MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

POLITIKOS IR VADYBOS FAKULTETAS

VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO INSTITUTAS

UGNĖ LASEVIČIŪTĖ

SAVIVALDYBIŲ KOMPETENCIJA IR JOS ĮGYVENDINIMAS ŠVIETIMO SRITYJE: LYGINAMOJI DRUSKININKŲ IR LAZDIJŲ RAJONO SAVIVALDYBIŲ ANALIZĖ

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas

prof. dr. *Algirdas Astrauskas*

VILNIUS

2015

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

POLITIKOS IR VADYBOS FAKULTETAS

VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO INSTITUTAS

SAVIVALDYBIŲ KOMPETENCIJA IR JOS ĮGYVENDINIMAS ŠVIETIMO SRITYJE: LYGINAMOJI DRUSKININKŲ IR LAZDIJŲ RAJONO SAVIVALDYBIŲ ANALIZĖ

Viešojo administravimo magistro baigiamasis darbas

Studijų programa *621N71001*

Vadovas

_____ prof. dr. *Algirdas Astrauskas*

2015

Recenzentas

_____

2015

Atliko

_____ stud. U. Lasevičiūtė

2015

VILNIUS

2015

Turinys

LENTELIŲ SĄRAŠAS ... 4
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS ... 5
PRIEDŲ SĄRAŠAS ... 6
ĮVADAS ... 7
1. SAVIVALDYBIŲ KOMPETENCIJA ĮGYVENDINANT VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO FUNKCIJAS ŠVIETIMO SRITYJE ... 10
1.1. Švietimo sektoriaus samprata ir valdymas ... 10
1.1.1. Švietimo sektoriaus samprata ... 10
1.1.2. Švietimo sektoriaus teisinis reglamentavimas ... 15
1.1.3. Švietimo sektoriaus valdymas ... 16
1.2. Vietos savivaldos ir savivaldybės samprata ... 23
1.2.1 Savivaldybės samprata ... 23
1.2.1. Vietos savivaldos funkcijos ... 26
1.2.2. Savivaldybių institucinė struktūra ... 28
1.2.3. Savivaldybės institucijų kompetencija švietimo srityje ... 30
2. SAVIVALDYBIŲ KOMPETENCIJA ĮGYVENDINANT VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO FUNKCIJAS ŠVIETIMO SRITYJE TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS ... 35
2.1. Tyrimo organizavimas ... 35
2.2. Tyrimo metodai ... 38
2.3. Tyrimo imties charakteristikos ... 40
2.4. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių pristatymas ... 42
3. VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO FUNKCIJŲ ŠVIETIMO SRITYJE ĮGYVENDINIMAS ... 45
3.1. Planavimas ... 45
3.2. Organizavimas ... 50
3.3. Koordinavimas ... 54
3.4. Kontrolė ... 58
3.5. Finansavimas ... 63
3.6. Visuomenės įtraukimas ... 66
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS ... 68
BIBLIOGRAFINIŲ ŠALTINIŲ SĄRAŠAS ... 72
ANOTACIJA ... 77
ANNOTATION ... 77
SANTRAUKA ... 78
PRIEDAI ... 80

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Švietimo politika valstybiniu ir savivaldos lygmeniu.

2 lentelė. Švietimo kompetencijos pasiskirstymas tarp savivaldybės institucijų.

3 lentelė. Švietimo padalinių uždaviniai ir funkcijos.

4 lentelė. Planavimas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse.

5 lentelė. Švietimo finansavimas Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 m.

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Švietimo sektoriaus vartotojai.

2 pav. Strategijose numatomos švietimo raidos kryptys.

3 pav. Švietimo organizavimo lygmuo ir tikslų hierarchija.

4 pav. Savivaldybės švietimo sektoriaus aplinka.

5 pav. Savivaldybių institucinė struktūra.

6 pav. Tyrimo organizavimo modelis.

7 pav. Moksleivių skaičiaus kaita Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 - 2014 metais.

8 pav. Viešojo administravimo funkcijos švietimo srityje.

9 pav. Pagrindinės Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių planavimo problemos.

10 pav. Švietimą Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybėse organizuojančios įstaigos.

11 pav. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimą koordinuojančios institucijos.

12 pav. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo koordinavimo problemos.

13 pav. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių kontrolės tarnybos, veikusios 2010 – 2014 m.

14 pav. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo kontrolės ydos.

15 pav. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo sektoriaus finansavimo pokytis 2010 – 2014 m.

PRIEDŲ SĄRAŠAS

1 priedas. Dėl savivaldybių įgyvendinamų funkcijų švietimo srityje. Lietuvos savivaldybių asociacijos medžiaga.
2 priedas. Dėl savivaldybių funkcijų švietimo srityje. Lietuvos savivaldybių asociacijos medžiaga.
3 priedas. Struktūruotas klausimynas Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėjui švietimo klausimais.
4 priedas. Struktūruotas klausimynas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo ekspertams.
5 priedas. Interviu atsakymai.

ĮVADAS

Nuo seno valstybės valdymas sulaukia ypatingo visuomenės dėmesio: piliečiams rūpi kaip valdžios atstovai, vadovaudamiesi įstatymais, atlieka savo funkcijas ir pareigas. Valstybinės valdžios institucijos ne visuomet yra pajėgios aprėpti ir išspręsti visas problemas, ypatingai kylančias įvairiuose Lietuvos regionuose ir savivaldybėse. Valstybinių funkcijų ir sprendimų priėmimo galios perdavimas vietos savivaldybėms sulaukia vis daugiau visuomenės dėmesio. Įstatymų ribose savivaldybėms suteikiama sprendimų ir veiksmų laisvė skatina vietos savivaldybes efektyviai ir be aukščiausios valdžios įsikišimo plėstis, vystytis. Savivaldybėms perduotos įvairios funkcijos skatina glaudesnį tarpusavio bendradarbiavimą dalinantis tiek gerąja, tiek ir ne tokia sėkminga patirtimi.

Egzistuojanti teisinė bazė parodo, jog vietos savivaldai yra skiriamas ypatingas dėmesys - Lietuvos Respublikos Konstitucijoje (1992) dešimtame skirsnyje *Vietos savivalda ir valdymas* reglamentuojamos savivaldos kompetencijos bei jų veikimo ribos. Išsamiame Vietos savivaldos įstatyme (1994) reglamentuojamos visos galimos savivaldos funkcijos, kompetencijos bei veikimo sritys, kuriomis vadovaujamasi Lietuvos savivaldybėse. Europos vietos savivaldos chartija (1985) deklaruoja, jog savivaldos institucijos yra bet kurios demokratinės santvarkos pagrindas ir Europos Tarybos šalys narės turėtų vadovautis tais pačiais įstatymais ir principais. Šioje chartijoje reglamentuojami vietos savivaldos konstitucinis ir teisinis pagrindai, vietos savivaldos sąvoka, įgaliojimai ir pareigos bei kiti esminiai vietos savivaldos veikimo principai.

Temos aktualumą atspindi vis dažniau keliamas klausimas apie technologijų poveikį švietimo sistemai - kaip pasivyti greitėjančią švietimo kaitą, išsaugoti jo svarbą ir užtikrinti švietimo prieinamumą. Aukščiausių valdžios institucijų indėlis į Lietuvos švietimo sistemos plėtrą ir tobulinimą yra viešai aptariamas ir visiems gerai žinomas. Tačiau retas iš piliečių žino kas vyksta vietos savivaldos lygmeniu ir kaip sėkmingai savivaldybės savo kompetencijų ribose geba tvarkytis su valstybės joms priskirtomis ir savarankiškomis funkcijomis švietimo srityje. Teorinei analizei buvo naudojami įvairūs užsienio teoretikų (L. Bell, H. Stevenson (2006), J. Ozga (2000), J.E. Lane (2001), H. Simon, Lindblom ir E. Woodhouse (1999) ir kt.) ir lietuvių autorių (A. Astrauskas, D. Gudelis, J. Mačiulytė, A. G. Raišienė, R. Vilpišauskas. R. Lazdynas ir kt.) moksliniai darbai. Taip pat naudoti tarptautiniai ir nacionaliniai dokumentai, teisės aktais, Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių dokumentacija. Darbe remtasi įvairių straipsnių, tyrimų ar analizių apie savivaldą, jos struktūrą ir kompetencijas, duomenimis. Darbe taip pat buvo panaudoti tyrimų medžiaga apie švietimo sistemą, jos kaitą bei savivaldos kompetencijas švietimo srityje. Vietos savivaldos ir jų vykdomų funkcijų tematikos ištirtumas Lietuvoje yra pakankamai didelis, tačiau spraga jaučiama švietimo politikos srityje – nei vienas darbas nenagrinėja, neanalizuoja ir nelygina kaip savivaldybės įgyvendina viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje ir su kokiomis problemomis susiduria įgyvendindamos

kompetenciją švietimo srityje. Šis darbas padės pamatus atskleidžiant kaip savivaldybėms suteiktos kompetencijos leidžia spręsti kylančias švietimo sistemos problemas, kuri savivaldybė ir kodėl švietimo sistemoje tvarkosi sėkmingiau, kaip įstatymais numatytos kompetencijos įgalina vietos savivaldą ne tik inicijuoti, tačiau ir vykdyti pokyčius.

Darbui pasirinktas **tyrimo objektas** – savivaldybių veikla, įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse.

Tyrimo problema – kaip 2010 - 2014 metais buvo įgyvendinamos viešojo administravimo funkcijos švietimo srityje (Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių pavyzdžiu) kokie pokyčiai įvyko bei su kokiomis problemomis susiduria savivaldybės įgyvendindamos viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje.

Tyrimo (darbo) tikslas – išnagrinėjus savivaldybių kompetencijos nustatymo ir jos įgyvendinimo teorinius ir teisinius aspektus, įvertinti viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje įgyvendinimą, pokyčius ir kylančias problemas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu.

Tyrimo uždaviniai:

1. Apibrėžti Lietuvos švietimo sistemą ir jos valdymą.
2. Apibrėžti vietos savivaldos sampratą ir savivaldybės institucinę struktūrą.
3. Atskleisti Lietuvos vietos savivaldybių kompetenciją įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje.
4. Dokumentų analizės metodo pagalba įvertinti viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje įgyvendinimą ir pokyčius Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu.
5. Taikant kokybinį tyrimą, išsiaiškinti viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje įgyvendinimą ir kylančias problemas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu.
6. Pateikti rekomendacijas svarbiausioms problemoms spręsti.

Iškelta **hipotezė** – Druskininkų savivaldybė, 2010 – 2014 m. laikotarpiu įgyvendindama viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje, įvykdė daugiau pokyčių bei susidūrė su mažiau problemų nei Lazdijų rajono savivaldybė.

Tyrimo metodai – moksliniame darbe buvo naudotasi analitiniu, deskriptyviniu, lyginamuoju, apibendrinimo ir kitais tyrimo metodais. Tyrimo duomenims gauti buvo taikytas struktūrizuotas interviu, o duomenims apdoroti – loginis ir grafinis modeliavimas, statistinė ir dokumentų analizė.

Švietimo sistemos situacijai Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybei nustatyti buvo atliktas **mokslinis tyrimas**, kurio pagrindinis tikslas buvo palyginti kaip savivaldybės įgyvendina viešojo

administravimo funkcijas švietimo srityje, kokius pokyčius jos iniciuoja ir su kokiomis problemomis susiduriama įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje (Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių pavyzdžiu).

Darbas susideda iš trijų skyrių. Pirmajame skyriuje nagrinėjama švietimo politika ir švietimo sektorius Lietuvoje. Taip pat išskiriamos pagrindinės valstybiniame ir vietiniame lygmenyje taikomos politikos formavimo it įgyvendinimo ribos. Šiame skyriuje taip pat apibrėžiama kompetencijų pasiskirstymas tarp valstybinio ir vietos lygmens švietimo sistemoje. Svarbus šio skyriaus vaidmuo skiriamas vietos savivaldos sampratai ir jai reglamentuojantiems įstatymai bei teisės aktams. Išnagrinėjus sampratą, išanalizuojama savivaldos administracinė struktūra, atliekamos funkcijos bei bendrosios kompetencijos. Išnagrinėjus vietos savivaldos struktūrą ir bendrąsias kompetencijas, pereinama prie savivaldybių kompetencijos ir atliekamų funkcijų švietimo sistemos ribose. Skyriuje taip pat pabrėžiama savivaldos administracinė ir institucinė struktūra, būtina švietimo sistemos užtikrinimui ir palaikymui. Metodologiniame skyriuje pristatomi darbe naudojami metodai: glaustai aprašoma kokie naudojamų metodų privalumai ir trūkumai, kodėl pasirinkti būtent šie metodai ir kaip jie bus pritaikomi moksliniame darbe. Analitiniame darbo skyriuje pateikiama dokumentų analizės bei struktūrizuoto interviu informacija. Apibendrinus gautus duomenis ir atlikus dviejų savivaldybių, Druskininkų bei Lazdijų rajono, lyginamąją analizę pateikiamos išvados ir rekomendacijos.

1. SAVIVALDYBIŲ KOMPETENCIJA ĮGYVENDINANT VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO FUNKCIJAS ŠVIETIMO SRITYJE

1.1. Švietimo sektoriaus samprata ir valdymas

1.1.1. Švietimo sektoriaus samprata

Švietimo politika neabejotinai siejama su šalies socialine ir ekonomine padėtimi bei numatomais pokyčiais. Švietimas savarankiškai neegzistuoja ir negali egzistuoti: jis nekis ir neprisidės prie visuomenės kaitos proceso, jei nesikeis kiti labai svarbūs socialiniai veiksniai. Vargu ar kada nors švietimas galėtų pralenkti bendrąją visuomenės raidą, nes daugelis švietimo politiką lemiančių veiksnių egzistuoja ne švietimo sistemoje. Švietimas yra išplėtota, sudėtinga ir brangiai kainuojanti sistema, todėl ją nuolat stengiamasi efektyvinti taip, kad būtų galima veikti su mažesniais ištekliais. Švietimo sistema decentralizuojama, optimizuojamas mokyklų tinklas, atsisakoma kai kurių nebūtinų, tačiau daug laiko ir jėgų atimančių funkcijų. Taip pat racionalizuojami finansiniai ištekliai, pritraukiamos moksleivių ar jų tėvų lėšos, privačių organizacijų investicijos. Kryptingiau imta rengti ir panaudoti žmonių išteklius, kurie labiau atitiktų rinkos poreikius: mokytojai rengiami ne iš inercijos, o atsižvelgiant į vyraujančią demografinę situaciją, keliama švietimo vadovų kvalifikacija ir siekiama, kad aukštosios mokyklos neberengtų būsimų bedarbių.

Švietimas, mokymas ir ugdymas laikomi prioritetine Europos Sąjungos (toliau – ES) politikos sritimi, kuri yra susijusi su kitomis prioritetinėmis ES politikos sritimis: mokslinių tyrimų sritis, žinių ekonomikos plėtros sritis, informacinės visuomenės ir eksperimentinė plėtros sritys. ES ilgalaikiai švietimo politikos tikslai apima įvairiapusiškas sritis: mokymosi visą gyvenimą, mobilumo skatinimą, mokymosi kokybės ir efektyvumo gerinimą, lygybės, socialinės įtraukties ir pilietiškumo skatinimą bei kūrybiškumo ir inovacijų visuose mokymo lygiuose plėtrą. Švietimo politika ir jos plėtra taip pat yra laikoma vienu iš svarbiausių veiksnių ES konkurencingumo stiprinimui ir užimtumo didinimui. ES iki 2020 m. yra užsibrėžusi įvykdyti keturis strateginius uždavinius, kurių įgyvendinimas sustiprins švietimo ir mokymo sritį:

1. Mokymasis visą gyvenimą ir besimokančių asmenų judumas. Mokymasis visą gyvenimą ir besimokančiųjų judumas – dvi svarbiausios ES švietimo sritys, praėjusį dešimtmetį įrodžiusios neginčijamą pridėtinę vertę nacionaliniu lygiu.

2. Teikiamų paslaugų gerinimas, rezultatų kokybė ir veiksmingumas. Vienas svarbiausių uždavinių tampa užtikrinti tai, kad visi piliečiai įgytų pagrindinius gebėjimus, nes mokymosi rezultatai, kad ir kokio lygmens jie būtų, yra aktualūs profesiniam ir asmeniniam gyvenimui. Europos

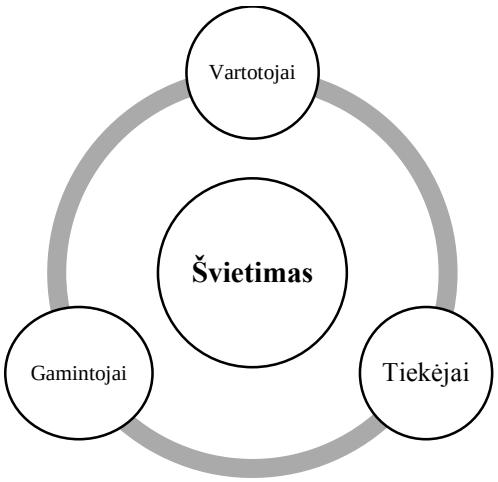
švietimo ir mokymo sistema bus sėkminga ir efektyvi, kai bus teikiamos kokybiškos ir veiksmingos švietimo paslaugos.

3. Nešališkumo ir pilietiškumo skatinimas. Švietimo ir mokymo politikos uždavinys – šią politiką paversti tokia, kad bet kokio amžiaus, lyties, socialinės ar ekonominės aplinkos piliečiai galėtų įgyti kompetencijas, padedančias mokytis, kad kiekvienas galėtų nuolat atnaujinti ir gilinti darbui reikiamus gebėjimus ir kompetencijas.

4. Kūrybiškumo, verslumo ir naujovių aspektų stiprinimas visuose švietimo ir mokymo lygmenyse. Novatoriškumas, verslumas ir kūrybiškumas – vieni iš svarbiausių įmonių vystymosi veiksnių, turintys ir turėsiantys lemiamos reikšmės sprendžiant iššūkius kylančius Europos pajėgumui tarptautinės konkurencijos ir tvaraus vystymosi srityse.

Šiuolaikiniame pasaulyje švietimo samprata yra kur kas platesnė nei buvo prieš kelis dešimtmečius. Per visą švietimo sektoriaus egzistavimo laikotarpį, kito ne tik švietimo apibrėžtis ar tikslai, tačiau ir principai. Anksčiau svarbiausiais švietimo principais laikytus nacionalumą, demokratiškumą, humaniškumą ir kaitą pamažu pakeitė kontekstualumas, veiksmingumas, tęstinumas ir lygios galimybės. Švietimas yra viena aktualiausių ir daugiausia diskusijų sukelianti tema kiekvienoje valstybėje, nes tai yra tas sektorius, nuo kurio iš esmės priklauso tolimesnė valstybės ar sąjungos raida ir ateitis. Globaliu požiūriu, šiuo metu svarbiausi Europos šalių švietimo sistemos tobulinimo uždaviniai yra mokymosi sąlygų gerinimas ir modernizavimas bei siekis sudaryti palankias sąlygas visiems norintiems įgyti kokybišką išsilavinimą. Daugelyje Europos valstybių, tarp jų ir Lietuvoje, veikia dvylikos metų trukmės bendrojo lavinimo ir trijų pakopų aukštojo mokslo – bakalauro, magistro ir doktorantūros studijų programos. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, švietimo sektoriuje prasidėjo įvairios permainos, kurioms darė įtaką Europos Sąjungos švietimo politikos strategijos, kurias privalo užtikrinti ir jų laikytis visos šalys narės bei skiriamas finansavimas. Netrukus daugelis švietimo įstaigų pradėjo modernizuoti savo patalpas, gerinti mokymosi sąlygas ir tam reikalingą inventorių.

Šių dienų tendencijos rodo, jog švietimo paslaugų rinkos dalyvius imama skirstyti į švietimo produkcijos gamintojus, švietimo paslaugų teikėjus ir vartotojus. Švietimo produkcijos gamintojais laikomi politikai ir valstybinės valdžios institucijos, kurios nustato švietimo sektoriaus kryptingumą, tikslus bei strategiją. Švietimo teikėjai paprastai yra savivaldybės institucijos, drauge su valstybinėmis ir privačiomis mokyklomis, jų administracija ir personalas bei kitos ugdymo įstaigos (tiek privačios tiek valstybinės). Švietimo vartotojai, be abejo, yra tie žmonės, kurie dalyvauja švietimo sistemoje: moksleiviai bei jų tėvai.

1 pav. Švietimo sektoriaus vartotojai

Sudaryta darbo autoriaus.

Intensyvesnis politinis bendradarbiavimas švietimo ir mokymo srityse Europoje prasidėjo nuo 2000 m., kai buvo pasirašyta Lisabonos strategija, kurioje švietimo ir mokymo sritims buvo skirtas ypatingas dėmesys. Europos šalių vadovai 2002 m. išsikėlė bendrą tikslą - iki 2010 m. Europos švietimo ir mokymo sritis reformuoti taip, kad jos taptų pavyzdžiu visoms kitoms pasaulio šalims. Siekdami prisidėti prie Lisabonos strategijos įgyvendinimo, ES švietimo ministrai nustatė bendrus tikslus švietimo ir mokymo sritims gerinti parengiant šių tikslų pasiekti padedančią programą – „Švietimas ir mokymas 2010". Lietuvai 2004 m. gegužės 1 dieną įstojus į ES, buvo prisijungta prie švietimo ir mokymo programos, bei susipažinta su Lisabonos strategija ir jos įgyvendinimo perspektyvomis. Švietimo ir mokymo sričiai toliau įgaunant vis didesnę svarbą, minėtą programą pakeitė Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginė programa („ET 2020"), kurioje šiuo metu pateikiami bendri ES lygmens strateginiai tikslai, užduotys ir reikalavimai. Šių reikalavimų ir tikslų turi būti imamasi visose švietimo ir mokymo srityse, taip pat numanant, kad visuose švietimo lygiuose būtų siekiama prisidėti prie mokymosi visą gyvenimą ir judumo principų įtvirtinimo; švietimo kokybę ir veiksmingumo gerinimo; vienodų galimybių skatinimo. Stiprinamas taip pat turėtų būti ir socialinė sanglauda, aktyvus pilietiškumas, novatoriškumas bei kūrybiškumas. Strateginėje programoje taip pat pateikiami konkretūs reikalavimai švietimo sritims: daugiau dėmesio skirti pagrindinėms kompetencijoms – raštingumui, mokėjimui skaičiuoti, matematikos, gamtos mokslų ir technologijų, kalbų mokėjimo gerinimui. Esminiu švietimo sistemos uždaviniu tampa asmenų įtraukimo į švietimo sistemą iš socialiai, ekonomiškai ar dėl kitų priežasčių silpnesnių grupių, didinimas. Ši programa taip pat konkrečioms šalims narėms pateikia rekomendacijas, į kurias turi būti atsižvelgiama vykdant reformas.

Tačiau dabar egzistuojantis švietimo sektorius kardinaliai skiriasi nuo XVI amžiuje atsiradusios pirmosios švietimo sektoriaus sistemos. Pirmosios mokyklos Lietuvoje įsikūrė XIV amžiaus pabaigoje, tačiau stipresnis pradinių mokyklų tinklas buvo įsteigtas tik XVI amžiuje. Iki pat

XVI amžiaus antrosios pusės Lietuvoje nebuvo nei vienos aukštosios mokyklos, tad šalies bajorai ir didikai savo vaikus turėjo siųsti mokytis į artimiausius Vakarų universitetus. Galiausiai, 1579 metais, universitetas buvo įkurtas Vilniuje – Vilniaus universitetas veikia iki pat šių dienų ir yra pats seniausias Rytų Europos universitetas. Išskirtinio dėmesio Lietuva sulaukė 1773 metais, kai įkūrė pirmąją Švietimo ministeriją, tuomet vadinta Edukacine komisija. Ši institucija buvo skirta ne tiek Lietuvai, tačiau ir Lenkijai, o jos pagrindinis tikslas – reformuoti švietimo sistemą. Tik po daugiau nei 300 metų antrasis universitetas buvo įkurtas Kaune.

Švietimo sistema Lietuvoje kardinaliai pakito mūsų šalį okupavus Sovietų Sąjungai, kai staiga pasikeitė ne tik mokymo turinys, bet ir forma, visa švietimo sistema buvo centralizuotai valdoma iš Maskvos, o mokslas buvo itin ideologizuotas. 1988 metais imta reformuoti Sovietų Sąjungoje galiojusią švietimo sistemą. Tuomet buvo paskelbti pagrindiniai Lietuvos švietimo sistemos principai: nacionalumas, demokratiškumas, humaniškumas ir kaita. Lyginant su kitomis valstybėmis, Lietuvos švietimo sistema yra itin jauna – Sovietų Sąjungoje galiojusi centralizuota švietimo sistema iš pagrindų pakeista tik 1992 metų pabaigoje. Nepriklausomybės pradžioje buvo aiškiai pradėta eiti link švietimo decentralizacijos: 1991m. Švietimo įstatyme teigiama, kad mokytojas gali „ laisvai pasirinkti pedagoginės veiklos organizavimo būdus ir formas“, o Lietuvos švietimo koncepcijoje (1992 m.) numatyta, kad Lietuvoje centralizuotas turėtų būti tik ugdymo rezultatas, bet ne procesas. Švietimo politikos decentralizavimu siekiama sudaryti sąlygas dalyvauti švietimo valdyme vietos politikams ir mokyklų bendruomenių atstovams. Tačiau švietimo decentralizacijos problema yra sudėtinga, ne visada sprendimų priėmimo galios perdavimas iš centrinės valdžios vietinei valdžiai ne visuomet gerina sprendimų priėmimo kokybę, skatina kokybišką ir efektyvų švietimo teikimą ar didina visuomenės susidomėjimą švietimu.

Šiandieninėje Lietuvoje, kaip ir kitose pažangiose valstybėse, veikia daug įvairaus tipo ugdymo įstaigų: valstybinių ir nevalstybinių, pasaulietiškų ir įvairioms religinėms pažiūroms atstovaujančių, taip pat – tautinių mažumų. Nuolat besikeičiančios švietimo idėjos, nesustabdoma technologijų pažanga visame pasaulyje, deja, neša ne tik džiugias permainas – daugelis švietimo sistemos vartotojų kritiškai vertina ne tik vykstančius pokyčius, bet ir valstybės požiūrį į švietimo sistemą. Sparčiai besikeičiant visuomenei, švietimas turi keistis drauge, ir bet kokia stagnacija tapatinama su švietimo sektoriaus funkcijų nevykdymu. Švietimo sektoriui didelis dėmesys yra skiriamas kiekvienos šalies raidos strategijoje bei kituose strateginiuose dokumentuose. Europos Sąjunga turi atskirą švietimo politikos raidos sistemą, kuri užtikrina švietimo sistemos finansavimą, koordinavimą bei visokeriopą pagalbą. Ne išimtis yra ir Lietuva, kuri taip pat skiria didelį dėmesį švietimo sektoriaus pažangai ir sėkmingam funkcionavimui. Būtiniausi pokyčiai tie, kurie garantuotų kiekvieno asmens individualių gebėjimų ugdymą, pritaikymą ir pripažinimą. Kryptingumas turi būti jaučiamas ne tik besikeičiančiame požiūryje į švietimą ir jo politiką, tačiau atitinkami veiksmai turi

būti daromi tiek valstybiniu tiek ir savivaldos lygmeniu. Švietimo svarba labiausiai jaučiama ne tik kuriant ir saugojant tautos tapatybę, perduodant vertybes, tačiau ir darant valstybės gyvenimą pažangų ir saugų – visos šios nuostatos yra randamos tiek Europos Sąjungos šalių švietimo strategijose, tiek įvardintos valstybinėje 2013- 2022 metų Lietuvos švietimo strategijoje (žr. 2 pav.) .

2 pav. Strategijose numatomos švietimo raidos kryptys

Šaltinis: „Regioninių švietimo valdymo informacinių sistemų plėtra ir švietimo politikos analizės specialistų kompetencijos tobulinimas. II etapas."

Švietimo politika savo veikimo lygmeniu dar gali būti skirstoma į tarptautinę ir nacionalinę politiką. Tarptautinės švietimo politikos pavyzdžiu gali būti laikomi Europos sąjungos šalyse galiojantys teisės aktai, apibrėžiantys visų šalių narių įsipareigojimus. Nacionalinė politika yra formuojama Lietuvos Respublikos valdžios organų bei atsakingų institucijų. Aukštesnio lygmens politika daro didelę įtaką žemesniojo lygmens politikai, o pats švietimo politikos formavimo procesas apima problemos iškėlimą; politikos formavimą; politikos įgyvendinimą ir politikos įvertinimą. Lietuvos atveju, švietimo politika įgyvendinimas savivaldos lygmeniu neretai sulaukia aštrių komentarų, tad savivaldybių vaidmuo įgyvendinant ribotai savarankišką švietimo politiką yra itin reikšmingas. Dažnų diskusijų objektu tampa savivaldybių kompetencija švietimo srityje ir kaip Lietuvos savivaldybėms sekasi įgyvendinti Lietuvos švietimo politiką atsižvelgiant į konkrečios savivaldos poreikiu, problemas ir galimybes.

1.1.2. Švietimo sektoriaus teisinis reglamentavimas

Švietimo sektorius yra griežtai reglamentuojamas įstatymais ir kitais teisės aktais. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, joje galiojantys teisiniai dokumentai tapo bene svarbiausiais ir tais, kurių labiausiai laikomasi. Pagrindiniai Europos Sąjungos aktai, reprezentuojantys švietimo sektorių visose valstybėse narėse yra šie: Kopenhagos proceso dokumentai; Bolonijos proceso dokumentai; Bolonijos proceso įgyvendinimas Europoje ir Lietuvoje; Lisabonos strategija; bei detali veiksmų programa ES švietimo ir mokymo tikslams įgyvendinti.

Kad ir kokie svarbūs būtų Europos Sąjungos teisinio reglamentavimo dokumentai, tačiau kiekviena valstybė pati yra atsakinga už sėkmingą švietimo sektoriaus funkcionavimą. Lietuvoje yra keli pagrindiniai įstatymai, reglamentuojantys Lietuvos švietimo politiką: Švietimo įstatymas; Lietuvos valstybės ilgalaikė raidos strategija; Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 nuostatos, bei Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu patvirtinta 2013-2022 metų Lietuvos švietimo strategija, kurioje įvardijami kertiniai švietimo sistemos principai: lygios galimybės, kontekstualumas, veiksmingumas, tęstinumas. Teisę į mokslą turi visi žmonės, nepriklausomai nuo jų amžiaus, lyties, rasės ar tautybės; pritariama, jog mokslas turi būti kontekstualus ir atitikti krašto ūkinės, socialinės, ekonominės ir kultūrinės raidos kontekstą. Švietimo politikoje labai svarbus tęstinumas ir lankstumas – kolegialumas vykdant švietimo politiką yra būtinas norint pasiekti aukščiausių rezultatų.

Šiame darbe svarbiausias aspektas bus švietimo veiksmingumas – kaip planuodamos savo veiklą, nuolat analizuodamos ir vertindamos turimus išteklius, atsižvelgdamos į visuomenės poreikius ir nūdienos realijas, savivaldybės taikydamos tinkamus vadybinius metodus sugeba užtikrinti šį švietimo sistemos principą – veiksmingumą. Įstatyme taip pat pabrėžiama, jog dalis švietimo valdymo įgaliojimų gali būti perduota švietimo savivaldos institucijoms. Visų šių institucijų paskirtis – „ laiduoti valstybės švietimo politikos vykdymo kokybę vadybos priemonėmis: stebėsena, planavimu, įgaliojimų ir atsakomybės paskirstymu ir priežiūra.“ (Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas 1991) Savivaldos institucijų įgaliojimai švietimo politikos valdyme yra nustatomi Švietimo įstatymo (1991) 58 straipsnyje, o plačiau jie bus išanalizuoti kitame šio darbo skyriuje.

Egzistuoja daugybė kitų teisės aktų, kurie apibrėžia ir aprėpia įvairias švietimo sektoriaus sritis, pradedant švietimo sektoriaus vadyba, planavimu, baigiant personalu, finansais, mokyklos savivalda ir pan. Tarp Europos Sąjungos dokumentų taip pat randami ir su Lietuvos švietimo vertinimu bei rekomendacijomis susiję dokumentai.

Viename svarbiausių valstybės strateginių dokumentų – Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ pabrėžiama, jog šiuolaikiniame kontekste, esminga geriau išnaudoti atsirandančias galimybes, greičiau reaguoti į naujoves (ypač technologines) keistis bei spėti prisitaikyti prie vykstančių pokyčių. Pagrindiniai nacionaliniai prioritetai ir kryptys švietimo srityje šiuo metu

apibrėžiami šiais pagrindiniais strateginiais dokumentais: strategija „Lietuva 2030", Nacionalinė pažangos programa bei Valstybinė Švietimo 2013-2022 m. strategija. Nacionalinėje pažangos strategijoje „Lietuva 2030" pateikiama sumanios Lietuvos vizija, kurios įgyvendinimui labai akcentuojamas švietimo indėlis ir svarba. Švietimo uždavinys - telkti švietimo bendruomenę ir visus Lietuvos žmones nuolat bei kryptingai lavintis ir mokytis siekiant ne tik asmeninės, bet ir visos šalies sėkmės. Kartu su pažangos strategija „ Lietuva 2030" pristatoma ir Lietuvos švietimo vizija, kurioje akcentuojamas siekis užtikrinti ir didinti kiekvienos švietimo pakopos teikiamų paslaugų įvairovę ir kokybę, patrauklumą, prieinamumą, visų amžiaus grupių asmenims. Valstybinės Švietimo 2013 -2022 m. strategijos projekte atspindimi kertiniai ES ir Lietuvos nacionaliniai siekiai švietimo srityje iki 2020 m. Šioje strategijoje keliamas strateginis siekis susijęs su trimis pagrindinėmis sritimis: kūrybingumo skatinimu visose švietimo srityse, prieinamumo didinimu ir švietimo kokybe. Žadama, jog ateityje, šioje strategijoje bus akcentuojamas tokios sritys kaip: pedagogų kvalifikacijos didinimas, lyderystės skatinimas, įsivertinimu ir duomenimis grįstas švietimo valdymas, mokymosi visą gyvenimą sistemos kūrimas ir profesinės orientacijos teikimas.

Lietuvos Respublika, siekdama prisidėti prie „Europa 2020" strategijos įgyvendinant užsibrėžtus švietimo tikslus, išsikėlė du nacionalinius tikslus švietimo srityje:

1) pasiekti, kad nebaigusiųjų vidurinės mokyklos mokinių skaičius neviršytų 9%;

2) pasiekti, kad baigusiųjų trečiosios pakopos studijas, skaičius būtų ne mažesnis nei 40%.

Tam, Nacionalinėje pažangos programoje, kuri jungia Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030" ir Europos Sąjungos strategiją „Europa 2020" yra pristatomos ilgalaikių valstybės švietimo prioritetų įgyvendinimo kryptys, numatoma ES finansinės parama.

Savivaldybių institucijoms tenka itin svarbus vaidmuo įgyvendinant švietimo sistemos uždavinius ir siekiant užtikrinti jų įgyvendinimą savo savivaldybės ribose. Tiek savivaldybių, tiek švietimo institucijų ir įstaigų kompetencijų ribas geriausiai apibrėžia įstatymai, reikalavimai ir nuostatos. Stabilų švietimo sistemos funkcionavimą užtikrina šie pagrindiniai įstatymai ir strategijos: LR Konstitucija; LR Švietimo įstatymas; LR Vietos savivaldos įstatymas; Europos vietos savivaldos chartija; Valstybinės švietimo 2003 – 2012m. ir 2013 – 2020 metų strategijos ir kt. dokumentai.

1.1.3. Švietimo sektoriaus valdymas

Švietimo politika yra dalies viešojo sektoriaus, teikiančio viešąsias gėrybes ir paslaugas, politika, arba visuomenės švietimo būklę lemiantys valdžios institucijų sprendimai ir su jais susiję veiksmai. LR Švietimo įstatyme (2011) švietimas apibrėžiamas kaip veikla, „kuria siekiama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus ir padėti jam nuolat tobulinti savo gebėjimus." Švietimo politika apima visumą veiklų ir priemonių, kurios užtikrina kokybišką ir prieinamą

visuomenės švietimą ir lavinimą. Švietimo valdymo paskirtis – „ laiduoti valstybės švietimo politikos vykdymo kokybę vadybos priemonėmis: stebėsena, planavimu, įgaliojimų it atsakomybės paskirstymu ir priežiūra.“ (Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas 1991)

Švietimo politika savo veikimo lygmeniu dar gali būti skirstoma į tarptautinę, nacionalinę arba regioninę politiką. Tarptautinės švietimo politikos pavyzdžiu gali būti laikomi Europos sąjungos šalyse galiojantys teisės aktai, apibrėžiantys visų šalių narių įsipareigojimus. Nacionalinė politika yra formuojama ir įgyvendinama Lietuvos Respublikos valdžios organų, tuo tarpu regioninė arba vietos savivaldos švietimo politika yra atitinkamai formuojama ir įgyvendinama vietos savivaldybių atsakingų institucijų ir įstaigų.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas apibrėžia šiuos švietimo valdymo subjektus:

1) Seimas;

2) Vyriausybė, Švietimo ir mokslo ministerija, kitos ministerijos, Vyriausybės įstaigos;

3) savivaldybių institucijos;

4) nevalstybinės mokyklos savininkai;

5) švietimo įstaigos vadovai.

Kiekvienas iš šių švietimo valdymo subjektų atlieka svarbų vaidmenį švietimo politikos įgyvendinime ir vykdo įstatymais bei kitais teisės aktais apibrėžtas funkcija, inicijuoja pokyčius bei seka švietimo politikos pokyčius visame pasaulyje.

Vyriausybės įgaliojimai švietimo valdymo srityje apibrėžiami taip:

1) vykdyti švietimą reglamentuojančius įstatymus, Prezidento dekretus ir Seimo nutarimus, ilgalaikes valstybines švietimo programas, Vyriausybės programos švietimo dalį, tvirtinti jos vykdymo programas;

2) koordinuoti Švietimo ir mokslo ministerijos, kitų ministerijų ir Vyriausybės įstaigų veiklą švietimo klausimais;

3) steigti, reorganizuoti, likviduoti ir pertvarkyti neuniversitetinių studijų aukštąsias mokyklas, švietimo valdymo subjektus – Vyriausybės įstaigas bei įstaigas prie Švietimo ir mokslo ministerijos ir paveda šiai ministerijai visą ar dalį įstaigos prie ministerijos steigėjo funkcijų;

4) pavesti jai pavaldžioms vykdomosios valdžios institucijoms rengti Valstybinę švietimo strategiją, atsakyti už jos ir Vyriausybės programos švietimo srityje vykdymą.

Švietimo ir mokslo ministerijos įgaliojimai švietimo politikoje yra šie:

1) formuoti valstybinę švietimo politiką;

2) atsakyti už švietimo kokybę;

3) ruoši strateginius švietimo planus, metines švietimo veiklos programas;

4) teikti siūlymus ir nutarimų projektus Vyriausybei dėl įstatymų ir kitų teisės aktų rengimo bei tobulinimo; dėl švietimo finansavimo, mokyklų materialinės bazės, disponavimo mokyklų turtu;

dėl valstybinių aukštųjų mokyklų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo; dėl leidimų vykdyti studijas išdavimo;

5) nustatyti mokslo metų pradžią ir mokslo metų trukmę formaliojo švietimo mokyklose (išskyrus nevalstybines ir aukštąsias);

6) derinti priėmimo į valstybines aukštąsias mokyklas sąlygas ir taisykles;

7) organizuoti ir koordinuoti vidurinio, profesinio, aukštesniųjų ir aukštojo mokslo studijų programų akreditavimą;

8) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka tvarkyti valstybės studijų ir mokymo programų registrą, steigti ir tvarkyti švietimo ir mokslo institucijų, licencijų, išsilavinimo pažymėjimų blankų, diplomų ir atestatų, kvalifikacijos tobulinimo programų ir renginių, mokinių, studentų, pedagogų registrus, steigti ir tvarkyti valstybės švietimo kompiuterizuotąsias informacines sistemas;

9) organizuoti brandos egzaminus;

10) koordinuoti savivaldybių administracijų švietimo padalinių veiklą įgyvendinant valstybės švietimo politiką;

11) vykdyti užsienyje įgyto išsilavinimo pripažinimą Lietuvoje;

12)palaikyti ryšius su atitinkamomis užsienio valstybių institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, skatinti savarankišką šalies mokyklų bei organizacijų bendradarbiavimą su atitinkamomis kitų valstybių mokyklomis ir organizacijomis, teikti valstybės paramą užsienyje gyvenantiems lietuviams švietimo ir studijų srityse, atstovauti Lietuvos Respublikai užsienio valstybėse ar tarptautinėse organizacijose;

13) atlikti pavaldžių mokyklų ir pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai įstaigų steigėjo funkcijas;

14) tvirtinti formaliojo švietimo bendrąjį ugdymo, mokymo turinį; visų lygių (išskyrus aukštąjį išsilavinimą) valstybinius išsilavinimo standartus, profesinio rengimo standartus, studijų krypčių reglamentus; ugdymo programų akreditacijos kriterijus ir jos vykdymo tvarką;

15) tvirtinti nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo programas tvarką, brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarką; baigiamųjų kvalifikacijos egzaminų tvarką;

16) tvirtinti aprūpinimo bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarką, reikalavimus valstybinių ir savivaldybių mokyklų nuostatams;

17) tvirtinti mokyklų audito metodiką ir tvarką; kvalifikacinius reikalavimus apskričių viršininkų ir savivaldybių administracijų švietimo padalinių vadovams ir specialistams, visų tipų (išskyrus aukštąsias mokyklas) mokyklų vadovams;

18) tvirtinti atviro konkurso valstybinių (išskyrus aukštųjų) ir savivaldybių mokyklų vadovų pareigoms eiti organizavimo tvarką;

19) tvirtinti valstybinių (išskyrus aukštųjų ir aukštesniųjų) ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų kvalifikacijos tobulinimo ir atestacijos nuostatus bei mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo ir atestacijos nuostatus, pedagogų rengimo reglamentą, valstybinės kalbos mokėjimo kvalifikavimo komisijos nuostatus;

20) rūpintis lietuvių kalbos mokymu ir mokymu lietuvių kalba užsienio valstybėse; analizuoti, ar tinkamai naudojamos švietimui skirtos biudžeto lėšos, atsiskaityti visuomenei už bendrąją švietimo būklę šalyje ir atlikti kitas įstatymų ir Vyriausybės nustatytas funkcijas.

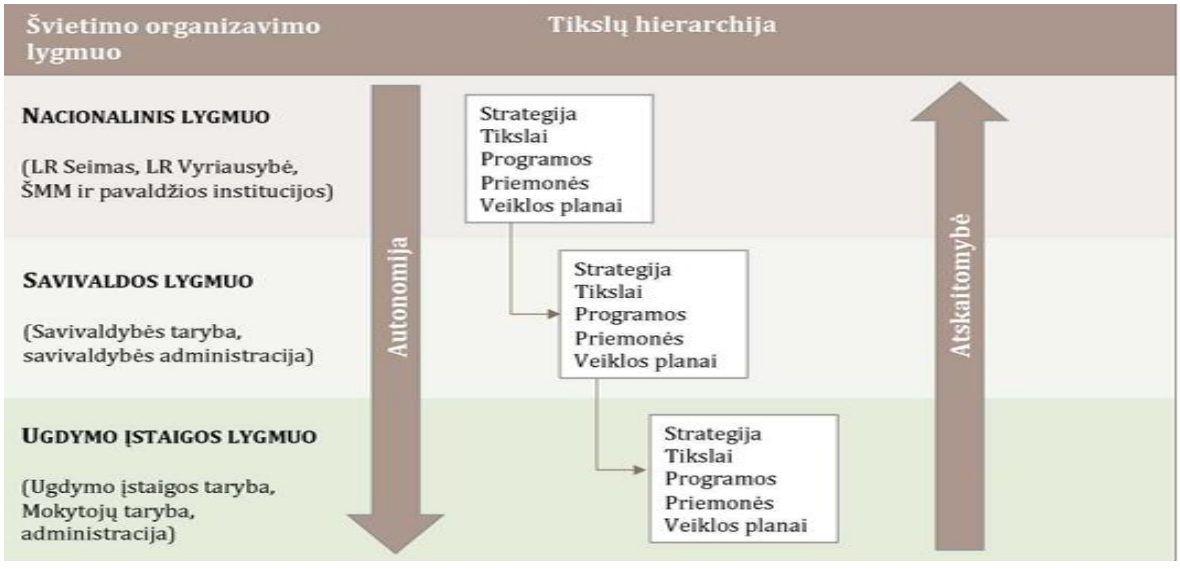
Ministerijų, Seimui atskaitingų valstybės institucijų ir Vyriausybės įstaigų įgaliojimai:

1) dalyvauti švietimo politiką ir mokyklų veiklą reglamentuojančių dokumentų rengimo darbo grupėse, teikti siūlymus Švietimo ir mokslo ministerijai dėl rengiamų teisės aktų projektų;

2) kartu su švietimo ir mokslo ministru leisti su švietimo darbu susijusius teisės aktus;

3) atlikti pavaldžių mokyklų steigėjo funkcijas;

Švietimo politikos reglamentavimas ir organizavimas, išskaidant visų atsakingų institucijų kompetencijų ribas ir atsakomybes, dar geriau atskleidžiamas žemiau pateiktoje schemoje (žr. 3 pav.): švietimo organizavimo lygmuo, kaip jau aptarta, apima nacionalinį, savivaldos ir ugdymo įstaigos lygmenis, kuomet autonomija eina iš „ viršaus į apačią“. Tikslų hierarchija kiekviename iš lygmenų diferencijuoja, o atskaitomybė, priešingai, nei autonomija, eina iš „apačios į viršų“. Tai reiškia, jog tiek savivaldos institucijos, tiek pačios ugdymo įstaigos turi autonomiją organizuojant švietimą savo savivaldybėje ar ugdymo įstaigoje, tačiau jos vis vien išlieka atskaitingos aukštesniajam organizavimo lygmeniui, pvz.: ugdymo įstaiga atskaitinga vietos savivaldai, o vietos savivalda savo ruožtu atskaitinga švietimo ir mokslo ministerijai ar kitoms pavaldžioms institucijoms.

3 pav. Švietimo organizavimo lygmuo ir tikslų hierarchija

Šaltinis: Švietimo administracijos darbuotojų kompetencijų ir poreikių situacijos atrinktose aštuoniose savivaldybėse vertinimo tyrimas

Glaustai apibrėžus visų švietimo valdymo subjektus ir jų vykdomas funkcijas, toliau bus aptartas viešosios politikos formavimo procesas apimant valstybinį ir savivaldos lygmenis bei juos reglamentuojančius dokumentus. Taip pat bus pristatytos viešojo administravimo funkcijos švietimo srityje valstybiniu ir savivaldos lygmenimis, kurios apima šias pagrindines sritis: planavimą, organizavimą, koordinavimą, kontrolę, finansavimą, visuomenės įtraukimą.

1 lentelė. Švietimo politika valstybiniu ir savivaldos lygmeniu (Lietuvos atvejis)

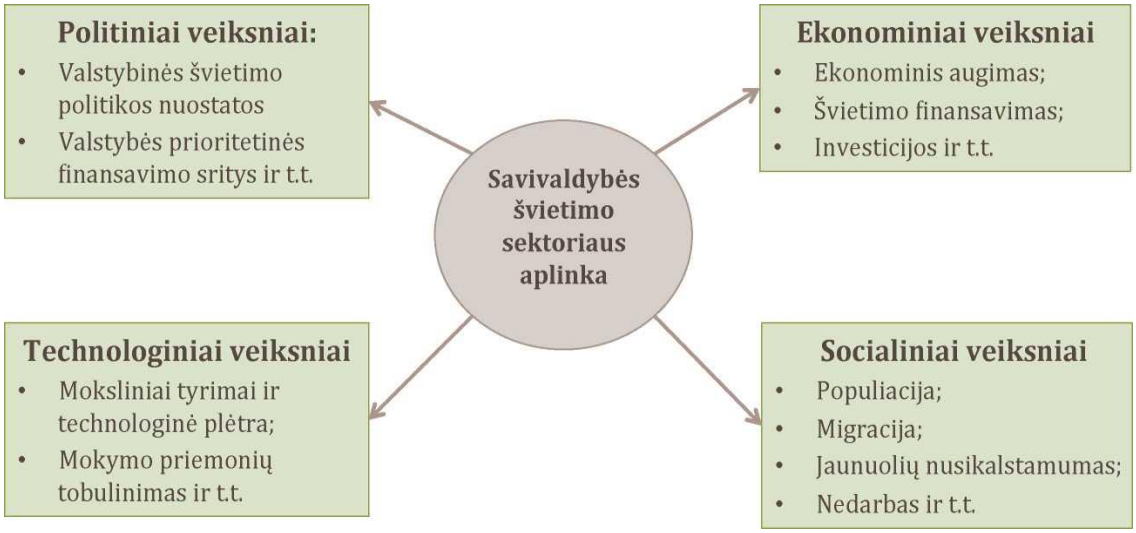
	Valstybinis lygmuo	**Savivaldos lygmuo**
Viešosios politikos formavimas	Europos sąjungos dokumentacija Lietuvos Respublikos Konstitucija Lietuvos Respublikos Vietos Savivaldos Įstatymas Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas	
Viešojo administravimo funkcijos švietimo sektoriuje		
Planavimas	Valstybinė švietimo strategija (2003 - 2012m., 2013-2022m.)	Savivaldybių strateginiai planai Savivaldybių švietimo strateginiai planai Švietimo skyrių bei centrų veiklos planai Ugdymo įstaigų metiniai ir mėnesiniai veiklos planai
Organizavimas	Švietimo ir Mokslo Ministerija bei jai pavaldžios institucijos: Ugdymo plėtotės centras, Švietimo aprūpinimo centras, Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra.	Savivaldybė Švietimo centras Švietimo Skyrius Ugdymo įstaigos
Koordinavimas	Švietimo ir mokslo ministerija; Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra; Nacionalinis egzaminų centras; Švietimo informacinių technologijų centras	Švietimo centrai ir skyriai Savivaldybė Mokyklos Taryba
Kontrolė	Veiklos auditą atlieka Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė; Kontrolę taip pat vykdo švietimo ir mokslo ministro paskirsti ministerijos valstybės tarnautojai arba darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis; Ministerijos strateginių ir metinių veiklos planų įgyvendinimą kontroliuoja švietimo ir mokslo ministras	Savivaldybės švietimo skyrius; Mokyklų veiklos kokybės įsivertinimas; Mokyklų veiklos kokybės išorinis vertinimas; Mokinių mokymosi pasiekimų vertinimas; Mokyklos vadovų ir mokytojų atestacija
Finansavimas	Valstybės biudžetas Europos Sąjungos lėšos	Valstybės ir savivaldybės biudžetas (švietimui skirti asignavimai, mokinio krepšelio lėšos, mokymo aplinkos lėšos)

		Dotacijos Europos Sąjungos lėšos
Visuomenės įtraukimas	NVO veikla	NVO veikla
Paslaugos teikimas	Švietimo ir mokslo ministerija drauge su jai pavaldžiomis institucijomis	Savivaldybės administracija; Savivaldybės švietimo skyrius; Švietimo centras; Ugdymo įstaigos

Sudaryta darbo autoriaus.

Pateikta lentelės iliustruoja švietimo politika yra formuojama valstybiniu lygmeniu. Valstybiniu lygmeniu švietimo politiką formuoja ne tik nacionaliniai šalies dokumentai, tačiau ir Europos Sąjungos teisiniai ir norminiai aktai, kurių privalo laikytis visos šalys narės. Nacionaliniu lygmeniu švietimo politiką ir jos priežiūrą bei administravimą reglamentuoja šie pagrindiniai įstatymai: Lietuvos Respublikos Konstitucija, švietimo įstatymas, vietos savivaldos, viešojo administravimo įstatymas bei kiti teisės aktai. Pagrindinės valstybinio lygmens institucijos, dirbančios švietimo srityje yra šios: Švietimo ir mokslo ministerija; nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra; nacionalinis egzaminų centras; švietimo informacinių technologijų centras. Tuo tarpu savivaldos lygmenyje švietimas įgyvendinamas savivaldybės mero, vicemero, savivaldybės administracijos direktoriaus ir administracijos, švietimo centro, savivaldybės švietimo skyriaus, švietimo, sporto ir kultūros komitetų, mokyklų bei kitų ugdymo įstaigų administracijos bei tarybos ir kitos viešojo administravimo įstaigų, veikiančių atitinkamoje savivaldybėje. Visos šios institucijos skirtingose viešojo administravimo funkcijose atlieka skirtingą vaidmenį: planavimas yra Švietimo ir mokslo ministerijos kompetencijoje bei savivaldybių atsakingų institucijų kompetencijų ribose. Organizavimu rūpinasi Švietimo ir mokslo ministerija drauge su jai pavaldžiomis įstaigomis bei savivaldybių švietimo skyriai, administracija bei ugdymo įstaigos. Koordinavimas ir kontrolė taip pat tenka Švietimo ir mokslo ministerijos pavaldžioms įstaigoms, o savivaldoje kontrolė tenka švietimo skyriui ir kitoms valstybinio lygmens institucijoms, kad būtų išvengta subjektyvaus kontrolės vertinimo. Švietimas finansuojamos iš valstybės biudžeto, taip pat labai reikalingas ir naudingas ES finansavimas ir kitos dotacijų. Svarbų vaidmenį vietos savivaldos švietimui turi ir nevyriausybinių organizacijų veikla bei jų įsitraukimas į švietimo sistemos veiklą bei tobulinimą. Savivaldybės institucijos, vykdydamos savo kompetencijas švietimo srityje susiduria su įvairiais iššūkiais ir veiksniais (žr. 4 pav.). Savivaldybės švietimo sektoriaus aplinką veikia pagrindiniai keturi veiksniai: politiniai, ekonominiai, technologiniai ir socialiniai. Politinių veiksnių aplinką, kaip jau buvo minėta teorinėje analizėje, apibūdina valstybinės švietimo politikos nuostatos, prioritetinės finansavimo sritys bei kiti veiksniai. Ekonominius veiksnius lemia šalies ekonominis augimas, švietimui skiriamas finansavimas bei investicijos (pvz.: Europos Sąjungos lėšos). Neatsiejama švietimo dalis, lemianti šio sektoriaus plėtrą, yra socialiniai veiksniai – pradedant demografine šalies situacija, migracijos mastais ir pabaigiant jaunuolių nusikalstamumu, nedarbu ir pan. Nuolatinis mokymosi priemonių tobulinimas,

mokymosi aplinkos atnaujinimas ir moksliniai tyrimai – neatsiejama technologinės švietimo sektoriaus plėtros dalis.

*4 pav***.** Savivaldybės švietimo sektoriaus aplinka

Šaltinis: „Regioninių švietimo valdymo informacinių sistemų plėtra ir švietimo politikos analizės specialistų kompetencijos tobulinimas. II etapas“

1.2. Vietos savivaldos ir savivaldybės samprata

1.2.1 Savivaldybės samprata

Nagrinėjant savivaldybių kompetenciją ir jos įgyvendinimą švietimo srityje, reikia aptarti savivaldybės ir savivaldos sąvokas, išskirti du vyraujančius požiūrius į vietos savivaldą: platesnįjį ir siauresnįjį. Taip pat svarbu išsiaiškinti savivaldybių institucines struktūras bei jų kompetenciją švietimo srityje.

Europos Vietos Savivaldos Chartijos preambulėje (1999) teigiama, kad vietos valdžia yra vienas iš pagrindinių pamatų ant kurio pastatyta kiekviena demokratinė sistema, o vietos savivalda reiškia, kad „vietinės valdžios organai įstatymų nustatytose ribose turi teisę ir gebėjimą tvarkyti ir valdyti pagrindinę viešųjų reikalų dalį, už tai prisiimdamos pilną atsakomybę ir vadovaudamosi vietos gyventojų interesais.“ Piliečių galimybės dalyvauti viešame gyvenime garantavimas ir akcentavimas nurodo, kad ši teisė geriausiai ir efektyviausiai įgyvendinama gali būti tik vietiniame lygyje. Natūralu, kad Vietos savivaldos chartija taip pat pabrėžia subsidiarumo principą ir jo svarbą, kuriuo vadovaujantis sprendimai turėtų būti priimami tose institucijose ir įstaigose, kurios yra arčiausia piliečių ir arčiausiai tos savivaldybės bendruomenės. Chartija taip pat įpareigoja jas ratifikavusias šalis užtikrinti teisinį pagrindą ir savivaldybių galimybes apginti savo galių naudojimą prieš centrinių valdžių kišimąsi. Pagrindinius Lietuvoje veikiančių vietinės valdžios organų įgaliojimus ir pareigas nustato Lietuvos Respublikos Konstitucija arba įstatymai.

Astrauskas (2003) išskyrė du vyraujančius požiūrius į vietos savivaldą: platesnįjį ir siauresnįjį požiūrius. Pagal platesnįjį požiūrį savivaldybė apibūdinama kaip ypatinga žmonių bendruomenė, tvarkanti dalį visuomenės bendrųjų reikalų. Vadovaujantis siauresniuoju požiūriu, savivaldybė suprantama kaip visuma žmonių specialiųjų institucijų, vykdančių savo veiklą valstybės teritorijos dalyje ir tvarkančių bendrus visuomenės reikalus. Siauruoju požiūriu, savivaldybės veiklą sudaro: savivaldybės valdžios vykdymas (atlieka savivaldybės taryba ir kartais savivaldybės vykdomosios institucijos), savivaldybės valdžios priimtų sprendimų vykdymas (atlieka savivaldybės vykdomosios institucijos ir savivaldybės administracija) bei viešųjų paslaugų teikimas (atlieka savivaldybės įstaigos ir kontroliuojamos įmonės) (Astrauskas 2004). Šiame darbe tikslingai bus naudojamas siauresnis požiūris į savivaldybę, pabrėžiant atsakingų institucijų ir asmenų veiklą bei kompetenciją švietimo srityje.

Lietuvos Respublikos Viešojo administravimo įstatyme (1999) apibrėžtos viešojo administravimo institucijos, šio įstatymo apimtyje įgaliotos atlikti viešąjį administravimą, kurio pagrindinės sritys yra:

1) viešųjų paslaugų teikimo administravimas, apimantis valstybės ar savivaldybių įsteigtų specialių įstaigų ar organizacijų veiklą, teikiant savivaldybės gyventojams socialines, švietimo, kultūros ir kitas įstatymuose numatytas paslaugas;

2) administracinių paslaugų teikimas, apimantis leidimų (licencijų) ar dokumentus, patvirtinančius atitinkamus juridinius faktus, teikiant įstatymų nustatytą informaciją, vykdant administracinę procedūrą, išdavimą;

3) administracinis reglamentavimas bei administracinių aktų įgyvendinimo priežiūra ar kontrolė leidžia nuostatas, taisykles, reglamentus bei kitus reikiamus norminius teisinius aktus sėkmingam teisės aktų įgyvendinimui;

4) viešojo administravimo subjekto vidaus administravimas reikalingas tam, jog būtų galima užtikrinti, kad institucijoje būtų laiku parengiami, priimami ir įgyvendinami administraciniai sprendimai.

Trumpai apibrėžus du vienus pagrindinių teisinių šaltinių, reglamentuojančių savivaldos veiklą, vis dar lieka neaiškus vietos savivaldos vaidmuo visame valstybės valdymo procese. Lietuvos Vietos savivaldos įstatymas (2015) pateikia šią vietos savivaldos apibrėžtį: „Vietos savivalda – įstatymo nustatyto valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų bendruomenės, kuri turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, savitvarka ir savaveiksmiškumas pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją.“ Vadovaujantis nurodyta apibrėžtimi ir įstatyme reglamentuojamomis savivaldybių funkcijomis, suformuojamas platesnis požiūris leidžiantis apimti savivaldybių funkcijas. Vietos savivalda taipogi gali būti apibrėžiama kaip teisė, reglamentuojanti visumą funkcijų, kompetencijų ir „veiksmų, kuriuos laisvai ir savarankiškai gali tvarkyti savivaldybė“ (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas 2015). Teisė laisvai ir savarankiškai veikti reiškia savivaldybių institucijų teisę priimti sprendimus vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija ir galiojančia įstatymine baze. Vietos savivaldos institucijos, turėdamos įstatymais nustatytą kompetenciją ir disponuodamos turimais finansiniais ištekliais, laisvai veikia daugelyje piliečių kasdienio gyvenimo sričių. Savivaldybių kompetencija apima šias viešųjų paslaugų teikimo sritis: viešasis transportas, sveikatos apsauga, vandentiekis ir asenizacija, valstybinių ir privačių įmonių registro tvarkymas, nacionalinių parkų priežiūra, policija, priešgaisrinė apsauga, kelių tvarkymas kultūrinė ir sportinė veikla ir daugelį kitų.

Vietos savivaldos įstatymas (2013) išskiria pagrindinius principus, kuriais grindžiama vietos savivalda:

1) atstovaujamosios demokratijos;

2) savivaldybių savarankiškumo ir veiklos laisvės pagal Konstitucijoje ir įstatymuose apibrėžtą kompetenciją;

3) savivaldybės tarybos viršenybės prieš jai atskaitingas savivaldybės vykdomąsias institucijas. Savivaldybės taryba turi įgaliojimus kontroliuoti jos sudarytas ir jai atskaitingas savivaldybės vykdomąsias institucijas;

4) savivaldybės vykdomųjų institucijų atskaitingumo savivaldybės tarybai. Savivaldybės vykdomųjų institucijų sprendimai turi būti grindžiami įstatymais, Vyriausybės ir (arba) savivaldybės tarybos sprendimais;

5) atsakingumo savivaldybės bendruomenei. Savivaldybės tarybos nariai už savo veiklą yra atsakingi ir atskaitingi rinkėjams ir visai savivaldybės bendruomenei;

6) savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo.

7) savivaldybių ir valstybės interesų derinimo tvarkant viešuosius savivaldybių reikalus;

8) bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo. Savivaldybės institucijų priimti sprendimai neturi pažeisti įstatymų garantuotų atskirų gyventojų teisių;

9) savivaldybės gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus;

10) veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams;

11) plėtros ir veiklos planingumo. Savivaldybės savo veiklą vykdo pagal tarpusavyje suderintus skirtingos trukmės teritorijų, strateginio ir finansinio planavimo dokumentus, į kurių rengimą, svarstymą ir įgyvendinimo priežiūrą (stebėseną, ataskaitų svarstymą) įtraukiami ir savivaldybės gyventojai;

12) viešumo ir reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę. Savivaldybės gyventojai ar jų atstovai turi teisę susipažinti su savivaldybės institucijų sprendimų projektais ir priimtais sprendimais, gauti viešus ir motyvuotus atsakymus apie savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų ar atskirų valstybės tarnautojų darbą;

13) žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo. Savivaldybės institucijų ar valstybės tarnautojų priimami sprendimai turi nepažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių, lygių galimybių.

Aukščiau išvardintų principų bei nuostatų derinimas pabrėžia daugiausiai diskusijų apimančius principus: savivaldybių politikų atsakingumą vietos bendruomenei ir bendruomenės dalyvavimą tvarkant viešuosius reikalus. Gyventojams turi būti sudaromos sąlygos aktyviai dalyvauti rengiant sprendimų projektus, bendruomenės poreikius nustatančias apklausas ar kitaip įsitraukti į miesto valdymą ir gerovės kūrimą. Tik turėdama bendruomenės palaikymą ir įsitraukimą į savivaldybės veiklas, vietos valdžia gali tinkamai patenkinti bendruomenės poreikius. Didelę įtaką savivaldybių politikoje turi ir nevyriausybinės organizacijos, jungiančios bendruomenės gyventojus į dar mažesnes bendruomenes, apjungiančias gyventojų interesus, socialinę ar sveikatos būklę, laisvalaikio pomėgius. Kaip teigia Lazdynas (2005) „platus bendruomeninių organizacijų tinklas yra būtina sąlyga formuojantis tiek pilietinei bendruomenei, tiek pilietinei visuomenei.“ Vyrauja nuomonė,

jog Lietuvos Respublikoje, kuri priklauso kontinentinės Europos viešojo administravimo tradicijai, niekuomet nebuvo savivaldybių institucijų laisvės ir įvairovės. Vietos savivaldybių institucijos visiškai priklauso nuo jas griežtai reglamentuojančių įstatymų, tad daugelis novatoriškų valdymo ir administravimo metodų negali būti pritaikomi savivaldos veikloje. Lietuvos Respublikos teisinė bazė griežtai nustato valstybės teritorinius administracinius vienetus, savivaldybių institucijas, jų kiekį, jų funkcionavimo taisykles bei veikimo ribas, t. y. kompetenciją. LR Konstitucijos 120 straipsnyje matomos užuomazgos į vietos savivaldos kompetencijos sampratą, kur teigiama: „ Valstybė remia savivaldybes. Savivaldybės pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją veikia laisvai ir savarankiškai.“ Vietos savivalda turi gauti visokeriopą valstybės paramą ir pagalbą, o sprendimų priėmimo laisvė pagerina savivaldos funkcionavimą, leidžia efektyviau spręsti iškilusias problemas ir užkirsti kelią naujoms problemoms. LR Vietos savivaldos įstatymas taip pat pabrėžia, jog savivalda turi Konstitucijos jai laiduotą savivaldos teisę ir Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją.

1.2.1. Vietos savivaldos funkcijos

Vietos savivaldybės institucijų laisvę, pirmiausia, riboja jų funkcijos. Jos neturi teisinės galios nustatyti savo įgaliojimų, t. y. jos negali savarankiškai nustatyti savo kompetencijos. Jų kompetencijų ribos yra apibrėžiamos valstybinių valdžios institucijų.

Prigimtinėmis savivaldos funkcijomis laikomos ne valstybinės valdžios priskirtos, o savivaldybės bendruomenės išsirinktai vietinei valdžiai natūraliai deleguotos funkcijos. Valstybės įstatymų leidimo valdžia pagrindines savivaldybių funkcijas reglamentuoja įstatymais, tačiau jų įgyvendinimą savo pačių išleistais teisiniais norminiais aktais reglamentuoja, organizuoja, kontroliuoja bei finansais disponuoja savivaldybės teritorijos bendruomenė su iš savo tarpo išrinkta savivaldybės taryba. Savivaldybių funkcijas, pagal vietos savivaldos subjektams suteiktą sprendimo teisę ir veikimo laisvę, galima padalyti į dvi plačias grupes: savarankiškas ir nesavarankiškas funkcijas. Šių funkcijų priskyrimas vienai ar kitai grupei didžiąja dalimi priklauso nuo kelių veiksnių: ar įstatymų nustatytos funkcijos turi būti vykdomos privalomai; ar valstybinio administracinio reglamentavimo laipsnis yra aukštas ar žemas, kaip ir kokiomis formomis vykdoma vietos savivaldos subjektų veiklos kontrolė ir ar funkcijos skirti asignavimai atkeliauja iš valstybės ar savivaldybės biudžeto bei kokią tikslinę padėtį turi skiriamos lėšos. Jei reikalavimų dėl privalomo funkcijų vykdymo nėra, arba jei vyrauja žemas valstybinio administracinio reglamentavimo laipsnis, o finansavimo kiekį ir paskirtį nusprendžia patys savivaldos subjektai, tuomet tos funkcijos priskirtinos savarankiškųjų funkcijų grupei. Egzistuojant priešingai situacijai – funkcijos priskiriamos nesavarankiškųjų funkcijų grupei.

Nuo 2000 metų, priėmus Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymą, savivaldybių funkcijos pradėtos skirstyti į grupes pagal du svarbiausius kriterijus: pagal veiklos pobūdį ir pagal sprendimų priėmimo laisvę.

Savivaldybių funkcijos pagal sprendimų priėmimo laisvę skirstomos į:

1) savarankiškąsias funkcijos, kurias įgyvendindama savivaldybės turi sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo laisvę, pvz.: ikimokyklinis vaikų ugdymas; neformalus ugdymas bei vaikų užimtumas; profesinis mokymas; savivaldybės gyventojų sveikatos priežiūros rėmimas iš savivaldybės biudžeto; viešųjų bei sezoninių darbų organizavimas; dalyvavimas užtikrinant viešąją tvarką ir gyventojų rimtį; savivaldybės saugomų teritorijų steigimas ir daugybė kitų.

2) valstybines (perduotas savivaldybėms). Tai yra valstybės funkcijos, perduotos savivaldybėms atsižvelgiant į gyventojų interesus. Šios funkcijos perduodamos įstatymais ir įgyvendinamos vadovaujantis teisės aktais. Savivaldybės, įgyvendindamos šias funkcijas, turi įstatymų nustatytą sprendimų priėmimo laisvę; pvz.: civilinių aktų registravimas; įstatymais priskirtų registrų tvarkymas; socialinių išmokų skaičiavimas ir jų išmokėjimas; savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito savivaldybei priskirto valstybės turto valdymas; ūkininkų ūkių registravimas ir daugybė kitų.

Lyginant Europos savivaldybių ir valstybės santykius su Lietuvoje vyraujančiais nacionalinės ir vietos valdžios santykiais, terminas „valstybės deleguotos funkcijos“ nėra naudojamas Europoje. Tai Lietuvoje galiojanti sąvoka, juridiškai teikianti pagrindą pateisinti savivaldybių biudžetinį nesavarankiškumą. Daugiau nei 90% savivaldybių biudžetų reguliuoja centrinės valdžios institucijos, tačiau toks reguliavimas neapsaugo savivaldybių nuo skolų: dėl menkų pajamų tenka skolintis pinigų iš biudžeto ar bankų. Prasta finansinė situacija tampa ginčų objektu tarp valstybės ir savivaldybių institucijų, būtent todėl savivaldybės „kovoja“ dėl galimybės pačioms įsivesti mokesčius bei reguliuoti jų dydį.

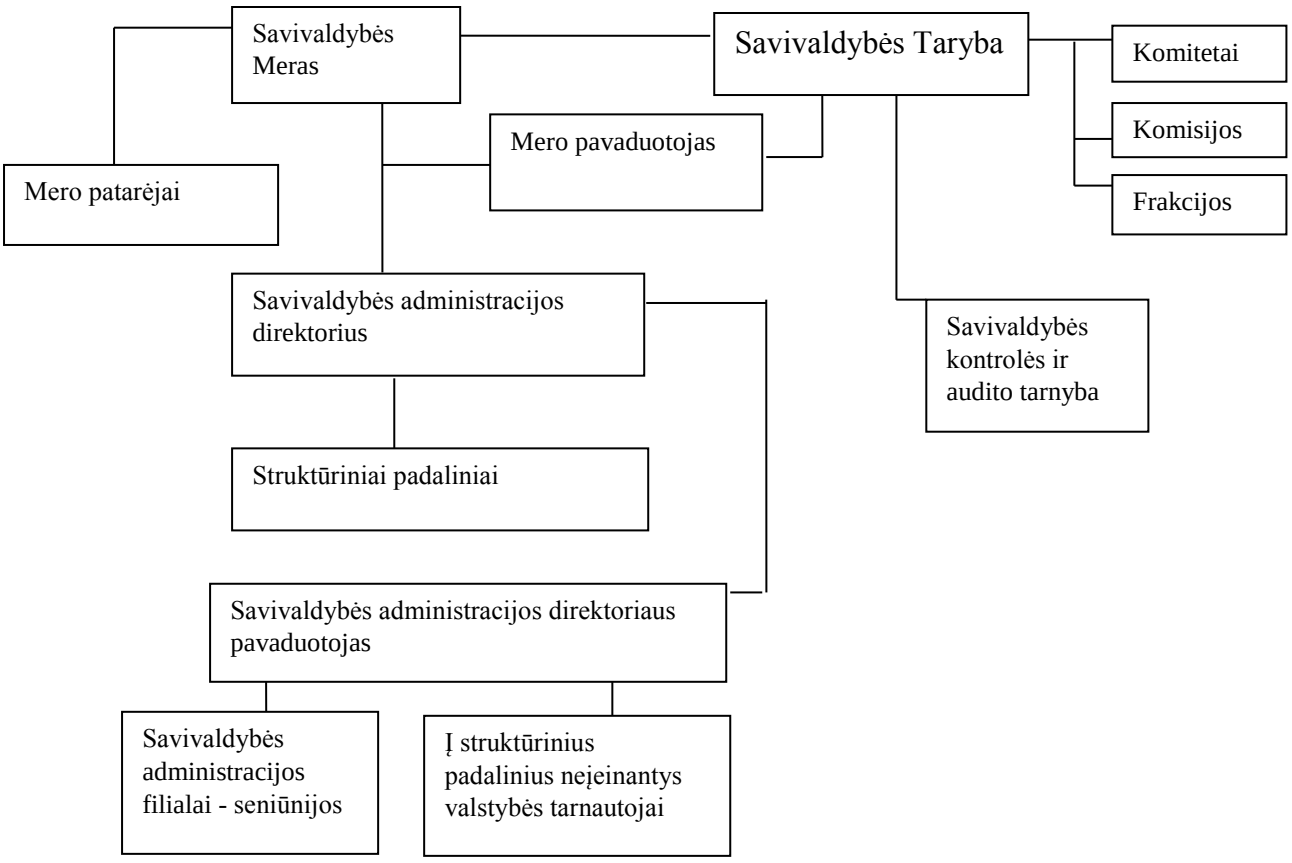
Savivaldybių funkcijos yra skirstomos ne tik pagal sprendimų priėmimo laisvę, tačiau ir pagal veiklos pobūdį. Išskiriamos trys savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį: vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka vietos bendruomenės išrinkta savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės administracijos direktorius bei kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal su savivaldybėmis sudarytas sutartis kiti fiziniai bei juridiniai asmenys, pasirenkami viešai.

Savivaldybė taip pat yra atsakinga ir už viešųjų paslaugų teikimą gyventojams. Šios paslaugos gyventojams gali būti teikiamos už užmokestį arba nemokamai. Savivaldybė organizuoja viešųjų

paslaugų teikimą per savivaldybėje esančius viešųjų paslaugų tiekėjus (biudžetines ir viešąsias įstaigas, savivaldybės įmones, akcines bendroves ir kitus subjektus) arba sudarydama viešųjų paslaugų teikimo sutartis su fiziniais ir juridiniais asmenimis.

1.2.2. Savivaldybių institucinė struktūra

Savivaldybių institucinę struktūrą sudaro trys pagrindiniai elementai: savivaldybės taryba, savivaldybės meras ir savivaldybės administracijos direktorius. Savivaldybių institucinė struktūra gali varijuoti, nes joms suteikiama teisė pačioms pasirinkti norimą ir tinkamiausią institucinę struktūrą. Įstatymai yra apibrėžiama ko, kuriant institucines struktūras reikia laikytis ir kas paliekama pačių savivaldybių nuožiūrai (Astrauskas 2004). 5 pav. iliustruoja darbe nagrinėjamų Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių institucines struktūras.

5 pav. Savivaldybių institucinė struktūra.

Sudaryta darbo autoriaus remiantis Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių institucinėmis struktūromis.

Savivaldybės Taryba – atstovaujamoji institucija, įgyvendinanti savivaldos teisę. Savivaldybės tarybą sudaro demokratiškai išrinkti savivaldybės bendruomenės atstovai. Savivaldybės tarybos nariai, kurių skaičius svyruoja nuo 21 iki 51, nuo 2002 metų renkami ketverių metų kadencijai.

Savivaldybės taryba savo įgaliojimus įgyvendina kolegialiai nuolatiniuose savivaldybės tarybos posėdžiuose. Savivaldybės bendruomenei ir gerovei aktualius svarstytinus klausimus kartu su galimais sprendimų projektais, merui pateikia komitetai, komisijos, savivaldybės tarybos nariai, savivaldybės kontrolierius ar savivaldybės administracijos direktorius. Savivaldybės Tarybos veiklos reglamentas nustato, jog ne rečiau kaip vieną kartą per metus, savivaldybės taryba privalo pateikti gyventojams viešą ataskaitą, kurioje atsispindėtų per metus atlikti darbai ir įgyvendinti tikslai. Veiklos ataskaitą savivaldybės tarybos vardu pateikia meras.

Savivaldybės taryba, kaip kolegiali savivaldybės institucija, turi įgaliojimus svarstyti ir priimti daugumą sprendimų, liečiančių vietos bendruomenės gyvenimą. Taryba turi įgaliojimus priimti sprendimus dėl seniūnijų steigimo ir jų skaičiaus, priskiria seniūnijoms savivaldybės teritorijas, tvirtina savivaldybės biudžetą ir jo įvykdymo apyskaitą, priima sprendimus teikti mokesčių, rinkliavų ir kitas lengvatas savivaldybės biudžeto sąskaita, gali priimti sprendimus dėl disponavimo savivaldybei nuosavybės teise priklausančiu turtu, biudžetinių įstaigų, savivaldybės įmonių, viešųjų įstaigų bei akcinių bendrovių steigimo ar dalyvavimo jas steigiant ir kita.

Savivaldybės Meras. Meras nuo 2003 metų yra ir savivaldybės tarybos narys bei jos pirmininkas, taip pat vadovas ir juo gali būti tik Lietuvos Respublikos pilietis. Meras yra atskaitingas savivaldybės tarybai ir bendruomenei už savivaldybės veiklą, o mero priimti sprendimai įforminami potvarkiais. Meras ne rečiau kaip kartą per metus privalo atsiskaityti savivaldybės tarybai už savo veiklą bei rinkėjams už savivaldybės metinę veiklą. Nuo 2015 metų Lietuvoje įsigaliojo tiesioginiai merų rinkimai, kuomet meras yra tiesiogiai renkamas savivaldybės gyventojų.

Meras savivaldybėje atlieka šias funkcijas: planuoja savivaldybės tarybos veiklą, nustato ir sudaro savivaldybės tarybos posėdžių darbotvarkes bei teikia sprendimų projektus. Meras taip pat siūlo savivaldybės tarybai mero pavaduotojo, savivaldybės administracijos direktoriaus, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo (savivaldybės administracijos direktoriaus teikimu) ir komisijų pirmininkų kandidatūras, gali siūlyti atleisti juos iš pareigų bei siūlyti skirti drausmines nuobaudas savivaldybės administracijos direktoriui. Savivaldybės meras taip pat atsakingas už savivaldybės viešojo administravimo institucijų bei įstaigų ir įmonių vadovų veiklą - kontroliuoja ir prižiūri jų veiklą. Meras nuolat stebi ir analizuoja padėtį savivaldybėje, identifikuoja problemas, siūlo savivaldybės tarybai sprendimų projektus bei rekomendacijas viešojo administravimo įstaigoms bei institucijoms.

Savivaldybės Administracija yra savivaldybės biudžetinė įstaiga, vykdanti viešojo administravimo funkcijas, kurią sudaro struktūriniai, struktūriniai teritoriniai padariniai – seniūnijos ir į struktūrinius padalinius neįeinantys viešojo administravimo valstybės tarnautojai. Savivaldybės administracijos įgaliojimai nėra nesusiję su tarybos įgaliojimų pabaiga. Savivaldybės administracijos direktorius, būdamas savivaldybės vykdomąja institucija, tuo pat metu yra ir savivaldybės

administracijos vadovas – įstaigos vadovas, pavaldus savivaldybės tarybai ir atskaitingas savivaldybės merui.

Savivaldybės administracijos direktorius veikia savo kompetencijų ribose ir: tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės bei savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais; organizuoja savivaldybės administracijos darbą, tvirtina savivaldybės administracijos struktūrinių ir struktūrinių teritorinių padalinių – seniūnijų veiklos nuostatus, atsako už vidaus administravimą savivaldybės administracijoje; administruoja asignavimus, savivaldybės tarybos skirtus savivaldybės administracijai; įstatymų nustatyta tvarka skiria į pareigas ir iš jų atleidžia savivaldybės administracijos valstybės tarnautojus ir kitus savivaldybės administracijos darbuotojus bei atlieka kitas funkcijas.

Aptarus institucinę savivaldą svarbu išskirti savivaldybių institucijų kompetencijas įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje: kokios yra savarankiškosios, o kokios valstybės deleguotos funkcijos bei kuri savivaldybės institucija: atstovaujamoji ar vykdomoji yra už tai atsakinga.

1.2.3. Savivaldybės institucijų kompetencija švietimo srityje

Švietimas yra iš dalies savarankiška savivaldybių funkcija, t.y., vienos funkcijos yra *savarankiškai* vykdomos vietos institucijų, o kitos funkcijos yra *valstybės perduotos* savivaldybėms.

Savarankiškosios savivaldybių funkcijos švietimo srityje yra šios:

1. savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimas;
2. švietimo pagalbos teikimo mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimaliosios priežiūros priemonių vykdymo organizavimas ir koordinavimas;
3. bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių, gyvenančių kaimo vietovėse pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas;
4. ikimokyklinio ugdymo, vaikų ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo, vaikų ir jaunimo užimtumo organizavimas;
5. maitinimo paslaugų organizavimas teisės aktų nustatyta tvarka švietimo įstaigose, įgyvendinančiose mokymą pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo lavinimo programas.

Valstybės perduotos funkcijos savivaldybėms švietimo srityje:

1. vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo priešmokyklinio ugdymo, bendrojo lavinimo, profesinio mokymo ir profesinio orientavimo švietimo programų organizavimas ir užtikrinimas;
2. mokyklų (klasių), vykdančių bendrojo lavinimo programas ir skirtų šalies mokiniams, turintiems išskirtinių gabumų ar specialiųjų poreikių išlaikymas;

3. mokinių nemokamo maitinimo mokyklose administravimas ir nepasiturinčių šeimų vaikų aprūpinimo mokinio reikmenimis administravimas.

Akivaizdu, jog savarankiškųjų funkcijų savivaldybės turi kur kas daugiau, nei perduotų valstybės, tačiau per pasirinktą analizės laikotarpį savivaldos funkcijos švietimo srityje išliko tokios pat. Atlikti keli nereikšmingi pakeitimai sudaro prielaidą, jog savivaldybės švietimo sistemą valdo sėkmingai, neinicijuodamos ryškesnių pakeitimų ir nereikalaudamos daugiau kompetencijos.

Savivaldybėse, pagrindinės švietimą vykdančios institucijos yra savivaldybės atstovaujamoji ir savivaldybės vykdomoji institucijos. Glaudžiai bendradarbiaudamos su savivaldos švietimo centrais bei ugdymo įstaigomis jos kovoja su kylančiomis problemomis ir kuo racionaliau stengiasi reaguoti į sparčiai vykstančias permainas. Lentelėje Nr. 2 pateiktos funkcijos, kurios pagal kompetenciją yra priskiriamos savivaldybės atstovaujamajai ir vykdomajai institucijoms. Kaip matyti, savivaldybės atstovaujamoji institucija švietimo valdyme turi tris funkcijas – pradedant valstybinės švietimo politikos įgyvendinimu savo savivaldoje, steigiant, reorganizuojant ar likviduojant švietimo padalinius ir baigiant švietimo programų formavimu bei sąlygų, būtinų privalomajam švietimui, užtikrinimui. Savo ruožtu savivaldybės vykdomoji institucija atlieka daugiau jai priskirtų funkcijų savo kompetencijos ribose, pradedant švietimo būklės analize, švietimo organizavimu, mokytojų atestacija ir baigiant informacijos apie švietimo situaciją savivaldybėje teikimą Švietimo ir mokslo ministerijai.

2 lentelė. Švietimo kompetencijos pasiskirstymas tarp savivaldybės institucijų

Savivaldybės atstovaujamoji institucija	**Savivaldybės vykdomoji institucija**
Įgyvendina valstybinę švietimo politiką savivaldybėje, nustato ilgalaikius švietimo plėtros tikslus ir priemones jiems pasiekti.	Analizuoja švietimo būklę, užtikrina valstybinės švietimo politikos vykdymą.
Steigia, reorganizuoja ir likviduoja savivaldybės administracijos švietimo padalinius.	Organizuoja bendrąjį mokinių ugdymą, profesinį mokymą bei profesinį orientavimą, kitą vaikų neformalųjį švietimą, suaugusiųjų neformalųjį švietimą.
Formuoja pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo, vaikų, suaugusiųjų neformaliojo švietimo programas teikiančių mokyklų tinklą, sudaro sąlygas vaikų privalomajam švietimui vykdyti.	Organizuoja ir koordinuoja švietimo pagalbos teikimą mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdymą.
	Teisės aktuose nustatyta tvarka skiria savivaldybės administracijos švietimo padalinių vadovus ir specialistus.
	Vykdo savivaldybės mokyklų vadovų, mokyklų vadovų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų atestaciją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka.
	Organizuoja savivaldybės mokyklų mokytojų, švietimo pagalbos specialistų atestaciją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka.

	Vyriausybės nustatyta tvarka organizuoja ir tvarko savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitą; užtikrina, kad visi vaikai mokytųsi pagal privalomojo švietimo programas.
	Organizuoja savivaldybės teritorijoje esančių mokyklų mokinių mokymosi pasiekimų patikrinimus.
	Įstatymų nustatyta tvarka atsako, kad kiekvienas jos teritorijoje gyvenantis mokinys būtų vežamas į mokyklą ir atgal.
	Teikia informaciją Švietimo ir mokslo ministerijai ir visuomenei apie švietimo būklę savivaldybėje.

Sudaryta darbo autoriaus pagal Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo įstatymą (1992).

Funkcijų pasiskirstymą tarp savivaldybių atstovaujamosios ir vykdomosios institucijų taip pat reikšmingai papildo ir įgyvendina taip pat ir kiti savivaldybėje veikiantys švietimo padaliniai, vykdantys jiems numatytas funkcijas bei uždavinius. Švietimo padalinių funkcijos veiklos sritys gali būti skirstomos į penkias veiklas, apimančias švietimo būklės analizę ir stebėseną, švietimo konsultavimą ir informavimą Švietimo ir mokslo ministerijai bei mokinių tėvams ir kitiems suinteresuotiems asmenims, teisės aktų rengimą, švietimo organizavimą bei pagalbos teikimą. Švietimo padaliniai taip pat inicijuoja savivaldybių švietimo tarybos kūrimąsi, mokyklų vadovų atestacijas ir jų vertinimo vykdymą, dalyvavimas savivaldybės švietimo įstaigos vadovų pareigoms eiti komisijose bei kitas veiklas. Švietimo padalinių uždaviniai ir funkcijos pateikiami žemiau esančioje lentelėje (žr. 3 lentelė).

Veiklos sritis	Uždaviniai ir funkcijos
Analizė ir stebėsena	švietimo būklės savivaldybėje analizė; mokinių skaičiaus prognozavimas (profesinėse mokymo įstaigose); informacinių sistemų tvarkymas; vaikų apskaitos tvarkymas
Konsultavimas ir informavimas	informacijos teikimas (mokiniams, tėvams, Švietimo ir mokslo ministerijai ir kt.); pranešimų rengimas; mokyklų konsultavimas ir informavimas ir kt.
Teisės aktų rengimas	savivaldybės institucijų teisės aktų ir potvarkių projektų rengimas, teikimas juos tvirtinti, jų įgyvendinimo organizavimas; siūlymų savivaldybės institucijoms teikimas, švietimo biudžeto rengimas, ilgalaikė švietimo plėtra, kt.
Švietimo organizavimas	mokyklų tinklo formavimas ir įgyvendinimas; mokinių pasiekimų tyrimai, pasiekimų patikrinimai; vaikų įtraukimas į švietimo veiklą, programas, kt.
Pagalbos teikimas	švietimo pagalbos organizavimas ir teikimas; pagalba nevalstybinėms švietimo įstaigoms; savivaldybės mokyklų veiklos priežiūra, jų periodiško veiklos kokybės išorės vertinimo inicijavimas, prevencinių priemonių vykdymas, pažangą skatinančių poveikio priemonių taikymas; savivaldybės švietimo įstaigų veiklų koordinavimas.
Kita veikla	savivaldybės Valstybinės kalbos mokėjimo kvalifikavimo komisijos veiklos kontrolė; savivaldybės švietimo tarybos kūrimosi inicijavimas; mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų atestacijos ir veiklos vertinimo vykdymas; dalyvavimas savivaldybės švietimo įstaigos vadovų pareigoms eiti komisijose ir kt.

3 lentelė. Švietimo padalinių uždaviniai ir funkcijos

Šaltinis: Švietimo decentralizacija ir savivaldybių funkcijos (2012)

Mokyklos steigėjas teikdamas švietimo paslaugas savivaldybėse vykdo šiuos įgaliojimus:

1) užtikrina valstybinės švietimo politikos ir strategijos vykdymą, laikosi įstatymų, Vyriausybės nutarimų, švietimo ir mokslo ministro įsakymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių mokyklų veiklą, vykdymą mokykloje;

2) įvertina savivaldybės gyventojų švietimo poreikius ir priima sprendimus dėl švietimo programų teikimo;

4) steigia, reorganizuoja, likviduoja ar pertvarko mokyklą;

5) tvirtina mokyklos nuostatus, pakeitimus bei papildymus;

6) užtikrina mokyklos funkcionavimą ir jos demokratinį valdymą;

7) pritaria ir vadovaujasi mokyklos strateginiu švietimo planu, metine veiklos programa;

8) tvirtina mokyklos pedagoginių pareigybių aprašus;

9) švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka vykdo valstybinės mokyklos vadovo atestaciją;

10) organizuoja informacinės, psichologinės, socialinės pedagoginės, specialiosios pedagoginės, specialiosios bei medicinos pagalbos teikimą mokiniui.

11) organizuoja informacinės, kvalifikacijos tobulinimo, konsultacinės bei kitokio pobūdžio pagalbos teikimą mokyklai ir mokytojui;

12) organizuoja pedagogų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijos tobulinimą, jų atestaciją;

13) teisės aktų nustatyta tvarka prižiūri mokyklos veiklą;

14) organizuoja mokinių maitinimą, apgyvendinimą ir specialiųjų poreikių asmenų vežiojimą;

15) kaupia ir skelbia informaciją apie mokyklos veiklą.

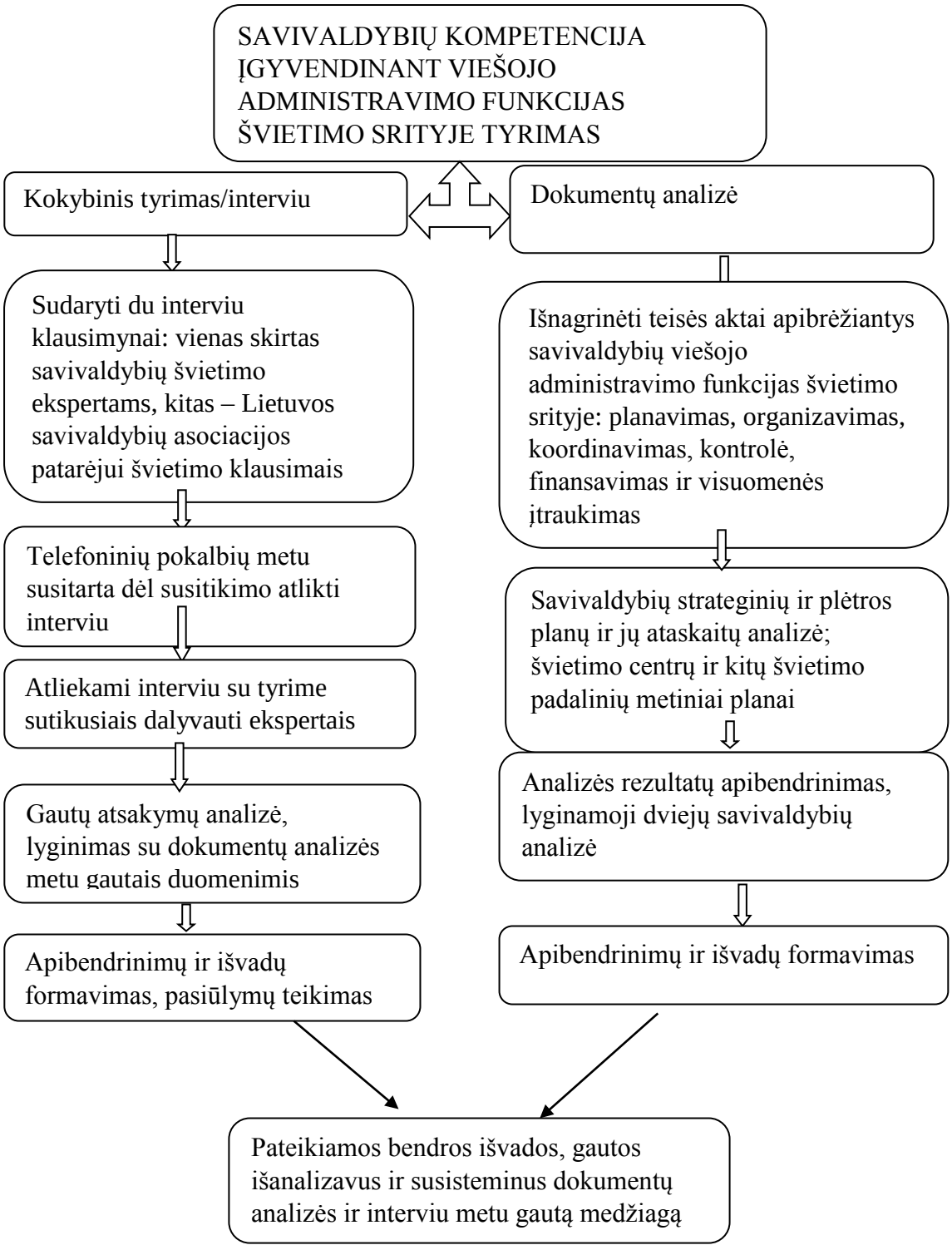
Svarbų vaidmenį švietimo administravime užima savivaldybių švietimo padaliniai, kurių paskirtis - teisės aktų nustatyta tvarka vykdyti švietimo viešąjį administravimą savivaldybių taryboms pavaldžiose mokyklose ir pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai įstaigose. Švietimo padaliniai savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, švietimo ir mokslo ministro įsakymais, Lietuvos Respublikos įstatymais, kitais Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, savivaldybių institucijų sprendimais, savivaldybių administracijų nuostatais, strateginiais švietimo planais, metinėmis švietimo veiklos programomis, savivaldybių administracijų švietimo padalinių bendraisiais nuostatais ir kitais teisės aktais.

2. SAVIVALDYBIŲ KOMPETENCIJA ĮGYVENDINANT VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO FUNKCIJAS ŠVIETIMO SRITYJE TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS

2.1. Tyrimo organizavimas

Šio darbo teorinėje dalyje išnagrinėta ne tik švietimo ir jos valdymo sistema, tačiau ir savivaldybės samprata, institucinė struktūra bei kompetencija įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo sistemoje, kuri yra būtina valstybės politikos dalis, siekiant vieningo šalies vystymosi. Kompetencijos pasiskirstymas tarp valstybės ir savivaldybių institucijų sulaukia nemažai diskusijų, nes tik harmoningas darbų pasidalijimas gali atnešti puikius rezultatus. Šiuolaikiniame pasaulyje švietimo sistema yra bene sparčiausiai kintanti, tad ji turi būti adaptuojama prie nuolat ją veikiančių veiksnių, tokių kaip: moksleivių mažėjimas, technologijų skvarba ugdymo procese, besikeičiančios ugdymo turinio programos ir kt. Globalizacijos procesas priverčia nuolat keisti, tobulinti švietimo sistemą ir ugdymo programas bei procesus, tad valstybės ir savivaldos santykis, siekiant užtikrinti darnų švietimo paslaugų teikimą yra būtinas. Kompetencijos pasidalijimas tarp valstybės ir savivaldybės švietimo srityje vis dar nėra gerai ištirtas – įstatymais apibrėžtų funkcijų įgyvendinimas plačiau analizuojamas nebuvo. Nors savivaldybėms tenka svarbus vaidmuo užtikrinant švietimo paslaugų teikimą bei viešojo administravimo funkcijų švietimo srityje vykdymą, atsižvelgiant ir vadovaujantis ne tik įstatymais ir teisės aktais, tačiau atkreipiant dėmesį į keturis švietimą remiančius veiksnius: politinius, ekonominius, socialinius ir technologinius. Būtent todėl šiame darbe buvo naudotasi valstybės įstatymine baze ir savivaldybių institucijų dokumentais, strateginiais veiklos ir plėtros planais bei jų ataskaitomis, metiniais švietimo ir ugdymo įstaigų veiklos planais bei jų ataskaitomis, Lietuvos savivaldybių asociacijos turima medžiaga bei kita. Informatyviu ir svarbiu tyrimo aspektu tampa ir interviu su Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo ekspertais, interviu su Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėju švietimo ir kultūros klausimais, kuriems tenka svarbiausia užduotis užtikrinant švietimo paslaugų teikimą savo kompetencijos ribose.

Tyrimo tikslas. Įvertinti viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje veiklą, pokyčius bei problemas, su kuriomis susidūrė Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu.

6 pav. Tyrimo organizavimo modelis

Organizuojant magistro baigiamojo darbo tiriamosios dalies tyrimus buvo sudaromas tyrimo organizavimo modelis (žr. 6 pav.). Šis modelis iliustruoja pagrindines atliekamas veiklas vykdant kokybinį tyrimą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti Druskininkų savivaldybės strateginius, planavimo bei kitus dokumentus ir jų ataskaitas.
2. Išanalizuoti Lazdijų rajono savivaldybės strateginius, planavimo bei kitus dokumentus ir jų ataskaitas.
3. Palyginti tarpusavyje abiejų savivaldybių strateginius bei planavimo dokumentus.
4. Sudaryti interviu klausimynus: vieną Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo ekspertams, kitą – Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėjui švietimo ir kultūros klausimams.
5. Susisteminti ir išanalizuoti interviu metu gautus atsakymus.
6. Palyginti interviu metus gautus duomenis su dokumentų analizės metu gautais duomenimis.
7. Apibendrinimų ir išvadų formavimas, pasiūlymų teikimas.

Baigiamojo darbo objektas – savivaldybių veikla, įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse. Kadangi savivaldos kompetencija įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje dar nėra gerai ištirtos, tyrimui labiausiai tinka dokumentų analizė ir struktūrizuotas interviu. Bitino, Rupšienės ir Žydžiūnaitės (2008) teigimu, „kokybinis tyrimas dažniausiai naudojamas mažai ištirtoms sritims nagrinėti.“ Prieš atliekant struktūrizuotą interviu su Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėju švietimo klausimais bei Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo ekspertais, buvo atliekama abiejų savivaldybių strateginių dokumentų, veiklos planų ir jų ataskaitų bei savivaldybės tarybos, mero bei administracijos direktoriaus ataskaitų analizė, kuri padėjo išanalizuoti švietimo situaciją 2010 – 2014 metų laikotarpiu.

Kokybiniams duomenis surinkti buvo naudojamas interviu metodas, kuriuo siekiama suvokti informantų patirtį, sužinoti nuomones ir atskleisti jų požiūrius bei vertinimus tiriamuoju klausimu (Bitinas et al. 2008). Interviu metodas padėjo patvirtinti arba paneigti dokumentų analizės metu surinktą ir apdorotą informaciją apie švietimo veiklą abiejose savivaldybėse.

2.2. Tyrimo metodai

Teorinėje magistro baigiamojo darbo dalyje buvo naudojami šie pagrindiniai metodai:

DUOMENŲ RINKIMO METODAI**:**

Dokumentų analizė. Atsižvelgiant į mokslinio tyrimo objektą, tyrimo tikslus ir uždavinius, šis metodas laikytinas svarbiausiu duomenų rinkimo (gavimo) metodu. Analizė, išvertus iš graikų kalbos suprantama kaip sistemingas ir vieningas tyrimas, kurio metu objektas ar subjektas yra suskaidomi į atskiras dalis, kurios vėliau yra tiriamos, tvarkomos, analizuojamos ir rūšiuojamos. Rinktinų duomenų šaltiniai: nacionaliniai, Europos Sąjungos teisės aktai; mokslinės knygos ir žurnalai; spaudos leidiniai; savivaldybių veiklos ir strateginiai dokumentai bei jų ataskaitos.

Struktūrizuotas interviu. Struktūrizuotas (klausimai ir visa procedūra numatomi iš anksto, ir interviu eigoje mažai kas keičiama; šiuo atveju situacija yra apibrėžta). Tiriamasis interviu apibrėžiamas kaip tyrėjo inicijuotas dviejų asmenų pokalbis, kurio tikslas - gauti būtiną tyrimo uždaviniams informaciją. Pavyzdžiui, informaciją apie savivaldos institucijų veiklą švietimo srityje vadovaujantis įstatymais ir valstybės deleguotomis funkcijomis. Taigi interviu papildo tiek teisės aktų apžvalgą tiek dokumentų analizės metu gautus duomenis. Tačiau, kad pokalbio metu gautoji informacija būtų kuo objektyvesnė, šiam metodui, kaip ir kitiems darbe naudotiems metodams, buvo keliami tam tikri reikalavimai. Iškilo ne ką mažiau svarbi ir ekspertų interviu fiksavimo bei gautų rezultatų analizės problema. Tad, pasirinkus šį metodą, kaip mokslinės informacijos šaltinį, tapo būtina griežtai laikytis jam keliamų reikalavimų ir visa tai metodologiškai korektiškai ir taisyklingai aprašyti. Visą gautą informaciją būtina detalizuoti, ieškoti loginių ryšių, susieti tam tikrą gautą informaciją, o kai kuriuose mokslo darbuose to vengiama, kuomet pateikiama tik paviršutinė interviu metu gauta analizė. Šio metodo taikymo tikslas – gauti svarbių ir detalių duomenų, kuriuos būtų galima nagrinėti ir analizuoti.

DUOMENŲ ANALIZĖS METODAI

Kokybinė turinio analizė. Analizės medžiagą sudaro tekstas, gautas naudojant įvairius duomenų rinkimo metodus (teisės aktų analizę, interviu, dokumentų analizę ir pan.). Kokybinė turinio analizė vykdoma remiantis metodologiškai pagrįstais analizės principais (Žydžiūnaitė, Merkys, Jonušaitė 2005):

1) teksto skaitymas ir pagrindinių aspektų (frazių, sakinių, žodžių ir kt.) bei kategorijų išskyrimas;

2) kategorijų skaidymas į elementus;

3) prasminių elementų skaidymas į subkategorijas;

4) kategorijų įtraukimas į tiriamojo reiškinio kontekstą.

Literatūros analizės metodas taikomas analizuojant švietimo sektorių reglamentuojančius teisės aktus (įstatymus, įgyvendinamuosius teisės aktus), kuriuose yra apibrėžtos savivaldos kompetencijos švietimo srityje. Surinktos mokslinės literatūros analizė sudarys sąlygas atskleisti, kokios žinios apie pasirinktą mokslinio tyrimo objektą, mokslinio tyrimo problemą jau yra publikuotos. Tai taip pat leis nustatyti, kuo vykdoma mokslinė studija skirsis nuo egzistuojančių darbų ir kokių naujų žinių apie savivaldos kompetenciją švietimo srityje tai suteiks.

Individualiems interviu su Druskininkų ir Lazdijų rajono švietimo padalinių ir savivaldybės administracijos atstovais bei Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėju švietimo ir kultūros klausimais buvo parengti du struktūruoti klausimynai (3 - 4 priedai). Abu klausimynai sudaryti remiantis atliktos mokslinės literatūros ir įstatymų analizės apie savivaldos kompetencijas įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje. Klausimynas taip pat buvo rengtas jau atlikus savivaldybės strateginių ir veiklos dokumentų analizes, idant pokalbis būtų kuo konkretesnis ir tikslesnis. Klausimynas skirtas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo ekspertams, nes orientuotas tik į veiklą kurią vykdo jų konkreti savivaldybė, o kitas klausimynas skirtas Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėjui švietimo klausimais, kuris įsigilinęs į atskirų rajonų problematiką, tačiau suteikė bendrojo pobūdžio informacijos apie savivaldybių švietimo problemas. Interviu metu, ekspertų atsakymai buvo fiksuojami raštu. Dokumentų analizė leido suformuoti nuomonę apie švietimo būklę abiejose savivaldose, kokie svarbiausi sprendimai buvo priimti ir kokie pokyčiai įvyko 2010-2014 m.

2.3. Tyrimo imties charakteristikos

Magistro baigiamajame darbe buvo atliekama dokumentų analizė bei interviu.

Dokumentų analizės metu buvo nagrinėjami savivaldybių strateginiai ir planavimo dokumentai bei jų ataskaitos, švietimo skyrių metiniai ir mėnesiniai veiklos planai, kuriuose atsispindi savivaldybių planavimas švietimo srityje: tikslai, priemonės tikslams pasiekti bei rezultatai.

Analizuoti dokumentai buvo šie: Druskininkų miesto 2010 m. – 2014 m. Tarybos veiklos ataskaitos, 2004 – 2013 m. strateginis priemonių planas, 2010 – 2012 m. Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyriaus metiniai (mėnesiniai) veiklos planai 2012-2015 Druskininkų savivaldybės mokyklų tinklo pertvarka; 2012 m. – 2014 m. strateginis veiklos planas, 2012 – 2014 m. Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyriaus metiniai (mėnesiniai) veiklos planai 2013 m. – 2014 m. tarybos veiklos ataskaitos, 2014-2016 m. strateginio veiklos įgyvendinimo 2014 m. ataskaita.

Lazdijų rajono savivaldybės analizuoti dokumentai buvo šie: 2010 m. Lazdijų švietimo centro veiklos planas, 2011 m. savivaldybės administracijos direktoriaus veiklos ataskaita, švietimo, kultūros ir sporto skyriaus 2012 m. ataskaita, švietimo, kultūros ir sporto skyriaus 2012 m. veiklos planas, tarybos ir mero 2011 m. ir 2012 m. veiklos ataskaitos, Lazdijų rajono savivaldybės 2011 – 2020 m. strateginio plėtros plano ataskaita už 2011 – 2012 m.

Interviu metu iš viso buvo apklausti devyni asmenys. Keturi apklaustieji buvo iš Druskininkų savivaldybės ir keturi iš Lazdijų rajono savivaldybės. Dar vienas apklaustasis buvo iš Lietuvos savivaldybių asociacijos. Druskininkų savivaldybėje buvo apklausti šie ekspertai: Druskininkų savivaldybės švietimo skyriaus vedėjas ir jo pavaduotoja, Druskininkų savivaldybės tarybos švietimo, sporto ir kultūros komiteto vedėjas ir komiteto narys. Lazdijų rajono savivaldybėje buvo apklausti šie asmenys: Lazdijų rajono savivaldybės švietimo, sporto ir kultūros skyriaus vedėjas bei šio skyriaus vyriausias specialistas, taip pat dvi Lazdijų rajono savivaldybės švietimo centro metodininkės. Reikšmingas interviu buvo paimtas iš Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėjo švietimo ir kultūros klausimais, kuris yra puikiai susipažinęs tiek su valstybine švietimo politika bei jos problemomis tiek su regionų ir atskirai visų savivaldybių švietimo problemomis.

Kiekvienam ekspertui buvo suteiktas atskiras kodas (šis kodas atsispindės vykdant gautų rezultatų analizę, kai prie kiekvieno tiriamojo atsakymo bus nurodomas jo kodas):

Nr. 1 ekspertas – Druskininkų švietimo skyriaus vedėjas Jevgrafijus Samuchovas;

Nr. 2 ekspertas – Druskininkų švietimo skyriaus vedėjo pavaduotoja Janina Matonienė;

Nr. 3 ekspertas – Druskininkų švietimo, sporto ir kultūros komiteto narys Artūras Skausmenis;

Nr. 4 ekspertas – Druskininkų švietimo, sporto ir kultūros komiteto vedėjas Algis Bolys;

Nr. 5 ekspertas – Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėjas švietimo ir kultūros klausimais Jonas Mickus;

Nr. 6 ekspertas – Lazdijų rajono savivaldybės švietimo centro metodininkė Edita Gudišauskienė;

Nr. 7 ekspertas – Lazdijų rajono savivaldybės švietimo centro metodininkė Jurgita Balevičiūtė;

Nr. 8 ekspertas – Lazdijų rajono savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas Jonas Gudžiauskas;

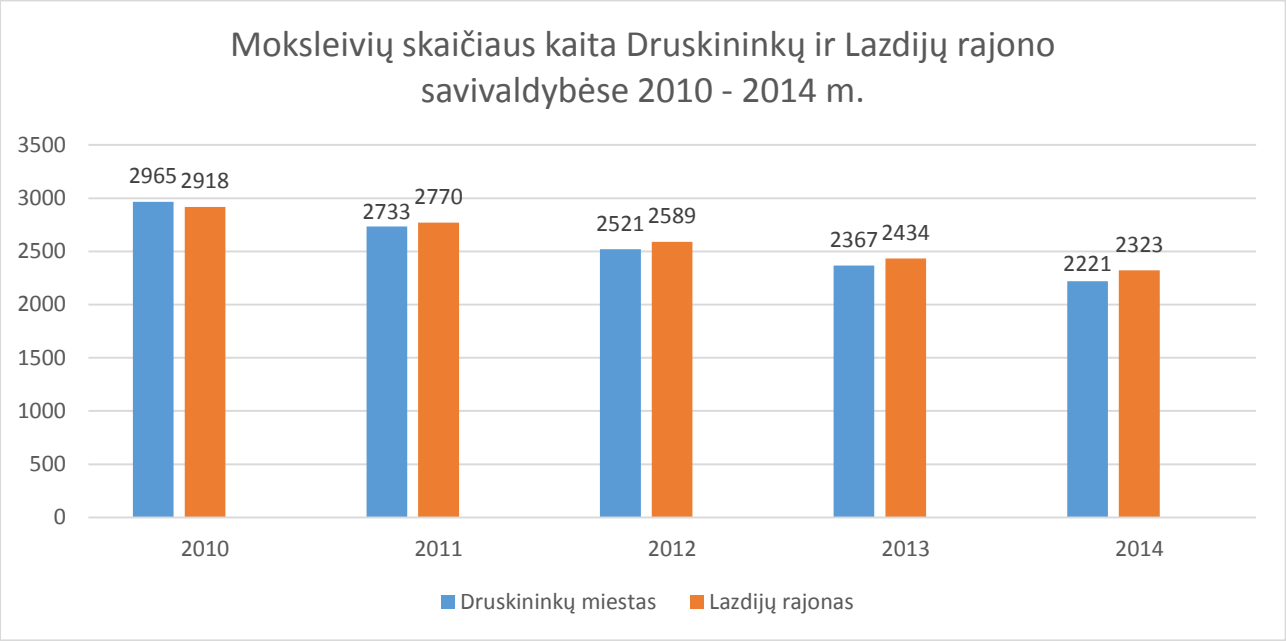
Nr. 9 ekspertas – Lazdijų rajono savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vyr. specialistas Dalius Mockevičius.

2.4. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių pristatymas

Druskininkai – miestas esantis pačiuose Lietuvos pietuose, Dzūkijoje, Alytaus apskrityje. Tai visus metus veikiantis balneologinis, purvo ir klimatinis kurortas didžiausias visoje Lietuvoje. Druskininkų senamiestis laikomas urbanistiniu paminklu. Druskininkų miesto savivaldybėje šiuo metu gyvena kiek daugiau nei 20 tūkstančių gyventojų ir veikia 10 švietimo įstaigų, įskaitant 2 lopšelius – darželius, 3 pagrindines mokyklas, 1 mokyklą, 1 gimnaziją, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio meno mokyklą, Druskininkų sporto centrą bei švietimo centrą. 2011 – 2015 m. savivaldybės tarybos kadencijai išrinkti 25 tarybos nariai, atstovavo 3 politinėms partijoms. Daugumą taryboje sudaro Lietuvos socialdemokratų partijos atstovai, laimėję 18 mandatų. Lietuvos Respublikos Liberalų sąjūdis taryboje turi 4 vietas, Tėvynės sąjunga - Lietuvos krikščionių demokratai - 3. Savivaldybės taryboje yra užsiregistravę dvi mažumos (opozicijos).

Lazdijai - miestas Alytaus apskrityje, 52 km į pietvakarius nuo Alytaus, 7 km nuo sienos su Lenkija.. Lazdijų rajono savivaldybėje veikia 18 yra švietimo įstaigų (3 gimnazijos (Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazija, Lazdijų r. Seirijų Antano Žmuidzinavičiaus gimnazija, Lazdijų r. Veisiejų gimnazija), 1 vidurinė mokykla (Lazdijų r. Šeštokų mokykla), 7 pagrindinės mokyklos (Lazdijų r. Aštriosios Kirsnos mokykla, Lazdijų r. Šventežerio mokykla, Lazdijų r. Būdviečio mokykla, Lazdijų r. Kapčiamiesčio Emilijos Pliaterytės mokykla, Lazdijų r. Krosnos mokykla, Lazdijų r. Kučiūnų mokykla, Lazdijų r. Stebulių mokykla), 2 mokyklos-darželiai (Lazdijų mokykla-darželis „Kregždutė“, Lazdijų mokykla-darželis „Vyturėlis“), 2 vaikų lopšeliai-darželiai (Lazdijų r. Seirijų lopšelis-darželis „Žibutė“; Lazdijų r. Veisiejų lopšelis-darželis „Ąžuoliukas“), viešoji įstaiga Lazdijų sporto centras, Lazdijų meno mokykla, 1 ikimokyklinio ugdymo skyrius, 1 universalaus daugiafunkcio centro skyrius, VšĮ Lazdijų švietimo centras). 2011 – 2015 metų Lazdijų rajono savivaldybės tarybos kadencijai išrinkti 25 tarybos nariai atstovavo net 7 politinėms partijoms. Daugumą sudarė Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai. Nuo 2013 metų veikia Lazdijų trečiojo amžiaus universitetas – savanoriška visuomeninė organizacija prie Lazdijų švietimo centro.

Kaip ir visoje Lietuvoje, šiose savivaldybėse šiuo metu viena opiausių problemų - gyventojų, o tuo pačiu ir moksleivių mažėjimo problema. Savivaldybės turi gerinti bendrą infrastruktūrą, daryti ją patrauklią jauniems žmonėms ir kurti naujas darbo vietas, kad jauni žmonės ir jaunos šeimos neemigruotų į kitas šalis ar neišvažiuotų į didesnius miestus. Apačioje lentelėje pateikti duomenys iliustruoja, jog moksleivių skaičius kiekvienais metais ženkliai mažėja. Per ketverių metų laikotarpį, Druskininkų miesto savivaldybėje moksleivių skaičius sumažėjo net 744, o Lazdijų rajono savivaldybėje – 595 moksleiviais. Moksleivių mažėjimas priverčia savivaldybes kovoti ir su iš to kylančiomis problemomis: per dideliu pedagogų skaičiumi, kuriuos reikia perkvalifikuoti, poreikiu restruktūrizuoti ugdymo įstaigas bei mažėjančiu finansavimu.

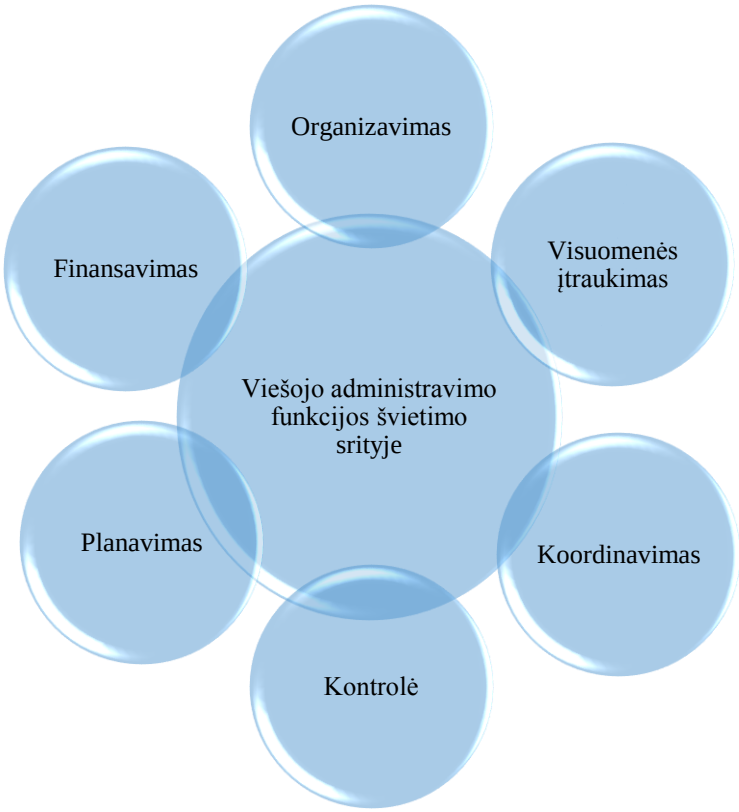

7 pav. Moksleivių skaičiaus kaita Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 - 2014 metais

Savivaldybių analizei buvo pasirinktos savivaldybių viešojo administravimo funkcijos švietimo srityje, literatūros analizės metu buvo pastebėta, jog įvairūs specialistai ne visuomet sutaria dėl išsamaus ir vieno vadybos funkcijų sąrašo, kurias atlieka savivaldos institucijos, tačiau atsižvelgiant į įstatymuose apibrėžtas viešojo administravimo pagrindines funkcijas ir žymaus viešojo administravimo teoretiko Henri Fayol pasiūlytus vertinimo kriterijus, norint ištirti dviejų savivaldybių: Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono atliekamas viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje, buvo pasirinkti šie pagrindiniai aspektai, kurie pateikiami schemoje (žr. 7 pav.): planavimas, organizavimas, koordinavimas, kontrolė, finansavimas ir visuomenės įtraukimas.

Visos šios savivaldybėms tenkančios švietimo valdymo sritys sudarys pagrindą darbo tyrimui. Kiekvienos atskiros srities analizė padės išaiškinti kaip dvi savivaldybės, turėdamos tas pačias veikimo sąlygas ir galimybes, įgyvendina savo funkcijas. Savivaldybės švietimo srities valdymą pradeda planavimu, kurio metu strateginiuose ir veiklos planuose išsikelia siekius ir tikslus, kuriuos nori įvykdyti. Po planavimo seka organizavimas – pajungus visas kompetentingas institucijas yra organizuojamas švietimas savivaldoje. Koordinavimo etapas neatsiejama švietimo srities valdymo sritis, tai nuolatinis ir prisitaikantis prie besikeičiančių sąlygų procesas. Kontrolės etape galima daryti išvadas apie prieš tai buvusius etapus: ar sėkmingai suplanuotos ir suorganizuotos veiklos, ar koordinavimas tikslus ir naudingas. Švietimo srities finansavimas – vienas svarbiausių aspektų, nuo kurio priklauso švietimo srities įgyvendinimo kokybė bei efektyvumas. Nūdienos realijų akivaizdoje matyti, jog savivaldybės, gaudamos ne itin didelį finansavimą turi išmokti tiksliai ir atsakingai skirstyti

finansavimą bei įvykdyti visas joms skiriamas funkcijas. Visuomenės įtraukimo aspektas švietime yra labai svarbus, itin reikšmingu aspektu laikomas aktyvus tėvų dalyvavimas švietimo sistemoje ir moksleivių ugdymo procese. Pasitelkus visus šiuos kriterijus, nusakančius savivaldybių viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje, bus galima identifikuoti kaip savivaldybės vykdo šias funkcijas, kokius pokyčius švietimo srityje inicijuoja ir su kokiais sunkumais ir iššūkiais susiduria savivaldybės, norėdamos užtikrinti tinkamą ir įstatymus atitinkantį švietimo paslaugų teikimą savivaldybėje. Atlikta dokumentų analizė leis padaryti išvadas apie planavimą ir jo poveikį savivaldybių veiklai. Šis darbas taip pat gali būti pamatas tolimesniems tyrimams, gilinantis į kitas svarbias savivaldybių vykdomas funkcijas bei plačiau analizuojant švietimo srities valdymą iš valstybinio, savivaldybių ar net iš ugdymo lygmens perspektyvų.

8 pav. Viešojo administravimo funkcijos švietimo srityje

3. VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO FUNKCIJŲ ŠVIETIMO SRITYJE ĮGYVENDINIMAS

3.1. Planavimas

Švietimo planavimas yra svarbus kriterijus įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje. Planavimo paskirtis – atsižvelgus į kintančius visuomenės švietimo poreikius bei įvertinus esamą švietimo būklę, nustatyti tiek ilgalaikius tiek trumpalaikius švietimo tikslus ir uždavinius bei priemones apibrėžtiems uždaviniams vykdyti. Valstybiniu lygmeniu, švietimo politikos prioritetai, tikslai, finansavimas bei kaitos kryptys yra nustatomi Valstybinėje švietimo strategijoje, kuri rengiama dešimtmečiui, tačiau tikslinama ne rečiau kaip kas ketverius metus. Savo ruožtu savivalda, įgyvendindama Valstybinę švietimo strategiją, nusistato ilgalaikius švietimo plėtros tikslus ir atitinkamas priemones jiems pasiekti. Savivaldybių strateginio planavimo dokumentai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės, yra šie: savivaldybės strateginis plėtros planas, savivaldybės atskiros ūkio šakos plėtros programos, savivaldybės strateginis veiklos planas bei metiniai veiklos planai. Ugdymo įstaigos lygmeniu yra rengiamas strateginis planas, kurį tvirtina mokyklos vadovas, jeigu jam pritaria savivaldybės vykdomosios institucijos ar jos įgalioti asmenys. Ugdymo įstaigos taip pat rengia metinį veiklos planą, kurį mokyklos tarybos pritarimu tvirtina mokyklos vadovas.

4 lentelė. Planavimas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse

Kriterijus	**Druskininkų savivaldybė**		**Lazdijų rajono savivaldybė**	
	Periodas			
	2010 - 2012 m.	**2012 – 2014 m.**	**2010 – 2012 m.**	**2012 - 2014 m.**
Planavimas	2010 m. Tarybos veiklos ataskaita; 2011 m. savivaldybės tarybos veiklos ataskaita; 2012 m. Tarybos veiklos ataskaita 2004-2013 m. strateginis priemonių planas. 2012 – 2014 m. strateginis veiklos planas 2010 – 2012 m. Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyriaus metiniai (mėnesiniai) veiklos planai.	2013 m. Druskininkų miesto savivaldybės tarybos veiklos ataskaita. 2014 m. miesto savivaldybės tarybos veiklos ataskaita. 2014-2016 m. strateginio veiklos įgyvendinimo 2014 m. ataskaita 2012-2015 Druskininkų savivaldybės mokyklų tinklo pertvarka. 2012 – 2014 m. savivaldybės administracijos švietimo skyriaus metiniai (mėnesiniai) veiklos planai	2010 m. Lazdijų švietimo centro veiklos planas 2011 m. savivaldybės administracijos direktoriaus veiklos ataskaita Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus 2012 m. ataskaita Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus 2012 m. veiklos planas. Tarybos ir mero 2011 m. ir 2012 m. veiklos ataskaitos. Lazdijų rajono savivaldybės 2011 – 2020 m. strateginio plėtros plano ataskaita už 2011 – 2012 m.	Lazdijų švietimo centro veiklos ataskaita 2014 m. savivaldybės administracijos veiklos planas ir jo ataskaita. Lazdijų švietimo centro 2012 m., 2013 m., 2014 m. ataskaitos. Lazdijų rajono savivaldybės 2013 – 2015 m. veiklos planas. Lazdijų rajono bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka 2012 m. – 2015 m.

Šiame darbe buvo analizuojami dviejų pasirinktų savivaldybių strateginiai planavimo dokumentai, mero, tarybos ir savivaldybės administracijos veiklos ataskaitos, švietimo centrų ir kitų už švietimą atsakingų įstaigų veiklos planai bei jų ataskaitos. Druskininkų miesto savivaldybėje 2010 – 2014 metų laikotarpiu buvo šie planavimo dokumentai ir jų ataskaitos: 2010 m. Tarybos veiklos ataskaita; 2011 m. savivaldybės tarybos veiklos ataskaita; 2012 m. tarybos veiklos ataskaita; 2004-2013 m. strateginis priemonių planas.; 2012 – 2014 m. strateginis veiklos planas; 2010 – 2012 m. Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyriaus metiniai (mėnesiniai) veiklos planai; 2013 m. Druskininkų miesto savivaldybės tarybos veiklos ataskaita; 2014 m. Druskininkų miesto savivaldybės tarybos veiklos ataskaita; 2014-2016 m. strateginio veiklos įgyvendinimo 2014 m. ataskaita; 2012-2015 Druskininkų savivaldybės mokyklų tinklo pertvarka; 2012 – 2014 m. Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyriaus metiniai (mėnesiniai) veiklos planai. Druskininkų savivaldybės švietimo planavimo dokumentai, kaip teigia Nr. 1 ekspertas: „atitinka aukščiausius vadybinius standartus bei pateikia detalų planavimą, kuriame įtraukiami ir priemonių planai“. 2010 – 2014 m. rengtos tarybos, mero veiklos ataskaitų turinys siekia apie 200 puslapių (švietimui visuomet skiriama bent 15 – 30 puslapių) – tai įrodo, jog savivaldybė atsakingai planuoja, atsakingai laikosi užsibrėžtų planų, nuolat stebi esančią situaciją, vykstančius pokyčius ir pareigingai ruošia ataskaitas skirtas visai Druskininkų miesto bendruomenei. Nr. 3 ekspertas taip pat pastebi, jog „Druskininkų miesto savivaldybė kasmet rengia investicinius planus, strateginių planų įgyvendinimo priemonių planus bei yra apsibrėžusi strateginio planavimo savivaldybėje organizavimo aprašus bei strateginių dokumentų formas. Kitos savivaldybės to nedaro.“ Tai puikus pavyzdys visoms savivaldybėms, kurios linkusios kiekvienais metais keisti strateginių planų struktūras, neatsižvelgdamos į joms skirtas rekomendacijas ar strateginių dokumentų rengimo naujausius standartus. Tačiau Nr. 2 ekspertas nenorėtų sutikti su tuo, jog planavimas Druskininkų miesto savivaldybėje yra be ydų. Jis teigia, jog: „planavimas mūsų savivaldybėje yra tikrai aukšto lygmens, tai neabejotinai yra pavyzdys kitoms savivaldybėms, tačiau ir mes turime ko pasimokyti iš kitų, pavyzdžiui, atsisakyti perteklinio planavimo. Dabar tikslų ir siekių tiek, kad jų fiziškai pasiekti nėra įmanoma.“ Planavimo dokumentų ir jų ataskaitų analizės metu matyti, jog Druskininkų miesto savivaldybės ruošiami strateginiai veiklos ir plėtros planai kiekvienais metais tampa vis tikslesni, išsamesni ir vizualiai patrauklesni. Visų planų ataskaitos būna paruošiamos laiku ir išsamiai. Švietimo dokumentai tarpusavyje dera bei papildo vienas kitą, o tai labai svarbu siekiant vieningo tikslo. Dokumentų analizė ir Druskininkų švietimo ekspertų apklausa parodė, jog kolegialus bendradarbiavimas ir planavimo dokumentų svarbos suvokimas gali palengvinti visų švietimo darbuotojų darbą.

Lazdijų rajono savivaldybė analizuojamu laikotarpiu turėjo šiuos planavimo dokumentus ir jų ataskaitas: 2010 m. Lazdijų švietimo centro veiklos planas; 2011 m. savivaldybės administracijos direktoriaus veiklos ataskaita; švietimo, kultūros ir sporto skyriaus 2012 m. ataskaita; švietimo, kultūros ir sporto skyriaus 2012 m. veiklos planas; tarybos ir mero 2011 m. ir 2012 m. veiklos ataskaitos.; Lazdijų rajono savivaldybės 2011 – 2020 m. strateginio plėtros plano ataskaita už 2011 – 2012 m.; Lazdijų švietimo centro veiklos ataskaita; 2014 m. savivaldybės administracijos veiklos planas ir jo ataskaita; Lazdijų švietimo centro 2012 m., 2013 m., 2014 m. ataskaitos; Lazdijų rajono savivaldybės 2013 – 2015 m. veiklos planas; Lazdijų rajono bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka 2012 m. – 2015 m. Svarbu paminėti, jog Lazdijų rajono savivaldybės strateginiai veiklos planai 2010-2012 m. nebuvo rengti, mero ir administracijos ataskaitos už 2010 m. taip pat nebuvo rengtos. Administracijos ir skyrių planai 2010-2011 m. taip pat dar nebuvo rengiami. Lazdijų rajono savivaldybė įgyvendina 2011 – 2020 m. strateginį plėtros planą, kuriame nemenkas dėmesys skiriamas švietimui: pradedant infrastruktūros gerinimu ir baigiant darbuotojų kvalifikacijos kėlimu. Šio strateginio plėtros plano ataskaita yra tik 2011 – 2012m., deja, ataskaita už 2013 – 2014 m., nėra parengta. Ekspertė nr . 6 patvirtina atliktą dokumentų analizę teigdama, kad „ šiuo metu, planavimas Lazdijų rajono savivaldybėje labai pasistūmėjęs į priekį. Anksčiau gal ir buvo jaučiamas nenoras ruošti dokumentus ir jų ataskaitas, nes tai buvo suvokiama kaip dar vienas papildomas darbas, kaip krūvis, kurio ir taip per daug.“

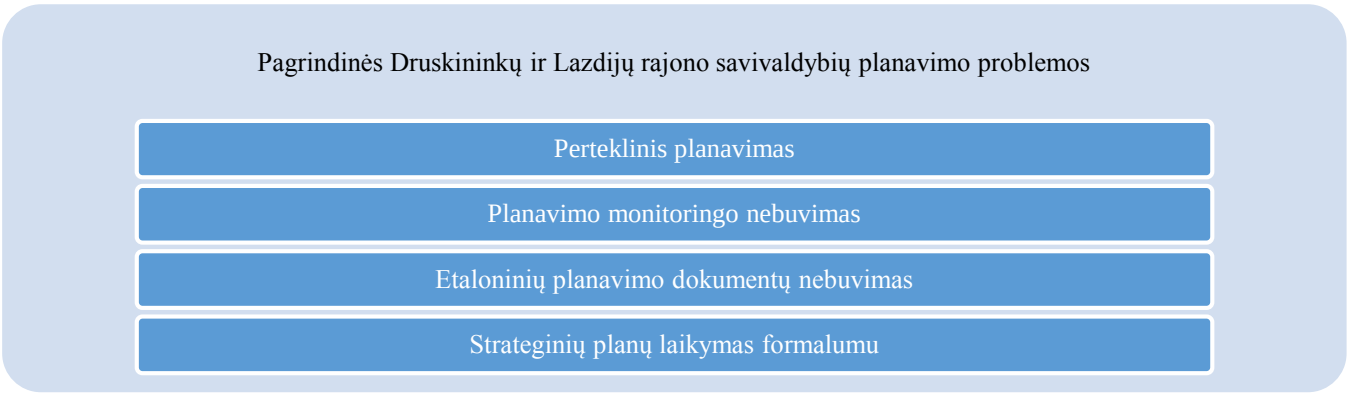
Galima pastebėti, jog nuo 2012 m. pabaigos, Lazdijų rajono savivaldybė pradėjo kur kas atsakingiau rengti planavimo dokumentus: pradėti rengti tie planai ir ataskaitos, kurių 2010 – 2011 m. nebuvo. Viena iš galimų prielaidų tokiam staigiam pagerėjimui – kritę švietimui skirti asignavimai, kurie privertė su mažesnėmis lėšomis pasiekti tokių pat rezultatų, tačiau tikslingai neplanuojant tai sudėtinga padaryti. Ekspertas Nr. 7 tikina, jog toks „sąmoningumas planavimo atžvilgiu buvo paveiktas kelių veiksnių: nuo 2012 m. didesnis dėmesys buvo skirtas vadybinėms savivaldybių institucijų funkcijoms, darbuotojai pradėjo intensyviau dalyvauti įvairiuose mokymuose bei seminaruose, taip pat, besibaigiant finansinei krizei vėl atsirado galimybė susigrąžinti prieš krizinį finansavimą, kurį norėta paskirstyti kuo efektyviau.“

Analizuojant tiek Druskininkų tiek Lazdijų rajono savivaldybių mero, tarybos, administracijos ar švietimo padalinių ataskaitas matyti šių ataskaitų vizualiniai ir teksto struktūros skirtumai. Lazdijų rajono savivaldybės rengiami planavimo dokumentai, iš pirmo žvilgsnio, atrodo kuklesni, gerokai mažesnės apimties ir ne itin išsamūs, kai tuo tarpu Druskininkų savivaldybės ruošiami planai yra itin nuodugnūs ir plačios apimties. Tiriamuoju laikotarpiu vieningų ir etaloninių planavimo dokumentų dar nebuvo, tad savivaldybės pakankamai nemažai eksperimentavo, kiekvienais metais rengdamos vis kitokio pobūdžio planavimo dokumentus ir ataskaitas. Verta paminėti, jog kad ir kaip kruopščiai būtų rengiamos veiklos ataskaitos, jose galima rasti smulkių klaidų: netikslumai įvardijant švietimui skirtą

finansavimą, kuomet grafinė veiklos ataskaitos dalis nesutampa su žodine dalimi, skirtingose vietose rašomas skirtingas mokinių skaičius ir pan. Švietimo didėjimo svarba taip pat atsispindi pateikiamos veiklos ataskaitose: nuo 2012 m. veiklos ataskaitose švietimas prioriteto tvarka ataskaitose aprašomas aukštesnėse vietose, nei buvo ankstesniais metais. Šią švietimo didėjimo svarbą galima sieti su tuo, kad nuo 2012 m. gana stipriai krito abiejų savivaldybių švietimui skirti asignavimai – sumažėjęs finansavimas privertė švietimui skirti didesnį dėmesį ir gaunant mažesnį finansavimą bent jau išlaikyti esamą švietimo lygį savivaldybėse. Taip pat svarbu, kad savivaldybės laikytųsi strateginių planų ir vėliau pateiktų ataskaitas – Druskininkų miesto savivaldybė yra pateikusi visų veiklos bei strateginių planų ataskaitas, priešingai nei Lazdijų rajono savivaldybė, kuri kur kas vėliau pradėjo rengti tiek tokius planus tiek jų ataskaitas, o strateginio plėtros plano (2011 – 2020 m.) ataskaita už 2013 – 2014 m. iki šiol taip ir nėra parengta. Druskininkų miesto savivaldybė mero ataskaitas rengia net nuo 2004 m., tarybos – nuo 2011 m., o Lazdijų rajono savivaldybė tokių planų nerengė dar net 2010 – 2012 metais.

Apibendrinant galima pasakyti, jog planavimo dokumentų rengimas teikiant švietimo paslaugas abejose savivaldybėse galėtų būti tobulinamas, nors nuo 2010 m. iki 2014 m. planavimo srityje ženkliai patobulėjo abi savivaldybės. Per ketverių metų laikotarpį planai tapo išsamesni, užsibrėžtiems tikslams pasiekti pradėti įvesti rodikliai, pagal kuriuos lengviau vykdyti kitas vadybines viešojo administravimo funkcijas: koordinavimą, kontrolę. Strateginiams planams tapus išsamesniems, išsamesnės bei nuodugnesnės tapo ir ataskaitos. Druskininkų miesto savivaldybė šioje srityje kiek lenkia Lazdijų rajono savivaldybę, kurios tiek strateginiai dokumentai tiek jų ataskaitos dar atrodo kaip privalomas formalumas. Nors abi savivaldybės ir pasistūmėjo planavimo srityje, tačiau vietų tobulėjimui įžvelgia ir patys savivaldybių darbuotojai. Kad planavimas savivaldybėse ir toliau žengtų tik pirmyn, rengiant planavimo dokumentus vertėtų konsultuoti savivaldybių darbuotojus, kad planavimo dokumentai turėtų aiškią loginę seką bei kolegialiai derėtų su kitais savivaldybėse rengiamais planais. Tiek abiejų savivaldybių švietimo ekspertai tiek kiti kalbinti ekspertai pritarė, jog pagrindinės planavimo problemos yra šios: perteklinis planavimas ir planavimo dokumentų monitoringo nebuvimas (žr. 8 pav.). Perteklinis planavimas ydingas tuo, jog užsibrėžus daugiau tikslų, kuriems įgyvendinti nėra pakankamai žmogiškųjų išteklių ir finansų, jie lieka tik planuose ir nebūna įgyvendinti. Užsibrėžus įgyvendinimą kiekį tikslų didėja tikslų įgyvendinimo rodiklis, mažėja nepasiektų ar visai neįvykdytų tikslų kiekis. Planavimo dokumentų monitoringas būtų naudingas dėl nuolatinio planavimo dokumentų naudojimo. Ekspertai pripažįsta, jog ne visų planų ar tikslų yra laikomasi visus metus, kartais planavimas buvo laikomas formalumu, prie kurio grįžtama tik metų pabaigoje, kuomet ateina metas rengti ataskaitas. Savivaldybių ir jų įstaigų darbuotojus reikėtų apmokyti ir padėti rengiant planavimo dokumentus, kad jų laikymasis taptų įprastu ir nuolatiniu procesu. Ekspertai taip pat vienbalsiai pritaria, jog etaloniniai planavimo dokumentų pavyzdžiai kur

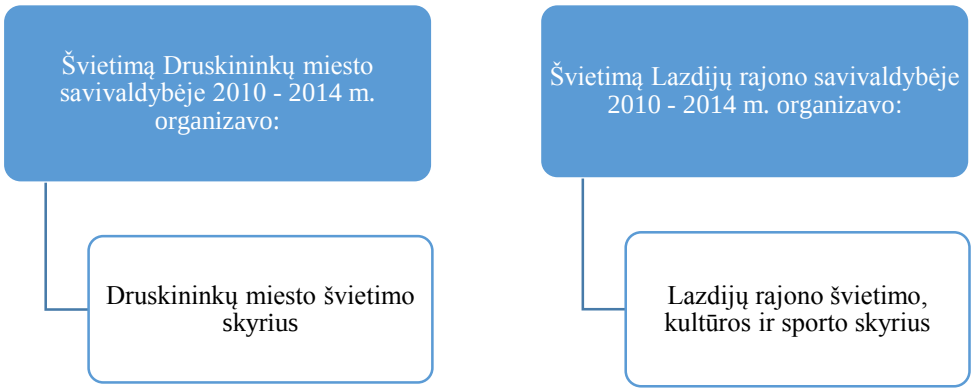
kas palengvintų jų rengimo procesą ir rengiančiųjų darbą. Tikimasi, jog naujausios strateginių dokumentų planavimo rekomendacijos padės savivaldybių darbuotojams rengiant planavimo dokumentus ir jie taps ne tik nemažai laiko atimančiu neveiksmingu formalumu, tačiau ir pagrindinėmis gairėmis įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje. Strateginiai dokumentai naudingi stebint kaip laikomasi užsibrėžtų planų, kas pasiekta, ką reikėtų tobulinti ar keisti. Normalia praktika turėtų tapti ir strateginių dokumentų koregavimas ar papildymas, atsižvelgiant į esamą švietimo politikos situaciją, kuri, kaip pripažįsta abiejų savivaldybių švietimo ekspertai, yra viena greičiausiai besikeičiančių šiuolaikiniame politikos kontekste.

9 pav. Pagrindinės Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių planavimo problemos

3.2. Organizavimas

Antrasis savivaldybių viešojo administravimo funkcijų švietimo srityje įgyvendinimo etapas yra organizavimas, kuris analizuojamose savivaldybėse vykdomas vadovaujantis kolegialumo principu. Tikslingas ir konkretus planavimas palengvina organizavimo naštą ir padeda aiškiai paskirstyti atsakomybes pagal institucijas. Organizavimo etapas yra vienas svarbiausių švietimo srities valdyme, tad jis turi būti itin profesionalus ir gerai funkcionuojantis. Tarpinstitucinis ir kolegialumo principą įgyvendinantis bendradarbiavimas laikomi neatsiejama švietimo organizavimo dalis, nuo kurios priklauso švietimo paslaugų teikimas savivaldybėse. Už švietimą atsakingos institucijos rengia nuolatinius susitikimus, pasitarimus ir stengiasi padėti viena kitai. Pasikalbėjus su abiejų savivaldybių švietimo ekspertais galima teigti, jog nors švietimą organizuojanti institucija formaliai nurodoma viena, tačiau svarbiausias švietimo organizavimo aspektas – komandinis darbas. Visos institucijos, siekdamos bendro tikslo – kompetentingo švietimo paslaugų teikimo savivaldybėje - dirba komandoje ir bendradarbiauja, rodos, net ir smulkiausiuose darbuose. Nuolatinis bendradarbiavimas ne visuomet leidžia greitai priimti tam tikrus sprendimus, bet ekspertai Nr. 2, 5 ir 6 vieningai teigia: „ nuolatinis kalbėjimas ir keitimasis, dalinimasis patirtimis bei informacija, padeda priimti teisingus ir reikalingus sprendimus, kurie tampa tolimesnės sėkmingos veiklos pagrindu.“ Kiti kalbinti ekspertai taip pat pripažįsta, jog darbas mažoje savivaldybėje turi savų pliusų – mažesnėje bendruomenėje lengviau rasti bendrų vardiklių ir priimti sprendimus, kuriems pritaria didžioji dauguma žmonių.

10 pav. Švietimą Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybėse organizuojančios įstaigos

Švietimą Druskininkų miesto savivaldybėje 2010 – 2014 m. organizavo Druskininkų miesto švietimo skyrius, o Lazdijų rajono savivaldybėje – Lazdijų rajono švietimo, kultūros ir sporto skyrius. Abiejų skyrių funkcijos, kaip ir reglamentuoja įstatymai, yra šios:

1. organizuoti ir tvarkyti savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitą ir nustatyti mokyklų nelankančius vaikus ir jų ugdymo poreikius, kartu su mokyklomis vykdyti tikslines šių vaikų įtraukimo į švietimo veiklą programas, užtikrinant, kad visi savivaldybės teritorijoje gyvenantys vaikai iki 16 metų mokytųsi pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas;
2. organizuoti švietimo pagalbos teikimą, vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdymą;
3. organizuoti savivaldybės teritorijoje esančių mokyklų mokinių mokymosi pasiekimų patikrinimus vadovaujantis patvirtintomis švietimo ir mokslo ministro mokymosi pasiekimų patikrinimų programas ir mokymosi pasiekimų patikrinimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašais, mokinių pasiekimų tyrimais;
4. organizuoti savivaldybės mokyklų mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų atestaciją; inicijuoti, organizuoti ir dalyvauti Europos Sąjungos struktūrinių fondų paraiškų paramai gauti rengime;
5. organizuoti savivaldybės gyventojų pasiūlymų, prašymų, pareiškimų bei skundų švietimo organizavimo klausimais nagrinėjimą.

Atlikus Druskininkų miesto savivaldybės dokumentų analizę galima pastebėti, jog bene svarbiausi ir reikšmingiausi ketverių metų laikotarpio uždaviniai buvo švietimo įstaigų reorganizacijos darbai. Visi keturi švietimo srityje dirbantys ekspertai pripažįsta, jog tai tikrai buvo reikšmingiausi ir daugiausiai laiko ir žmogiškųjų išteklių pareikalavę darbai. Reorganizacijoms buvo ruoštasi porą metų prieš patį vykdymą ir tęsėsi kurį laiką jau po įvykdytos reorganizacijos. Visi kalbintieji Druskininkų miesto švietimo ekspertai 2012 m. vykdytas švietimo įstaigų reorganizacijas taip pat laiko itin svarbiu organizavimo srities rezultatu ir jį itin pabrėžė visų interviu metu. Reorganizacijos procesas buvo ilgas ir sudėtingas, o jo galutinis pasiektas rezultatas toks: buvo pertvarkyta "Atgimimo" vidurinės mokyklos vidaus struktūra, nutraukiant vidurinio ugdymo programos vykdymą ir pakeičiant mokyklos tipą į pagrindinės mokyklos tipą, šią mokyklą pavadinant "Atgimimo" mokykla. Siekiant optimizuoti savivaldybės švietimo įstaigų tinklą bei sudaryti palankesnes sąlygas ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymui, siekiant racionaliau panaudoti įstaigų valdymo ir aplinkos lėšas buvo reorganizuoti Leipalingio vaikų lopšelis – darželis „Liepaitė", jį prijungiant prie Leipalingio pagrindinės mokyklos ir Viečiūnų vaikų lopšelis – darželis „Linelis", kuris buvo prijungtas prie Viečiūnų pagrindinės mokyklos. 2012 m. taip pat buvo reorganizuota ir Druskininkų sanatorinė mokykla išdalijant jos teisę vykdyti programas bei prijungiant pradinio ir pagrindinio ugdymo programas prie „Saulės" pagrindinės mokyklos, o vidurinio ugdymo programą - prie „Ryto" gimnazijos. Interviu rezultatai parodė, jog šiame svarbiame reorganizacijos procese vieningai dalyvavo visa savivaldybės bendruomenė – pradedant meru ir baigiant reorganizuojamų ugdymo įstaigų personalu. Ekspertas Nr. 7 pabrėžė mažos bendruomenės privalumus ir galimybę išklausyti visas suinteresuotas puses (ypatingai mokinių tėvus) bei priimti visus asmenis tenkinančius sprendimus.

Svarbų indėlį priimant politinius sprendimus turėjo savivaldybės švietimo, sporto ir kultūros komitetas, o organizavimas teko Druskininkų švietimo skyriui.

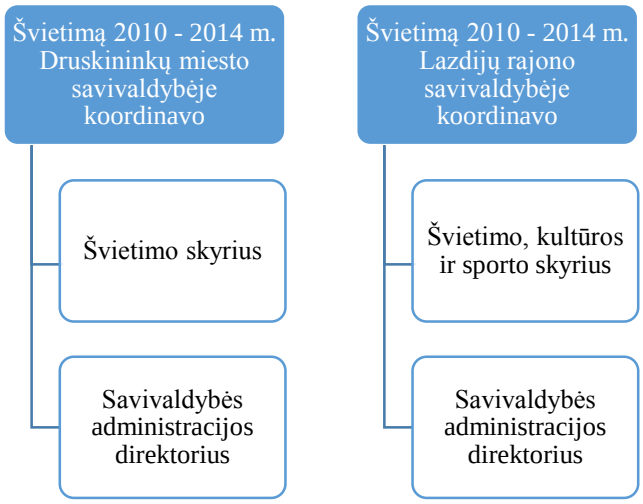
Lazdijų rajono savivaldybė šiuo laikotarpiu taip pat, remdamasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 41 straipsnio 2 dalies pakeitimu, kuris sako: „bendrojo ugdymo mokyklų tipai yra: pradinė mokykla, progimnazija, pagrindinė mokykla, gimnazija“, vykdė atitinkamas ugdymo įstaigų reorganizacijas. Vadovaudamiesi įstatymais ir rajone esančia situacija, savivaldybės švietimo ekspertai nusprendė Šeštokų ir Šventežerio vidurines mokyklas pertvarkyti į pagrindines mokyklas, kadangi vidurinių mokyklų vidurinio ugdymo programos nebegalėjo būti akredituotos. Norint įvykdyti sėkmingą reorganizaciją, reikėjo parengti mokyklų tinklo pertvarkos planą bei priemones jam įgyvendinti, todėl tuo aktyviai užsiėmė visos švietimo organizuojančios institucijos. Reorganizacijos procesas, plačiąja prasme, truko apie ketverius metus, kaip ir Druskininkų miesto savivaldybėje. Pirmas etapas, kaip jau buvo minėta, vyko parengiant mokyklų tinklo pertvarkos planą, antrasis etapas apėmė priemonių plano sudarymą, trečiasis etapas apėmė reorganizacijos pradžią, vadovaujantis sudarytu planu, o paskutinis etapas, galima teigti, vyksta iki šiol. Svarbiu švietimo organizavimo 2010 – 2014 m. laikotarpiu pasiekimu ekspertas Nr. 6 nurodo tai, jog: „visos mokytojų darbo vietos kompiuterizuotos, visos švietimo įstaigos naudoja el. dienynus (pradedant lopšeliais-darželiais ir baigiant VšĮ Lazdijų sporto centru ir Lazdijų meno mokykla), o interneto, kuris yra visuose kabinetuose, greitis – nuo 1024kb/s iki 60 mb/s. Tai kur kas palengvina ir pagerina darbo sąlygas.“ Švietimo organizavimo etape abiem savivaldybėms teko svarbus iššūkis, su kuriuo, kaip rodo dokumentų analizė ir kaip tikino švietimo ekspertai, sėkmingai susitvarkė – švietimo įstaigų reorganizavimu. Per tiriamąjį ketverių metų laikotarpį švietimo organizavimas, vadybiniu požiūriu, nepasikeitė: savivaldybės toliau griežtai laikosi įstatymų ir kitų teisės aktų, bet eksperimentuoti nebuvo linkusios. Teisinis švietimo organizavimo reglamentavimas per ketverių metų laikotarpį išliko nepakitęs, taigi nepasikeitus reglamentavimui, nesikeitė iš švietimo organizavimas savivaldos lygmenyje. Nei viena iš lyginamų savivaldybių nėra linkusios taip greitai atsisakyti senų organizavimo įpročių ir veikia įprastiniu rėžimu. Kaip matyti iš tyrimo metu gautos informacijos ir atlikus interviu, švietimo organizavimas abiejose savivaldybėse vykdomas taip pat: kaip ir privaloma – vadovaujantis teisės aktais bei kitomis nuostatomis. Švietimo organizavimas vietos savivaldos lygmeniu gali skirtis švietimą organizuojančių institucijų skaičiumi ar jose dirbančių žmonių skaičiumi. Lazdijų rajono savivaldybės ekspertai pripažįsta, jog turint gausesnius žmogiškuosius ir finansinius išteklius šią sritį tobulintų: dažniau vykdytų seminarus, konferencijas, skirtus darbuotojams, bandytų įdiegti moderniausius vadybinius metodus organizavimo etape. Druskininkų miesto savivaldybės atstovai mano, jog su jų turimais ištekliais nesunkiai galima pasiekti aukščiausių rezultatų. Tą puikiai patvirtina ir Lietuvos laisvosios rinkos instituto vykdomos savivaldybių indekso tyrimai: 2012 m. rajonų savivaldybių kategorijoje Druskininkų savivaldybė švietimo sekcijoje užėmė pirmą vietą ir surinko net

98 taškus iš 100 galimų. Lazdijų rajono savivaldybė tais pačiais metais surinko tik 24,8 taškus iš 100. 2013 m. rajonų savivaldybių kategorijoje Druskininkai - vėl pirmi su 82,1 taškais iš 100. Teigiama, jog rezultatas buvo paveiktas mokyklų tinklo optimizavimo pertvarkų, kurios nusmukdė anksčiau aukštais buvusius rodiklius, tačiau jau 2014 m. Druskininkų miesto savivaldybė parodė aukščiausius rezultatus ir surinkusi 100 taškų iš 100 tapo švietimo srities lydere Lietuvoje. Lazdijų rajono savivaldybei švietimo valdymo srityje dar yra kur tobulėti – 2013 m. ši savivaldybė surinko 33,7 taškus iš 100 galimų, o 2014 m., pasikeitus tyrimo metodologijai – nepateko tarp geriausiai švietimo srityje besitvarkančių savivaldybių. Lazdijų rajono savivaldybės švietimo ekspertai pabrėžė, jog švietimo valdymui, taip pat ir organizavimo stadijai atgyti reikalingas jaunesnis kolektyvas – mažuose miestuose jaunų, ką tik baigusių studijas, entuziastingų žmonių yra gerokai mažiau. Jauni ir optimistiški žmonės daug lengviau adaptuojasi nuolat besikeičiančiame ir tobulėjančiame pasaulyje, jiems lengviau priimti permainas bei suprasti švietimo sistemos pokyčių poreikį. Jaunų žmonių pritraukimas į regionus ir mažesnius miestelius įneštų daug teigiamų permainų: entuziastingų žmonių ir kvalifikuotų ilgamečių ekspertų komandinis darbas turėtų itin teigiamų pokyčių kalbant ne tik apie švietimo srities valdymą, bet ir apie miestų tolimesnę plėtrą.

Apibendrinus dokumentų analizės ir interviu metu gautus rezultatus, matyti, jog organizavimo sritis abiejose savivaldybėse struktūriškai buvo vykdoma panašiai: švietimą organizuoja savivaldybių švietimo skyriai. Tačiau aptarti tyrimai, dokumentų analizė ir ekspertų interviu byloja apie tai, jog Druskininkų miesto švietimo skyrius su švietimo organizavimo užduotimi susitvarko kur kas efektyviau. Nepriekaištingai suorganizuota vadybinė pusė leidžia visoms atsakingoms institucijoms dirbti produktyviai ir pasiekiant aukščiausių rezultatų. Lazdijų rajono savivaldybės vienas svarbesnių pasiekimų – nuo 2012 m. iki 2013 m. išaugęs mokyklų infrastruktūros efektyvumas – tai leido tikslingiau panaudoti švietimo išlaidas, didesnę jų dalį skiriant mokymosi procesui užtikrinti, o ne infrastruktūrai išlaikyti. Verta pabrėžti, jog abi savivaldybės nepriekaištingai laikosi teisės aktų, tačiau pritaria, jog tobulėti visuomet yra galimybės, tačiau tam reikia didesnio finansavimo ir daugiau žmogiškųjų išteklių: kompetentingų švietimo srities ekspertų. Išanalizavus dokumentus ir apklausus švietimo ekspertus, galima išskirti abiejų savivaldybių silpniausius švietimo organizavimo aspektus. Druskininkų miesto, kaip geriausios švietimo valdymo srityje savivaldybės, pagrindinė problema ir tobulintina sritis yra didesnis visuomeninių organizacijų įtraukimas teikiant švietimo paslaugas. Lazdijų rajono savivaldybės pagrindinės problemos - netinkamas paslaugos administravimo ir teikimo funkcijų atskyrimas; gebėjimų trūkumas pritraukiant visuomenines organizacijas bei per menkas viešosios ir privačiosios partnerystės plėtojimas. Neatmestina ir tai, jog švietimo sritį remiantys veiksniai (ekonominiai, socialiniai ir t.t) Druskininkų miesto savivaldybei labai gelbėja tvarkantis švietimo srityje. Lazdijų rajono savivaldybės ekonominiai ir socialiniai rodikliai yra kur kas mažesni, tad tai atliepia ir švietimo sričiai.

3.3. Koordinavimas

Švietimo koordinavimo sritis apima veiksmų derinimą, kurio metu už švietimą atsakingos institucijos derina tarpusavio veiksmus, idant pasiektų užsibrėžtų tikslų ir įgyvendintų visus planus. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo koordinavimą vykdo tos pačios institucijos, kurios yra atsakingos už švietimo paslaugų organizavimą, t. y. Druskininkų savivaldybės švietimo skyrius bei Lazdijų rajono savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto skyrius bei savivaldybių administracijos direktoriai, kurie yra atsakingi už švietimo srities kuravimą.

11 pav. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimą koordinuojančios institucijos

Šie skyriai, užtikrinantys švietimo koordinavimą, atlieka šias teisės aktų tvarka jiems numatytas funkcijas:

1) koordinuoja savivaldybės švietimo įstaigų veiklą, konsultuodami jų vadovus, mokytojus, švietimo pagalbos specialistus bei mokyklų bendruomenes ugdymo turinio įgyvendinimo, ugdymo proceso organizavimo ir švietimo pagalbos teikimo ir kitais klausimais;

2) koordinuoja švietimo pagalbos, į kurią įeina švietimo informacinė, psichologinė, socialinės pedagoginė, specialioji pedagoginė, specialioji pagalba bei profesinis orientavimas, teikimas ir vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdymą.

2010 – 2014 m. laikotarpiu švietimo pagalbą Druskininkų miesto savivaldybėje teikė švietimo centras, kuris buvo įkurtas dar 2004 m. birželio 17 d. Švietimo centro pagrindine užduotimi tapo sudaryti miesto pedagogams ir ugdymo įstaigų darbuotojams sistemingai tobulinti savo kvalifikaciją, atnaujinti ir gilinti metodines ir dalykines žinias, nuolat ir vieningai plėsti profesinę kompetenciją. Švietimo centras, žengdamas koja kojon su naujausiais švietimo ir mokymo standartais bei atsižvelgdamas į kintančius bendruomenės ir visuomenės poreikius, vykdo formalųjį ugdymą bei neformalųjį suaugusiųjų švietimą, skatina ir diegia pažangias ir novatoriškas iniciatyvas, inicijuoja ir

palaiko savivaldybės bendruomenei aktualių idėjų ir projektų įgyvendinimą. Viena svarbiausių švietimo centro užduočių – pagalbos mokiniui, mokytojui, tėvams teikimas (įskaitant psichologinę pagalbą). Nuo 2012 metų spalio mėnesio švietimo centras dalyvauja Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos bei Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro vykdomame projekte „Ugdymo karjerai ir stebėsenos modelių sukūrimas ir plėtra bendrajame lavinime ir profesiniame mokyme“, kurio tikslas - padėti mokiniams ugdytis karjeros kompetencijas, būtinas sėkmingam mokymosi krypties, profesijos ar darbinės veiklos pasirinkimui, perėjimui iš mokymo aplinkos į darbinę aplinką, tolesnei profesinei raidai ir mokymuisi visą gyvenimą. Lazdijų rajono savivaldybės švietimo centras buvo įkurtas 2001 m., prie Lazdijų rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus bei tapo savivaldybės biudžetine švietimo įstaiga, teikiančia mokytojų kvalifikacijos ir neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugas. Lazdijų švietimo centras 2008 m. buvo akredituota Švietimo ir mokslo ministerijos, o nuo 2011 m. turi Vidaus reikalų ministerijos sertifikatą kaip įstaiga valstybės tarnautojų mokymams organizuoti. 2013 m. kovo 29 d. Lazdijų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr.5TS-684 patvirtinti nauji centro įstatai pagal kuriuos centras tapo švietimo pagalbos įstaiga, teikiančia ne tik neformaliojo suaugusiųjų švietimo, verslo informacijos, konsultacijų ir mokymo paslaugas, bet ir pedagoginės psichologinės pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai paslaugas. Lazdijų švietimo centras teikia šias paslaugas: kvalifikacijos tobulinimo, pedagoginės psichologinės pagalbos, ECDL testavimo paslaugas, valstybės tarnautojų mokymo bei metodinės veiklos paslaugas. Atlikus abiejų miestų švietimo centrų veiklos ir dokumentų analizes galima pastebėti, jog Lazdijų rajono savivaldybės švietimo centras teikia daugiau paslaugų, kurios neteikiamos Druskininkų miesto švietimo centro. Šios paslaugos apima verslo konsultacijas, ECDL testavimo, valstybės tarnautojų mokymo paslaugas bei platesnę metodinę veiklą. Verta paminėti, jog Druskininkų savivaldybės švietimo centras nuo 2012 m. dalyvauja moksleivių karjeros ugdymo projekto ir tą veiklą tęsia iki šiol vykdydama moksleivių konsultavimą bei įvairaus pobūdžio karjeros švietimo renginius.

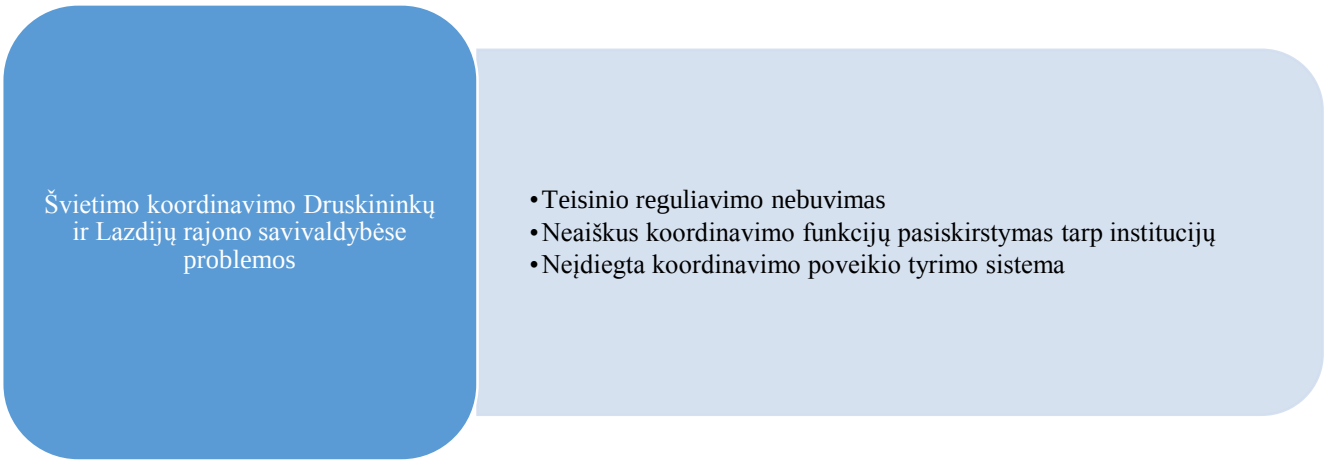
Atlikus strateginių dokumentų analizę spręsti apie švietimo koordinavimą Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybėse yra sudėtinga. Metiniai ir mėnesiniai Druskininkų švietimo skyriaus ir Lazdijų rajono švietimo, kultūros ir sporto skyrių planai deklaruoja, jog abi funkcijos yra vykdomos. Abiejų savivaldybių švietimo skyriai nuolatos rengia susitikimus su mokyklų vadovais, mokytojais, kurių metu vyksta konsultaciniai pokalbiai dėl švietimo savivaldybėse. Susitikimuose nemenkas dėmesys skiriamas švietimo pagalbos teikimui ir kaip sėkmingai integruoti psichologinės, socialinės pedagoginės ir specialiosios pagalbos teikimą savivaldybių ugdymo įstaigose. Žvelgiant į švietimo skyrių planus ir tikslus, tokie susitikimai vyksta kone kiekvieną dieną, tačiau oficialių ir formalių susitikimo protokolų, deja, nerengia nei viena savivaldybė. Tuomet kyla klausimas ar šie susitikimai nėra tik formalumas, norint užpildyti švietimo skyrių darbuotojų darbotvarkes. Nei Druskininkų miesto

nei Lazdijų rajono savivaldybės nėra tyrę švietimo koordinavimo poveikio jų savivaldybės švietimo sričiai. Nr. 4 ekspertas tikina: „švietimo koordinavimo sėkmingumą demonstruoja puikūs savivaldybės švietimo rezultatai, gera infrastruktūra, nuolat gerėjančios sąlygos ir kompetentingi vadovai bei mokytojai. Jei visi rodikliai yra geri, tuomet nekyla klausimų dėl koordinavimo pakankamumo.“ Šiai nuomonei prieštarauja ekspertas Nr. 7, kuris mano, jog: „ neretai darbotvarkės ir mėnesiniai ar metiniai planai neparodo realios situacijos ir tie visi susitikimai, posėdžiai yra tik formalumas dėl akių. Niekas neturėtų tiek laiko kas savaitę susitikinėti su mokyklų vadovais ar kitas švietimo sistemos darbuotojais. Kada tuomet reikėtų dirbti?“ Apibendrinta ekspertų nuomone, kitos viešojo administravimo veiklos sritys yra kur kas svarbesnės, todėl turėdamos ribotus išteklius, savivaldybės juos nukreipia į švietimo organizavimą, kuris yra svarbiausia grandinės dalis. Kitoms veiklos sritims ne visuomet pakanka žmogiškųjų išteklių ar finansavimo, tačiau į planus jos yra įtraukiamos, nes tą apibrėžia ir to reikalauja įstatyminė bazė. Druskininkų miesto savivaldybės ekspertai įsitikinę, jog švietimo koordinavimo poveikis yra teigiamas. Bendra švietimo būklė savivaldybėje rodo, kad koordinavimas „ yra tinkamas, nors jo poveikis niekada nebuvo tiriamas. „ Švietimo skyriaus vedėjas teigia, jog koordinavimo veiklą reikėtų stiprinti prieš tai ištyrus galimą poveikį: bijoma, kad per didelis koordinavimas gali turėti daugiau neigiamo poveikio nei teigiamos, nes švietimo sistemoje dirbantys žmonės bijos demonstruoti kūrybiškumą, jei jis bus per griežtai stebimas ir koordinuojamas.

Svarbiausiu ne tik švietimo, bet ir kitų viešųjų paslaugų teikimo koordinavimo pasiekimą 2010 – 2014 m. laikotarpiu galima laikyti kokybės vadybos sistemos įdiegimą kone visose Lietuvos savivaldybėse. Ekspertai Nr. 1 ir 6 pritaria, jog naujausius standartus atitinka kokybės vadybos sistema „ naudinga visose savivaldybės vykdomose veiklose, tame tarpe ir švietimo valdyme. Reikėjo nemažai mokytis ir studijuoti ją, bet rezultatai tenkina“. 2012 m. rugsėjo 10 d. viešoji įstaiga „LST Sert“, įvertinusi Druskininkų savivaldybės administracijos kokybės vadybos sistemos atitiktį LST EN ISO 9001:2008, išdavė kokybės vadybos sistemos Lietuvos Respublikos savivaldybių ir seniūnijų veiklos srities LST EN ISO 9001:2008 atitikties sertifikatą. Lazdijų rajono savivaldybė šią kokybės vadybos sistemą, atitinkančią LST EN ISO 9001:2008 įsidiegė laikotarpiu nuo 2010 01 21 iki 2012 08 10. Šio projekto tikslas - gerinti piliečių aptarnavimą ir teikiamų paslaugų kokybę, diegiant kokybės vadybos sistemą bei „vieno langelio“ principu veikiančią sistemą Lazdijų rajono savivaldybėje. Abiejose savivaldybėse įdiegus šią kokybės vadybos sistemą, buvo parengti kokybės vadybos sistemos dokumentai: kokybės politika ir tikslai, kokybės vadovas, procesų ir procedūrų aprašymai, sukurta procesų matavimo ir stebėsenos sistema, vykdomi vadovų, darbuotojų ir auditorių mokymai, atliktas bandomasis vidaus auditas. Ši sistema pajėgi ir naudojama taip pat ir švietimo srityje, kuomet apsibrėžiami švietimo tikslai, tikslų ir priemonių aprašai bei viso įgyvendinimo stebėsenos procedūra. Tiesa, atlikus dokumentų analizę, sunku nustatyti šios kokybės vadybos sistemos poveikį švietimo valdymui Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse, tačiau bent jau formaliai, ji yra naudojama.

Lazdijų rajono dokumentuose šios sistemos įdiegimas apibūdinamas teigiamai ir džiaugiamasi rezultatais: „vykdant projektą, buvo optimizuoti savivaldybės kaip organizacijos veiklos procesai. Dirbantiesiems tapo patogiau dirbti, drauge tai padėjo pasiekti pagrindinį tikslą – teikti kokybiškas paslaugas, tenkinančias interesantų lūkesčius. Projekto tęstinumas užtikrintas apmokant darbuotojus dirbti su naujomis sistemomis, paskiriant darbuotojus, atsakingi už gyventojų aptarnavimą institucijoje. Savivaldybės strateginiuose dokumentuose numatyta nuolat gerinti paslaugų kokybę.“ Tikimasi, jog moderniausių vadybinių sistemų diegimas ir jų privalomas naudojimas išugdys teigiamus savivaldybės švietimo darbuotojų įgūdžius ir palengvins bei pagerins švietimo koordinavimą abiejose savivaldybėse.

Tyrimo rezultatai parodė, jog tiek švietimo koordinavimas, tiek švietimo koordinavimo poveikis abiejose savivaldybėse niekada nebuvo ir nėra tiriamas, todėl abi savivaldybės susiduria su tam tikromis švietimo koordinavimo problemomis (žr. 12 pav.). Švietimo įstaigos dirba inertiškai vadovaujantis įstatymais, kur švietimo koordinavimo nėra aiškiai reglamentuojama. Apibrėžtas švietimo koordinavimas nėra vykdomas nei vienoje savivaldybėje, švietimo koordinavimo poveikis bendrai švietimo būklei savivaldybėje taip pat nevykdomas. Švietimo koordinavimo veiklos sritis išskirtinai priklauso nuo švietimo darbuotojų požiūrio, jų tarpusavio santykių bei savivaldybės valdančiųjų požiūrio į švietimo sistemą ir švietimo valdymą. Švietimo koordinavimo poveikis galimai nėra tiriamas ne tik dėl teisinio reglamentavimo nebuvimo, tačiau dar ir dėl to, jog tam reikėtų skirti papildomus žmogiškuosius išteklius ir papildomą finansavimą, kuris švietimui ir taip nėra pakankamas. Druskininkų miesto švietimo rodikliai savivaldybės ir valstybės mastu rodo, jog koordinavimo veikla atliekama tinkamai, tuo tarpu Lazdijų rajono savivaldybės koordinavimo veiklą dar reikėtų stiprinti.

12 pav. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo koordinavimo problemos

3.4. Kontrolė

Remiantis Lietuvos Viešojo administravimo įstatymu (2015) viešojo administravimo subjekto vidaus administravimo išskiriamos kontrolės formos yra šios:

1) vidaus kontrolė ir vidaus auditas, kurie atliekami įstatymų ir jų pagrindu priimtų teisės aktų nustatyta tvarka;

2) išorės auditas, kurio metu įvertinama administracinės veiklos kokybė ir efektyvumas bei vidaus kontrolės ir vidaus audito patikimumas.

Švietimo politikos kontekste, viena iš sudėtinių kontrolės formų laikoma švietimo stebėsena. Švietimo stebėsenos užsakovai ir vartotojai yra: Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Švietimo ir mokslo ministerija, kitos ministerijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaigos, savivaldybių institucijos, mokyklų steigėjai, mokyklų vadovai. Švietimo stebėsena apima: duomenų, rodiklių ir analitinės informacijos tyrimą; švietimo rodiklių kūrimą ir atnaujinimą; duomenų rinkimo koordinavimą; duomenų rinkimą ir teikimą; duomenų integravimą; duomenų tvarkymą ir apdorojimą; rodiklių reikšmių apskaičiavimą; duomenų ir rodiklių analizę; tyrimų užsakymą ir vykdymą; apžvalgų ir ataskaitų rengimą; švietimo sprendimų modeliavimą ir jų poveikio analizę; stebėsenos vartotojų ir užsakovų informavimą apie švietimo būklę. Lietuvoje vykdoma švietimo stebėsena yra dviejų rūšių:

a) reguliari – kai švietimo stebėsenos darbai pasikartojamai atliekami remiantis valstybės, savivaldybės ar mokyklos patvirtintu švietimo stebėsenos rodiklių sąrašu ir oficialia švietimo statistika, o pati stebėsena vykdoma rodiklių aprašuose ar statistikos darbų programoje numatytu dažnumu;

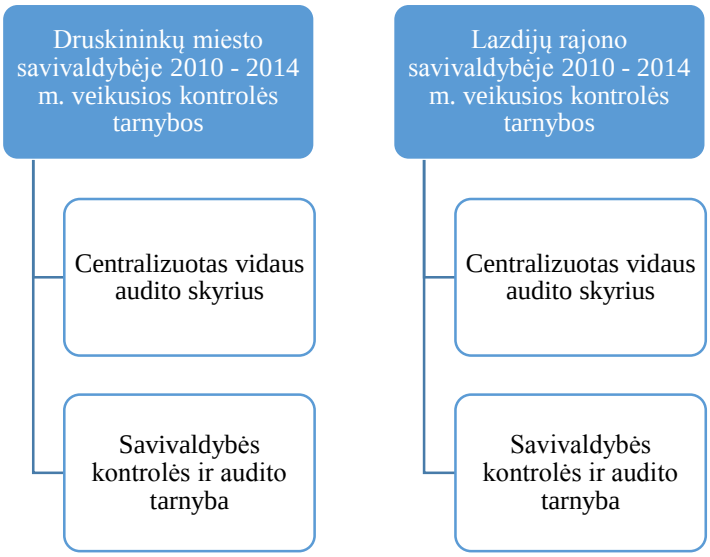
b) nereguliari – kai papildomi švietimo stebėsenos darbai atliekami remiantis atskiru švietimo valdymo subjektų sprendimu.

Švietimo stebėsena taip pat organizuojama ir vykdoma valstybės, savivaldybės ir mokyklos lygmenimis:

a) valstybės lygmens švietimo stebėsena apima šalies švietimo būklės ir kaitos analizę, vertinimą, prognozavimą;

b) savivaldybės lygmens švietimo stebėsena apima savivaldybės pavaldumo mokyklų teikiamo švietimo būklės ir kaitos analizę, vertinimą, prognozavimą;

c) mokyklos lygmens švietimo stebėsena apima mokykloje teikiamo švietimo būklės ir kaitos analizę, vertinimą, prognozavimą.

13 pav. Druskininkų miesto ir Lazdijų raj. savivaldybių kontrolės tarnybos, veikusios 2010 – 2014 m.

Druskininkų miesto savivaldybės centralizuoto vidaus audito kompetencija:

1) tikrinti ir vertinti vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą;
2) tikrinti ir vertinti ar savivaldybės institucijų ir įstaigų veikla atitinka Lietuvos Respublikos įstatymus, Vyriausybės nutarimus, savivaldybės tarybos sprendimus, savivaldybės mero potvarkius, savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymus, kitus norminius teisės aktus;
3) tikrinti ir vertinti strateginių ir kitų planų įgyvendinimą, veiklos atitikimą jų tikslams ir uždaviniams, audituojamiesiems subjektams skirtų lėšų bei valstybės ir Savivaldybės turto naudojimą efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo požiūriais;
4) tikrinti ir vertinti finansinių ir veiklos ataskaitų duomenų teisingumą, apskaitos informacijos tinkamumą, objektyvumą, pateikimą laiku;
5) tikrinti ir vertinti informacinių sistemų saugumą, veiksmingumą ir informacinių sistemų projektus;
6) tikrinti ir vertinti Europos Sąjungos paramos lėšų panaudojimo privalomuosius patikrinimus pagal Europos Komisijos reikalavimus;
7) rengti vidaus audito ataskaitas su išvadomis ir rekomendacijomis, kaip ištaisyti vidaus audito metu nustatytus neatitikimus, kaip tobulinti audituojamųjų subjektų veiklą ir vidaus kontrolę;
8) vykdyti pažangos stebėjimą (veikla po audito).

Lazdijų rajono savivaldybės centralizuotas vidaus audito skyrius nevykdo tik trečiosios funkcijos - tikrinti ir vertinti strateginių ir kitų planų įgyvendinimą, veiklos atitikimą jų tikslams ir uždaviniams, audituojamiesiems subjektams skirtų lėšų bei valstybės ir Savivaldybės turto naudojimą efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo požiūriais, tam jų savivaldybėje yra įsteigtas atskiras etatas, kurio kompetencija – kokybės vadyba ir planavimas.

Švietimo veiklos kontrolė Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu buvo vykdoma panašiai: švietimo veikla buvo tikrinama Valstybės kontrolės, nuolat tikrinama savivaldybės kontrolieriaus bei savivaldybės audito. Švietimo ir mokslo ministerija 2012 m., 2013 m. ir 2014 m. rengė švietimo regionuose analizes, kurias galima laikyti tam tikra savivaldybių darbo kontrolės forma. Ugdymo įstaigos lygmeniu švietimo įstaigas vertino išorinio vertinimo grupės, ugdymo įstaigos savo veiklas kasmet įsivertina pačios. Ekspertas Nr. 1 teigia, jog „ kontrolė yra pakankama, daug kontroliuojančių įstaigų, o ypač savivaldybės viduje.“ Švietimo ir mokslo ministerija, įgyvendinama valstybinę švietimo priežiūrą, 2012 m. detaliau nagrinėjo mokinio krepšelio lėšų planavimą Lazdijų rajono savivaldybėje. Šios analizės tikslas – nustatyti kaip savivaldybių administracijos planuoja paskirstyti mokinio krepšelio lėšas, kaip prognozuojamas galimas lėšų trūkumas mokykloms. Į šį sąrašą pateko savivaldybės, kurioms tenkančių lėšų sumažėjimas 2012 m. pranoko mokinių skaičiaus mažėjimo mastus, o taip pat pasienyje esančius ir mažu mokinių tankiu išsiskiriančios savivaldybės. Druskininkų miesto savivaldybė į šią analizę nebuvo atrinkta.

Švietimo ir mokslo kanclerio 2013 m. lapkričio 2 d. potvarkiu, „ Dėl Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento organizuojamos patikros „Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai įgyvendinimas mokyklose“ patikra buvo atliekama Druskininkų ir kitų savivaldybių ikimokyklinėse ir bendrojo ugdymo įstaigose, kur buvo vertinami ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programose dirbančių mokytojų, auklėtojų, mokyklų direktorių, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų bei pagalbos mokiniui specialistų išsilavinimo bei kvalifikacijos dokumentai. Šioje analizėje Lazdijų rajono savivaldybė nebuvo tiriama.

Tam tikra kontrolės forma, eksperto nr. 3 ir 7 teigimu, galima būti laikoma ir Švietimo ir mokslo ministerijos parengta Švietimo regionuose analizė (2012 m.). Analizėje atsispindi Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo sistema, vertinant šiuos kriterijus: finansavimas ir aprūpinimas, personalas, procesai, rezultatai. Šios analizės rezultatai suteikia progą savivaldybėms save dar kartą įsivertinti iš šalies, atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas bei veiklos tobulinimo perspektyvas. 2013 m. Švietimo ir mokslo ministerija rengė regionų analizę, kurioje buvo vertinami bendroji šalies būklė, pedagogų kvalifikacija ir atestacija, rezultatai ir mokinių pasiekimai. Analizės rezultatai, eksperto 2 teigimu yra „ tiksli ir paliečianti skirtingas sritis lyginant su praėjusiais metais.“ Ekspertas Nr. 6 pasidžiaugė, jog tokios atliekamos analizės suartina valstybinio ir savivaldos lygmenų bendradarbiavimą, sudaro sąlygas tolimesniam bendradarbiavimui.

Aukščiau aprašytose analizėse buvo analizuojamos tik viena iš dviejų lyginamų savivaldybių. 2012 m. paskelbta Švietimo kokybės užtikrinimo apžvalga tarpusavyje lygino 14 savivaldybių, tarp jų ir Druskininkų bei Lazdijų rajono. Vienas iš apžvalgos vertinimo kriterijų buvo pasirinktas valstybės rodiklių ir savivaldybės susikurtų rodiklių skaičius savivaldybių rodiklių sąrašuose. Tiriami rodikliai buvo šie: mokymosi rezultatų rodikliai, mokinius apibūdinantys rodikliai, švietimo konteksto rodikliai,

švietimo aprūpinimo ir organizavimo rodikliai, dalyvavimo švietime rodikliai, švietimo pasekmių rodikliai, personalą apibūdinantys rodikliai bei mokymo ir mokymosi procesų rodikliai. Beveik visų rodiklių skaičiumi Druskininkų miesto savivaldybę lenkia Lazdijų rajono savivaldybė, kuri 2014 m. sausio 28 d. patvirtino naujus švietimo stebėsenos ir kontrolės rodiklius. Šie rodikliai valstybiniu lygiu peržiūrimi ne dažniau kaip kartą per metus, o patys rodikliai suskirstyti į aštuonias skirtingas sritis (kurių kiekviena turi subrodiklius):

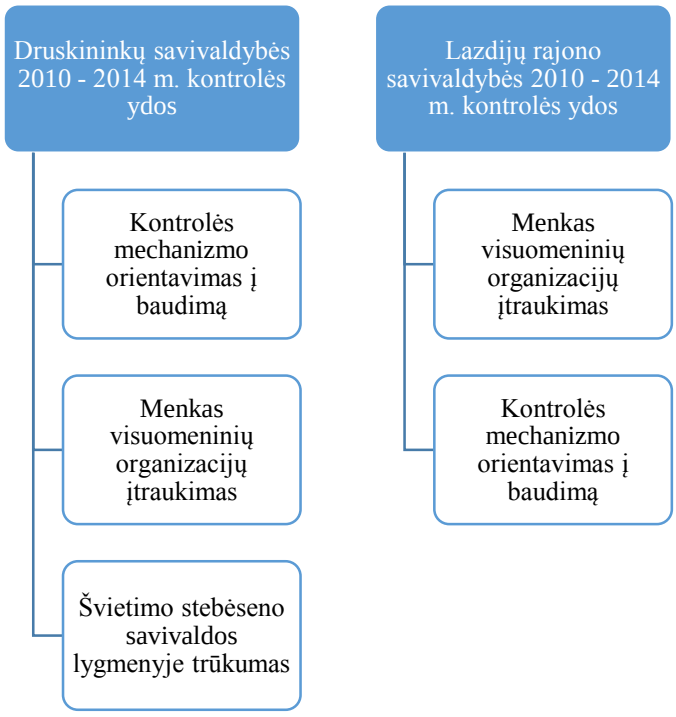
1. Švietimo konteksto rodikliai reikalingi išorinių sąlygų ir reikmių įžvalgai, turinčiai įtakos švietimui: demografinės, sociokultūrinės situacijos, ne švietimo institucijų indėlio, sudarant sąlygas švietimui ir kt.
2. Švietimo aprūpinimo ir organizavimo rodikliai parodo švietimui skiriamas lėšas, teisės aktais ir kitais susitarimais pagrįstą švietimo procesų tvarkymą savivaldybės lygmeniu.
3. Personalą apibūdinantys rodikliai atskleidžia dirbančio personalo ypatybes: amžių, lytį, kvalifikaciją ir kt.
4. Mokinius apibūdinantys rodikliai atskleidžia mokinių charakteristikas: ar mokinys priklauso grupei, kuriai reikalinga materialinė parama ar speciali mokymosi pagalba ir kt.
5. Dalyvavimo švietime rodikliai parodo, kuri dalis savivaldybės gyventojų mokosi / yra ugdomi ir kaip jie pasiskirsto įvairiose savivaldybės švietimo įstaigose.
6. Mokymo ir mokymosi procesų rodikliai parodo klasės/grupės lygmens procesus: ugdymo/mokymosi metodų ir priemonių taikymą, užduočių, namų darbų skyrimą, jų vertinimą ir kt.
7. Mokymosi rezultatų rodikliai naudingi nustatant gautus rezultatus, pasiektus baigus tam tikrą švietimo etapą - mokyklos pakopą, ugdymo programą, aukštesnįjį švietimo lygmenį ir pan.
8. Švietimo pasekmių rodikliai parodo švietimo rezultatų poveikį savivaldybės bendruomenei ir visuomenei.

Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių mokyklose 2007 – 2012 m. buvo atliekamas išorinis mokyklų vertinimas. Druskininkų miesto savivaldybėje buvo įvertinta 57,1 proc. mokyklų, o Lazdijų rajone – 69,2 proc. Išorinis vertinimas buvo atliekamas pagal veiklos sritis ugdymasis ir mokymasis, pasiekimai ir pagalba mokiniui. Nė vienoje savivaldybėje minėtos veiklos sritys neįgyvendintos aukščiausiu 4 ar žemiausiu 1 kokybės lygiu, dažniausiai vertinama 2 kokybės lygiu. 2 kokybės lygio mokyklų pagal ugdymosi ir mokymosi sritį Druskininkuose – 75 proc., o Lazdijų rajone – 89 proc. 3 kokybės lygiu Druskininkuose įvertinta 25 proc. tirtų mokyklų, o Lazdijų rajone – 11 proc. Pasiekimų srityje vėlgi dominuoja 2 kokybės lygis – Druskininkų savivaldybėje 75 proc., o Lazdijų – 67 proc. Tuo tarpu 3 lygio mokyklų pagal pasiekimų rodiklius Druskininkuose 25 proc., o Lazdijuose – 33 proc. Pagalbos mokiniui veiklos sritis pagal 2 ir 3 kokybės lygius pasiskirstė vienodai

– 50 proc. antro kokybės lygio ir 50 proc. trečio kokybės lygio. Lazdijų rajono savivaldybėje antro kokybės lygio pagal pagalbą mokiniui mokyklų procentas 78, o trečiojo – 22 proc.

Šie Švietimo ir mokslo ministerijos vykdyto išorinio vertinimo rezultatai parodo, jog daugeliu atveju, abi lyginamos savivaldybės išlaiko panašią švietimo paslaugų kokybę, kurią lemia visos viešojo administravimo funkcijos pradedant planavimu ir pabaigiant visuomenės įtraukimu.

Ekspertas Nr. 1 pastebi, kad „priežiūros ir kontrolės dalykai susilaukia daugiausia dėmesio iš administracijos direktorių ir švietimo skyrių vadovų, savivaldybių kontrolierių. Tokią priežiūrą atlieka savivaldybių vidaus audito tarnyba, tada ministerijos, savivaldybių tarybos, merai. Mažai šią paslaugą prižiūri vartotojai, visuomeninių organizacijų dalyvavimas nežymus.“ Kiti apklaustieji respondentai beveik vienbalsiai nutarė, jog dabar egzistuojanti kontrolės sistema yra gana ydinga: abiejose savivaldybėse yra per daug kontrolę įgyvendinančių institucijų, kurių veikla dubliuojasi. Kontrolę įgyvendinančios institucijos bando veikti suderinamai, tačiau įvairiais klausimais jų nuomonės dažnai išsiskiria, o tai skatina kitas problemas, tokias kaip: nenoras rasti bendrų sprendimo būdų, sprendimus priima ta institucija, kuri hierarchine prasme yra viršesnė, o švietimo paslaugas teikiančių įstaigų darbuotojai yra klaidinami skirtingų nuomonių ir požiūrių. Kaip vieną didžiausių kontrolės neigiamų padarinių galima įžvelgti kontrolės mechanizmo orientavimą į baudimą, tačiau ne į prevenciją. Švietimo darbuotojai jaustųsi kur kas ramiau, jei didesnės kontrolės pajėgos būtų skiriamos galimų problemų iškilimo užkirtimui ir pagalbai švietimo darbuotojams. Kaip galimą kontrolės tobulinimo mechanizmą, apklaustieji ekspertai įvardijo didesnį visuomeninių organizacijų įtraukimą. Apibendrinant pagrindinės Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių kontrolės ydos yra (žr. 14 pav.) menkas visuomeninių organizacijų įtraukimas bei kontrolės mechanizmo orientavimas į baudimą.

14 pav. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo kontrolės ydos

3.5. Finansavimas

Švietimo finansavimas yra bene daugiausiai diskusijų kelianti tema ne tik savivaldybių, tačiau ir valstybiniu lygmeniu. Kaip jau buvo minėta teorinėje šio darbo dalyje, švietimo finansavimą sudaro šie šaltiniai: valstybės biudžetas, savivaldybių biudžetai bei kitos lėšos. Švietimo finansavimas 2009 m. buvo drastiškai sumažintas, tad savivaldybės susidūrė su daug iš to kylančių problemų. Ne išimtis ir Druskininkų bei Lazdijų rajono savivaldybės, kurių švietimui skirti asignavimai 2010 – 2014 m. drastiškai krito (žr. 5 lentelė).

5 lentelė. Švietimo finansavimas Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 m.

Kriterijus	**Druskininkų miesto savivaldybė**		**Lazdijų rajono savivaldybė**	
	Periodas			
	2010 - 2012 m.	**2012 – 2014 m.**	**2010 – 2012 m.**	**2012 - 2014 m.**
Finansavimas (proc. nuo bendro savivaldybės biudžeto)	2010 m. - 44, 8 proc. 2011 m. - 36, 3- proc. 2012 m. - 32, 6 proc.	2013 m. - 36, 3 proc. 2014 m. 36, 5 proc.	2010 m. – 48, 7 proc. 2011 m. – 43, 8 proc. 2012 m. - 41 proc.	2013 m. - 37, 3 proc. 2014 m. - 37, 1 proc.

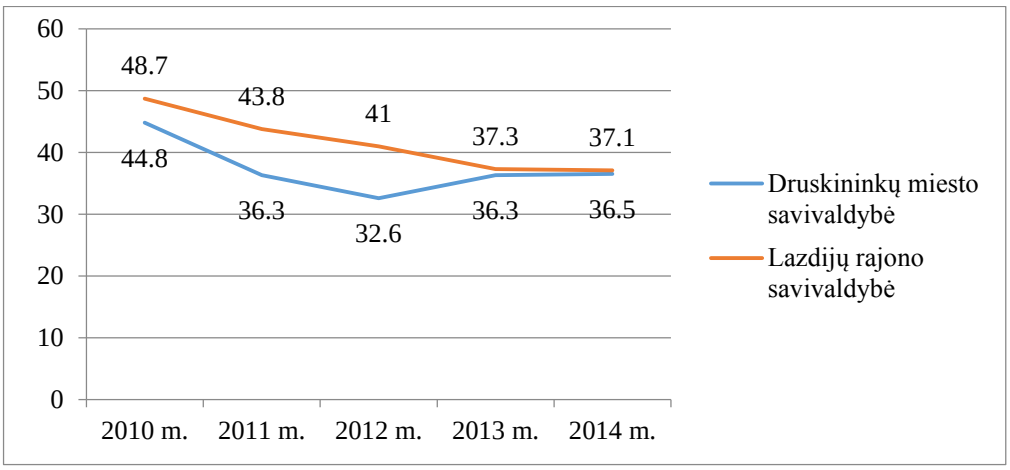
2010 m. Druskininkų miesto švietimo sektoriui buvo skirta 23998, 90 tūkst. Lt ir tai sudarė 44,8 % viso savivaldybės biudžeto. Tuo tarpu Lazdijų rajono savivaldybė švietimui skyrė viso 48,7 % nuo bendro biudžeto. Konkreti suma, kurią švietimui skyrė Lazdijų rajono savivaldybė nėra aiški, nes tiek mero ir administracijos, tiek skyrių planai ir ataskaitos 2010 m. nebuvo rengiamos. Procentinė išraiška pinigų, skirtų švietimui ženkliai nesiskiria abiejose savivaldybėse, nors Lazdijų r. savivaldybė švietimui skyrė beveik 4 proc. daugiau.

2011 m. Druskininkų miesto savivaldybė švietimui skyrė 23407, 4 tūkst. Lt, tai 591,5 tūkst. Lt mažiau nei 2010 m. ir sudarė 36,3 % savivaldybės biudžeto. 2011 m. mieste buvo intensyviai vykdomos ugdymo įstaigų renovacijos darbai, finansuojami ES, kurių biudžetas siekė 8, 4 mln. Lt. Lazdijų rajono savivaldybės švietimo biudžetas 2011 m. sudarė 43, 8 proc. Savivaldybės biudžeto. Iš Lazdijų rajono savivaldybės buvo gauti 141000,00 Lt, iš Europos socialinio fondo agentūros – 171450,09 Lt, iš Jungtinio techninio sekretoriato – 69132, 18 Lt, iš Rokiškio rajono savivaldybės švietimo centro – 2466, 00 Lt ir iš Ugdymo plėtotės centro – 1068, 01 Lt. Kaip matyti iš pateiktų skaičių, Druskininkų miesto savivaldybė, lyginant su 2010 m. švietimui skyrė 8, 5 proc. Mažiau pajamų, o Lazdijų rajono savivaldybė – 4, 9 proc. mažiau. Mažėjantis finansavimas, skirtas švietimui, priverčia ieškoti kitų finansavimo šaltinių, tad matyti, jog abi savivaldybės 2011 m. stengėsi pritrauki finansavimą tiek iš ES fondų, tiek iš kitų galimų šaltinių dalyvaujant projektuose ir kitose finansuojamose veiklose.

2012 m. Druskininkų miesto savivaldybė švietimo sektoriui skyrė 22087, 5 Lt, ir tai sudarė 32, 6 % viso savivaldybės biudžeto. Lazdijų rajono savivaldybės švietimo biudžetas sudarė 41, 0 proc. bendro savivaldybės biudžeto, finansavimas buvo gautas iš: Lazdijų r. savivaldybės – 118100,00 Lt., Jungtinio techninio sekretoriato – 3628,62 Lt., Europos socialinio fondo agentūros – 160017,01 Lt., Rokiškio r. savivaldybės švietimo centro - 2726,59 Lt. , Ugdymo plėtotės centro – 94247,19 Lt. ir LR kultūros ministerijos– 20000,00 Lt. Pateikti skaičiai rodo, jog Lazdijų rajono savivaldybės biudžetas švietimo sektoriui sumažėjo 2, 8 proc. lyginant su 2011 m., o Druskininkų miesto savivaldybės biudžetas sumažėjo 3, 7 proc.

2013 m. Druskininkų miesto savivaldybė švietimo sektoriui skyrė 21549,8 tūkst. Lt, (savarankiškas biudžetas 8872,3 tūkst. Lt, dotacija 12677,5 tūkst. Lt) tad švietimui skirti asignavimai sudarė 36, 3 proc. savivaldybės biudžeto, 537,7 tūkst. Lt mažiau nei 2012 m. 2013 m. finansavimas 1. Lazdijų r. savivaldybė – 194770,00. 2. Ugdymo plėtotės centras – (likutis iš pernai metu 1419,71) 40130,71.

2014 m. Druskininkų miesto savivaldybė švietimui skyrė 21685,4 tūkst. Lt (36,5 proc. nuo bendro savivaldybės biudžeto) - tai 135,6 tūkst. Lt daugiau nei 2013 m. Tuo tarpu Lazdijų rajono savivaldybė tais pačiais metais švietimo sektoriui skyrė viso 34,1 proc. bendro biudžeto, kuriuos sudarė Lazdijų rajono savivaldybės asignavimai – 263696,85 Lt, Ugdymo plėtotės centro - 51381,67 Lt.

15 pav. Druskininkų miesto ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo sektoriaus finansavimo pokytis 2010 – 2014 m.

Pateikus abiejų savivaldybių švietimo finansavimo analizę galima matyti, jog per 2010 – 2014 metų laikotarpį švietimo finansavimas sumažėjo apie 9 procentais: Druskininkų miesto savivaldybės švietimui skiriamas biudžetas sumažėjo 8,3 procentais, o Lazdijų rajono savivaldybės biudžetas viešojo administravimo funkcijoms švietimo srityje įgyvendinti sumažėjo net 9,2 procento. Švietimo

finansavimas 2010 – 2014 m. laikotarpiu sumenko dėl labai aiškios priežasties: švietimo sistema per duotąją laikotarpį negavo 78 mln. Lt anksčiau turėto finansavimo. Savivaldybių biudžetai buvo sumažinti apie 30%, tad sistemiškai teko mažinti visų sričių finansavimą, ne išimtis ir švietimas. Iki 2012 m. mokinio krepšelio lėšos buvo išimamos iš švietimo ir paskirstomos kitoms prioritetinėms sritims, tačiau su Lietuvos savivaldybių asociacijos pagalba ir palaikymu, nuo 2012 m. situacija pakito ir mokinio krepšelio lėšos buvo skiriamos tiesiogiai švietimo valdymo sričiai. Nuolat mažėjantis mokinių skaičius taip pat paveikė švietimo finansavimo sritį – dėl sumažėjusio mokinių skaičiaus daugėja „ tuščių“ vietų, dėl kurių trūksta mokinio krepšelio lėšų. Nepakankamas mokinių skaičiaus vidurkis klasėse reikalauja skirti papildomų mokinio krepšelio lėšų arba skatina mokytojus eiti neapmokamų atostogų. Iš pateiktos diagramos (žr. Lentelė) matyti, jog švietimo finansavimo mažėjimas iki 2012 m. labiausiai paveikė Druskininkų miesto savivaldybę, o nuo 2013 m., atgavus mokinio krepšelio lėšas, švietimo finansavimas vėl buvo padidintas. Lazdijų rajono savivaldybėje švietimo finansavimo mažėjimas labiausiai buvo juntamas 2013 m., o paskui stabilizavosi ir dabar išlieka labai panašus. Lyginant abiejų savivaldybių švietimo finansavimo kaitą 2010 – 2014 m. matyti, jog 2010 – 2012 m. periodu švietimo finansavimas proporcingai mažėjo abejose savivaldybėse, o nuo 2013 m. šiek tiek stabilizavosi ir 2013 m. ir 2014 m. išliko beveik toks pats. Ekspertas Nr. 1 švietimo finansavimo mažinimą laiko „ apgalvota ir racionaliai įvykdyta politikų valia“. Švietimo lėšos neretai tenka kitoms Lietuvos valstybės sritims, tačiau švietimas neturėtų būti ta sritimi, iš kurios atimami pinigai. Ekspertas Nr. 6 viliasi, jog „ biudžetas nors išliktų toks, koks yra dabar, bet koks mažinimas neapsieitų be rimtų pasekmių“.

Apibendrinimui galima daryti išvadą, jog sumažėjus valstybės finansavimui švietimo sričiai, abi savivaldybės stengėsi išlaikyti kuo aukštesnę paslaugos teikimo kokybę ir parodė geriausius įmanomus rezultatus. Sumažėjus finansavimui siekta išlaikyti tokius pat švietimo rodiklius, kokie buvo iki tol. Taip pat buvo pradėti vykdyti įvairūs Europos Sąjungos projektai iš kurių lėšų buvo renovuojamos ir šiltinamos patalpos, gerinama infrastruktūra ir vykdomi darbuotojų mokymai. Ir nors kritęs finansavimas dar negrįžta į senas vėžias, švietimo rodikliai tik gerėja – apkarpytas biudžetas išmokė racionaliau paskirstyti lėšas ir produktyviau jas panaudoti. Jau minėtieji mokyklų tinklo optimizavimo darbai padeda abiem savivaldybės taupyti švietimui skirtus asignavimus, o renovuotos ir modernios patalpos padeda sutaupyti pastatų eksploatacijos sąskaita.

3.6. Visuomenės įtraukimas

Visuomenės įtraukimas yra viena stipriausių demokratinės valstybinės varomųjų jėgų: tai skatina šalies stabilumą, didina piliečių pasitikėjimą politikais ir valstybės tarnautojais. Savivaldybės, išsiskirdamos unikaliu bruožu – atskaitomybe vietos bendruomenei, turėtų dėti visas pastangas, kad savivaldybės bendruomenė būtų tinkamai ir pakankamai įtraukiama į savivaldybės gyvenimą. Visuomenės ir konkrečios savivaldybės bendruomenės įtraukimas į savivaldybės veiklą turėtų prasidėti nuo pirmojo viešojo administravimo funkcijų etapo: planavimo. Visuomenė taip pat sėkmingai galėtų dalyvauti ir visuose kituose viešojo administravimo funkcijų įgyvendinimo etapuose ir padėti vietos valdžios institucijoms greičiau, efektyviau ir kokybiškiau spręsti kylančias problemas. Šio darbo tyrimas parodė, jog visuomenės įtraukimą galima laikyti mažiausiai ištirta ir, tikriausiai, mažiausiai dėmesio sulaukiančia švietimo valdymo sritimi Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse. Savivaldybių rengiamuose strateginiuose plėtros planuose, savivaldybių atskiros ūkio šakos plėtros programose (švietimo), savivaldybių strateginiuose veiklos planuose bei metiniuose veiklos planuose neteikiama jokia informacija apie visuomenės įtraukimą į švietimo valdymo procesą.

Visuomenės įtraukimas į švietimo valdymą labiausiai juntamas ugdymo įstaigos lygmeniu, kuriame aktyviai dalyvauja tėvų komitetai. Ekspertas Nr. 5 teigia, jog „ visuomenės įtraukimas ryškiausias tuomet, kai norima uždaryti ar reorganizuoti mokyklas mažesnėse gyvenvietėse – tuomet tėvai kreipiasi į atsakingas institucijas ir domisi situacija, stengiasi kalbėtis ir spręsti problemas. Taip pat atkakliai tėvai ragina atidaryti gyvenvietėse ikimokyklines įstaigas.“ Visuomenės įtraukimas į švietimo administravimą nėra reglamentuojamas įstatymiškai, todėl ir neatsispindi savivaldybių planavimo dokumentuose. Tačiau visuomenės įtraukimas, anot eksperto Nr. 1, „visuomenės įtraukimas į švietimo administravimą – būtinas, nes priešingu atveju švietimas lieka dar labiau uždara ir nesuprantama sistema.“ Ekspertas Nr. 6 antrindama sakydamas, jog „ visuomenės įtraukimas su metais tik didėja, nes visuomenė darosi sąmoningesnė ir nebe tokia patikli. Mūsų savivaldybėje visuomenės įtraukimo sferą dar reikia tobulinti, ji geriau išvystyta sporto ir kultūros srityse. Apskritai be visuomenės ir nevyriausybinių organizacijų įtraukimo, nei viena savivaldybės veiklos sritis negali būti laikoma nei skaidria, nei tinkamai egzistuojanti ir veikia. Visuomenė – vienas iš pagrindinių ir svarbiausių variklių.“ Iš tiesų visuomenės įtraukimas į viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje gali atnešti daug teigiamo poveikio. Pirmiausia, tai padidintų šios srities skaidrumą visuomenės akyse. Suinteresuotųjų pusių įtraukimas į švietimo kūrimo ir valdymo procesą padėtų savivaldybių darbuotojams pamatyti švietimo sritį iš kitų perspektyvų ir kitaip pažvelgti į visus procesus. Visuomenė taip pat galėtų būti traktuojama kaip pagalbininkė, kuri perimtų dalį funkcijų arba padėtų

jas vykdyti. Efektyviu sprendimu turėtų būti laikomas visuomenės įtraukimas į švietimo srities darbo grupes. Mokyklos savivaldos lygmeniu tėvų komitetai būna pakankamai aktyvūs: prisideda prie mokyklos strategijos ir veiklos kūrimo, glaudžiau bendradarbiauja su mokytojais ugdymo procese, įmanomais būdais stengiasi prisidėti prie infrastruktūros gerinimo ir mokyklų kompiuterizavimo. Neretai mokyklų tėvų tarybos nariai pasiūlo visai mokyklos bendruomenei įdomių užklasinės veiklos alternatyvų, kurie suburia ir ugdo visą bendruomenę: personalą, mokinius, mokytojus bei jų tėvus.

Kadangi visuomenės įtraukimo į švietimo sritį veikla abiejose savivaldybėse, ekspertų teigimu, yra vykdoma minimaliai, tačiau tai neatsispindi ir to negalima įžvelgti jokiuose savivaldybių dokumentuose (strateginiuose planuose ir jų ataskaitose, savivaldybės ir švietimo įstaigų veiklos planuose), galima daryti išvadą, kad ši sritis yra silpniausia iš visų šiame darbe tirtų viešojo administravimo funkcijų. Norint sustiprinti visuomenės įtraukimą į savivaldybių veiklos sritis, pirmiausia, reikėtų aiškesnio teisinio reguliavimo, kuris apibrėžtų visuomenės įtraukimo formas ir perspektyvas. Išgryninus teisinį reglamentavimą derėtų informuoti piliečius apie pokyčius ir ieškoti glaudesnio bendradarbiavimo galimybių. Visuomenės įtraukimas taptų puikia savivaldybių skaidrumo užtikrinimo sąlyga, nes manoma, jog visuomenės įtraukimas sumažina galimų korupcijos apraiškų ar faktų skaičių. Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybės planavimo ir strateginiuose dokumentuose turėtų būti apimamas ir visuomenės įtraukimo aspektas bei perspektyvos – tai padėtų dar sėkmingiau įgyvendinti savivaldybių viešojo administravimo funkcijas švietimo ir kitose srityse.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Šio darbo pradžioje išsikeltas tikslas išnagrinėti savivaldybių kompetenciją ir jos įgyvendinimo teorinius ir teisinius aspektus, įvertinti viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje veiklą, įvykdytus pokyčius ir kylančias problemas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu ir pateikti siūlymus surastoms problemoms spręsti - pasiektas, o taip pat išspręsti visi darbo pradžioje suformuluoti uždaviniai: apibrėžta Lietuvos švietimo sistema, vietos savivaldos samprata ir savivaldybės institucinė struktūra. Taip pat buvo atskleistos vietos savivaldybių kompetencijos įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje, taikant dokumentų analizės metodą buvo įvertinta viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje veikla, pokyčiai ir kylančios problemos Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu.

Atlikto tyrimo duomenys ir nagrinėta literatūra tik iš dalies patvirtina iškeltą hipotezę, kurioje teigiama, Druskininkų savivaldybė, 2010 – 2014 m. laikotarpiu įgyvendindama viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje, vykdė daugiau pokyčių bei susidūrė su mažiau problemų nei Lazdijų rajono savivaldybė. Tyrimo metu paaiškėjo, jog abi analizei pasirinktos savivaldybės, savo kompetencijos ribose, veikia panašiai, griežtai laikantis įstatymų, įgyvendinant panašios apimties pokyčius ir susidurdamos su panašiomis problemomis ar nesklandumais. Lazdijų rajono savivaldybė nuo Druskininkų miesto savivaldybės nežymiai atsilieka kai kuriose viešojo administravimo srityse.

Darbo pabaigoje galima daryti tokias **išvadas**:

1. Švietimo planavimo sritis Druskininkų miesto savivaldybėje yra gerokai labiau išvystyta nei Lazdijų rajono savivaldybėje, tačiau abi savivaldybės turėtų atsisakyti perteklinio planavimo, į planavimo dokumentus nežiūrėti tik kaip į formalumą ir labiau tarpusavyje derinti visus švietimo planavimo dokumentus (tiek ilgalaikius tiek trumpalaikius).
2. Švietimo organizavimo sritis abiejose savivaldybėse vykdoma labai panašiai, už tai atsako Druskininkų savivaldybės švietimo skyrius ir Lazdijų rajono savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto skyrius. Druskininkų miesto švietimo skyriaus pagrindinė problema – per menkas visuomeninių organizacijų įtraukimas į švietimo organizavimo sritį. Lazdijų rajono savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto skyriaus pagrindinės problemos: netinkamas paslaugos administravimo ir teikimo funkcijų atskyrimas, organizavimo srityje trūksta gebėjimų plėtojant viešąją ir privačiąją partnerystes ir taip pat per menkas visuomeninių organizacijų įtraukimas į švietimo organizavimo sritį.
3. Švietimo koordinavimo sritis abiejose savivaldybėse lieka pakankamai neaiški ir miglota, nes šiai sričiai nėra teisinio reguliavimo. Teisinio reguliavimo nebuvimas veda prie neaiškumo

pasiskirstant koordinavimo funkcijas tarp institucijų. Nei vienoje savivaldybėje nėra tiriamas švietimo koordinavimo poveikis, tad įdiegus tokią sistemą stiprėtų ir pati koordinavimo veikla.

4. Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 m. laikotarpiu buvo vykdomas išorės auditas ir vidaus kontrolė bei vidaus auditas. Lazdijų rajono savivaldybė susiduria su dvejomis pagrindinėmis kontrolės ydomis: kontrolės mechanizmo orientavimu į baudimą, o ne prevenciją, bei per menku visuomeninių organizacijų įtraukimu. Druskininkų savivaldybė susiduria su tomis pačiomis kaip ir Lazdijų rajono savivaldybė, bei švietimo stebėsenos savivaldos lygmenyje trūkumu.
5. Švietimo finansavimas, abiejose savivaldybėse, per ketverių metų laikotarpį sumažėjo maždaug 9 procentais. Ženkliai sumažėjęs finansavimas nepadarė didesnės žalos švietimo sistemai – abi savivaldybės išlaikė aukštą švietimo paslaugų teikimo kokybę.
6. Visuomenės įtraukimas į švietimo administravimo sritį reikalauja papildomo teisinio reglamentavimo, kuomet visuomenės dalyvavimui švietimo srityje atsirastų formalios ir teisėtos sąlygos. Visuomenę reikėtų įtraukti į visas šešias pagrindines viešojo administravimo veiklos sritis, pradedant planavimu ir baigiant finansavimu.

Įvertinus kaip 2010 - 2014 metais buvo įgyvendinamos viešojo administravimo funkcijos švietimo srityje Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse, išanalizavus kokie pokyčiai įvyko bei su kokiomis problemomis susiduria savivaldybės įgyvendindamos viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje, pateikiamos šios **rekomendacijos**:

1. Švietimo planavimo sričiai gerinti, pradėti rengti planavimo dokumentų rengimo seminarus ir apmokyti savivaldybių darbuotojus; taip pat įstatymais apibrėžti planavimo dokumentų privalomą monitoringą bei etaloninius planavimo dokumentų pavyzdžius.
2. Švietimo organizavimas būtų vykdomas sklandžiau, jei savivaldos institucijos įgytų daugiau savarankiškumo priimant tam tikrus sprendimus.
3. Švietimo koordinavimo sričiai reikalingas teisinis reguliavimas, kuris apibrėžtų koordinuojančias institucijas bei jų veiksmus. Taip pat reikėtų skirtingoms institucijoms leisti veikti skirtingose kompetencijų ribose nedubliuojant funkcijų. Naudinga būtų įdiegti švietimo koordinavimo ir koordinavimo poveikio tyrimo sistemą, apibrėžti koordinavimo poveikio rodiklius ir juos stebėti trumpalaikėje ir ilgalaikėje perspektyvoje.
4. Švietimo kontrolės mechanizmą orientuoti į prevenciją, o ne baudimą. Įdiegus švietimo koordinavimo tyrimo sistemą, būtų galima lengviau nustatyti kylančias problemas ir spėti užkirsti joms kelią, kad kontrolės sritis būtų prevencinė, o ne linkusi bausti.
5. Švietimo finansavimo didėjimas priklauso nuo valstybinių valdžios organų ir visų savivaldybių bendrumo keliant švietimo finansavimo klausimą. Įtraukus visuomenę į šią sritį, galima papildomai

pritraukti finansavimo iš privataus sektoriaus arba vykdant Europos Sąjungos finansuojamus projektus.

6. Visuomenės įtraukimas į švietimo valdymo sritį abiejose savivaldybėse turi būti plačiau vystomas. Į planavimo stadiją siūloma įtraukti tėvų komitetą, kurie teiktų ir vėliau padėtų įgyvendinti savo siūlymus. Koordinavimo ir kontrolės sritys taptų dar skaidresnėmis, jei jose dalyvautų visuomenės atstovai ir drauge su savivaldybių švietimo ekspertais koordinuotų ir kontroliuotų ugdymo ir kitų švietimo įstaigų veiklą. Iniciatyvūs ir suinteresuoti visuomenės atstovai taip pat galėtų padėti pritraukti papildomo finansavimo, įsilieti į projektines veiklas, kurių dėka galima atnaujinti mokyklų interjerą ir pagerinti infrastruktūrą.
7. Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus taip pat rekomenduotina stiprinti valstybinę švietimo priežiūrą. Siūloma įvesti rizikos analizės priežiūros rūšį, kurios metu būtų parengiamas rizikos rodiklių sąrašas, kuriuo vadovaujantis Valstybinė švietimo priežiūros institucija kartą metuose (arba pagal poreikį – dažniau) atliktų stebėseną.
8. Siūloma parengti visapusiško mokyklos vertinimo tvarkos parašą, kuriuo remiantis kas 5 metus būtų vykdomas mokyklos vertinimas, atliekamas Valstybinės švietimo priežiūros institucijos, mokyklos savininko ir akredituotų mokyklų išorės vertintojų.
9. Mokyklai ar kitam švietimo teikėjui pageidaujant, Valstybinė švietimo priežiūros institucija ar mokyklos savininkas teiktų konsultacijas sprendžiant mokyklai aktualius klausimus. Taip būtų palengvinamas savivaldybių švietimo skyrių darbo krūvis.
10. Mokyklų direktorių ir direktorių pavaduotojų ugdymui, skyrių vedėjų atestacija, parengus nuostatus, turėtų vykdyti Švietimo ir mokslo ministerija, Valstybinė švietimo priežiūros institucija. Tai padėtų išvengti galimo neskaidrumo renkantis kandidatą, ir taip pat palengvintų savivaldybių švietimo tarybų darbą.
11. Švietimo koordinavimo ir kontroliavimo procesą palengvintų įvestas bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo licencijavimas bei vykdomų programų akreditavimas. Licencijavimas galėtų būti vykdomas pageidaujant vykdyti naujas mokymo programas ar mokymo programas pageidaujant vykdyti naujais mokymo vietų adresais. Bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo programų akreditacija būtų vykdoma mokyklos visapusiško vertinimo metu. Licencijavimą ir akreditavimą vykdytų Valstybinė švietimo priežiūros institucija kartu su mokyklos savininku bei akredituotais vertintojais.

Mokslinio darbo metu surinkta vertinga informacija apie savivaldybių kompetencijas įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje, tačiau vis dar lieka nemažai neišanalizuotų švietimo srities valdymo savivaldos lygmeniu aspektų. Šis darbas supažindina su viešojo administravimo funkcijų Druskininkų miesto bei Lazdijų rajono savivaldybėse vykdymu bei

švietimo ekspertų nuomone apie švietimo valdymą ir galimą veiklos gerinimą jų atstovaujamose savivaldybėse.

BIBLIOGRAFINIŲ ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

Teisės aktai

1. „Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas.“ *Valstybės žinios,* Nr. I-1489 (1991).
2. „Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. “ *Valstybės žinios,* Nr. XI-1281 (2011).
3. „Lietuvos Respublikos švietimo pakeitimo įstatymas.“ *Valstybės žinios,* Nr. 63 – 2853 (2003).
4. „Lietuvos Respublikos Konstitucija.“ *Valstybės žinios*, Nr. 33-1014 (1992).
5. „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas.“ *Valstybės žinios*, Nr. 55-1049 (1994).
6. „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymas.“ *Valstybės žinios,* Nr. 91 – 2832 (2000).
7. „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 8, 17, 19, 21 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymas.“ *Valstybės žinios*, Nr. 110-3984 (2001).
8. „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymas.“ *Valstybės žinios*, Nr. 113-4290 (2008).
9. „Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas.“ *Valstybės žinios,* Nr. 60 – 1945 (1999).
10. „Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos patvirtinimo.“ *Valstybės žinios,* Nr. 140-7095 (2013).

Vyriausybės nutarimai, ministrų įsakymai

11. „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. liepos 13 d. nutarimas Nr. 883 „Dėl švietimo įstaigų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo kriterijų sąrašo patvirtinimo.“ *Valstybės žinios,*
12. „Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymas Nr. V-1193 „Dėl Konkurso valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovų pareigoms eiti tvarkos aprašo patvirtinimo. “ *Valstybės žinios,* Nr. 83-4050 (2011).
13. „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas Nr. 790 „Dėl mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos 2001 m. birželio 27 d. patvirtinimo pakeitimo.“ *Valstybės žinios,* Nr. 94-4699 (2013).

Tarptautiniai dokumentai

14. „Europos vietos savivaldos chartija. „ *Valstybės žinios*, Nr. 82-2418 (1999).

Internetiniai šaltiniai

15. „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 15 d. nutarimas Nr. 1435 „Dėl strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijų patvirtinimo.“ Žiūrėta per internetą 2015 08 17 https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c3e9282086d911e481c9c95e73113964
16. Bell, Leslie and Stevenson, Howard (2006) Education policy: process, themes and impact. Leadership for learning . Routledge, London. ISBN 0415377722, 9780415377720, žiūrėta per internetą 2015 – 09 - 30 http://eprints.lincoln.ac.uk/1851/
17. Ozga, J. Policy Research in Educational Settings: Contested Terrain, Buckingham: Open University Press, 2000. Žiūrėta 2015 09 30 per internetą: http://morbookle.com/653142067.pdf
18. Žydžiūnaitė V., Merkys G., Jonušaitė. Socialinio pedagogo profesinės adaptacijos kokybinė diagnostika, žiūrėta 2015 11 29 per internetą: http://www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2005/76/zydziunaite_merkys_jjonusaite.pdf
19. Augaitis, Kąstytis, et al. „Švietimo kokybės užtikrinimo 2012 m. apžvalga.“ http://www.sac.smm.lt/images/file/e_biblioteka/Nr%208%20Svietimo_kokybes_uztikrinimo_apzvalga_%28mazos%20savivaldybes%29.pdf
20. Laisvosios rinkos institutas. *Lietuvos savivaldybių indeksas.* Žiūrėta per internetą 2015 10 01 http://www.llri.lt/lietuvos-savivaldybiu-indeksas-2015
21. Laisvosios rinkos institutas. *Lietuvos savivaldybių indeksas.* Žiūrėta per internetą 2015 10 01 http://www.llri.lt/lietuvos-savivaldybiu-indeksas-2014
22. Laisvosios rinkos institutas. *Lietuvos savivaldybių indeksas.* Žiūrėta per internetą 2015 10 01 http://files.lrinka.lt/SI2013/SI2013.pdf
23. Laisvosios rinkos institutas. *Lietuvos savivaldybių indeksas.* Žiūrėta per internetą 2015 10 01 http://files.lrinka.lt/Savivaldybiu_indeksas_2012/SI.pdf
24. Laisvosios rinkos institutas. *Lietuvos savivaldybių indeksas.* Žiūrėta per internetą 2015 10 01 http://files.lrinka.lt/analitiniai%20darbai/Lietuvos_savivaldybiu_indeksas_2011.pdf

Specialioji literatūra

25. Astrauskas, Algirdas. *Vietos savivaldos samprata ir savivaldybės institucinė struktūra.* Vilnius: Lietuvos Teisės universitetas, 2003.
26. Astrauskas, Algirdas, ir Birutė Galinienė. *Vietos savivalda Lietuvoje: teoriniai ir istoriniai aspektai*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2003.
27. Dunn, William. *Viešosios politikos analizė: Įvadas*. Vilnius: Homo liber, 2006.
28. Lazdynas, Rimantas. *Savivalda. Filosofija, teorija, praktika*. Šiauliai: Saulės delta, 2005.

29. Peters, Guy. *Biurokratijos politika*. Vilnius: Pradai, 2002.
30. Mačiulytė, Jurgita, ir Petras Ragauskas. *Lietuvos savivalda: savarankiškos visuomenės link?* Vilnius: Pilietinės visuomenės institutas ir Versus Aureus, 2007.
31. Žilinskas, Gintaras. *Vietos savivalda Lietuvos Respublikoje 1990-2000m. Viešojo administravimo efektyvumas.* Kaunas: Technologija, 2001: 194-223.
32. Žilinskas, Gintaras. *Vietos savivaldos sistema. Įvadas į viešąjį valdymą.* Kauno technologijos universitetas, 2009: 92-104.
33. Lane, Jan - Erik. *Viešasis sektorius: Sąvokos, modeliai, požiūriai*. Vilnius: Margi raštai, 2001
34. Lindblom Charles, ir Edward Woodhouse. *Politikos formavimo procesas*. Vilnius: Algarvė, 1999.
35. Martinaitis Žilvinas. *Problemos apibrėžimas politikos analizėje*. Vilnius: VUL, 2008.
36. Page, Edward. *Political Authority and Bureaucratic Power : A Comparative Analysis*. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf, 1992.
37. Parsons, William. *Viešoji politika: Politikos analizės ir praktikos įvadas.* Vilnius: Eugrimas, 2001.
38. Lazdynas, Ramūnas. *Savivalda: filosofija, teorija, praktika.* Šiauliai: SAULS DELTA, 2005.
39. Vilpišauskas R., Nakrošis V. Politikos įgyvendinimas Lietuvoje ir Europos Sąjungos įtaka, Vilnius : Eugrimas, 2003.
40. Vilpišauskas R., Nakrošis V. Ko verta politika ? Viešosios politikos vertinimas Lietuvoje ir Europos Sąjungoje, Vilnius : Eugrimas, 2005.
41. Stone, Deborach. *Viešosios politikos paradoksai : Sprendimų priėmimo menas politikoje*. Vilnius: Eugrimas, 2004.

Straipsniai

42. Astrauskas, Algirdas. „Vietos savivalda Lietuvoje 1990-2013 metais: vietos savivaldybių kompetencijos pokyčiai“. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos,* 4(32) (2013): 127-133.
43. Astrauskas, Algirdas. „Vietos savivalda ir vietos savivaldos problemos Lietuvoje.“ *Viešoji politika ir Administravimas,* 3(2002).
44. Astrauskas, Algirdas, ir Žymantas Svetikas. „Valdymas Lietuvos Respublikos valstybės teritorijos aukštesniuose vienetuose (apskrityse) ir jo tobulinimo galimybės.“ *Viešoji politika ir administravimas,* 12 (2005).

45. Astrauskas, Algirdas, ir Jūratė Baltušnikienė. *Savivaldybių ir apskričių institucijų kompetencija ir sąveika Lietuvoje*. *Savivaldos institucijų socialinis politinis veiksmingumas*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, (2006): 252-275.
46. Astrauskas, Algirdas. *Savivaldybių institucinės struktūros modelių taikymo galimybės Lietuvoje, Savivaldos institucijų socialinis politinis veiksmingumas.* Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, (2006): 216-251.
47. Astrauskas, Algirdas. „Vietos savivaldos raida Lietuvoje 1990-2010 metais.“ *Viešoji politika ir administravimas,* 10(2) (2011): 283-298.
48. Astrauskas, Algirdas, ir Jūratė Baltušnikienė. „ Subnacionalinio valdymo struktūros ir teritorinių savivaldybių kompetencijos nustatymo teoriniai aspektai.” *Viešoji politika ir administravimas,* 28 (2009): 7-22.
49. Baltušnikienė, Jūratė. „Subnacionalinio valdymo struktūros ir teritorinių savivaldybių kompetencijos tobulinimo galimybės Lietuvoje.” Daktaro disertacijos santrauka, Mykolo Romerio universitetas, 2008.
50. Balevičienė, Sandra. „Švietimo kokybė.” *Švietimo problemos analizė*, 10 (96) (2013): ISSN 1822-4156
51. Bartaševičius, Robertas. „Švietimo decentralizacija ir savivaldybių funkcijos.“ *Švietimo problemos analizė*, 11 (61) (2011): ISSN 1822-4156
52. Duoblienė, Lilija. „ Švietimo politika ir globalizacija: nacionaliniai ir supranacionaliniai ypatumai.“ *Acta Paedagogica Vilnensia*, (2010) ISSN 1392-5016.
53. Gudelis, Dangis. „ Savivaldybių veiklos matavimo modeliai ir jų įgyvendinimo galimybės Lietuvoje.“ Daktaro disertacijos santrauka, Mykolo Romerio universitetas, 2007.
54. Kardelytė, Kristina, et al. „ Mokyklų vertinimai – jų veiklos tobulinimui: ES tendencijos ir modeliai. “ *Švietimo problemos analizė,* 6 (92) (2013): ISSN 1822-4156
55. Lazdynas, Rimantas. „ Rengiamasi savivaldybėms perduoti dalį funkcijų.“ *Savivaldybių žinios.* 44 (166) (2001).
56. Mikulskienė, Birutė, ir Birutė Pitrėnaitė – Žilėnienė. „Savivaldybių intereso atstovavimas vyriausybės lygiu: bendradarbiavimo tinklų analizė Švietimo ir mokslo ministerijoje.“ *Viešoji politika ir administravimas,* Nr. 2 (2013): 272-283.
57. Urbanovič, Jolanta. „Aspects of Decentralization in Management Reforms of the Education System in Lithuania.“ *Viešoji politika ir administravimas,* 30 (2009): 102-113.
58. Raišienė, Agota Giedrė. „Valstybės valdymo ir vietos savivaldos sąveikos ypatumai.“ *Viešoji politika ir administravimas*. 4 (2003): 18.
59. Raišienė, Agota Giedrė. Tarporganizacinė sąveika Lietuvos vietos savivaldos praktikoje, daktaro disertacijos santrauka. MRU, 2007.

60. Raišienė, Agota Giedrė. „Valstybės valdymo ir vietos savivaldos sąveikos ypatumai.” *Viešoji politika ir administravimas*. Nr.4 (2003): 18-25.
61. Vaicekauskienė, Vaida. „ Valstybinė švietimo strategija 2013 – 2022 m.: tikslai, problemos, tobulinimo kryptys. ” *Švietimo problemos analizė,* 17 (81) (2012): ISSN 1822-4156
62. Vaicekauskienė, Vaida. „Švietimo priežiūra: kontroliuoti negalima pasitikėti.“ (2009): ISSN 1822-4156.
63. Algirdas Astrauskas, Gediminas Česonis. „Strateginio planavimo principų diegimo Lietuvos vietos savivaldybėse etapai.“ *Viešoji politika ir administravimas,* Nr.26 (2008): 25-34.

ANOTACIJA

SAVIVALDYBIŲ KOMPETENCIJA IR JŲ ĮGYVENDINIMAS ŠVIETIMO SRITYJE: DRUSKININKŲ MIESTO IR LAZDIJŲ RAJONO SAVIVALDYBIŲ LYGINAMOJI ANALIZĖ

Raktiniai žodžiai: kompetencijos, vietos savivalda, savivaldybė, švietimas, viešojo administravimo funkcijos.

Magistro baigiamajame darbe nagrinėjama savivaldybių kompetencija ir jos įgyvendinimas švietimo srityje. Aptarus mokslinę literatūrą, apžvelgus įstatyminę bazę, darbe analizuojamos šešios pagrindinės viešojo administravimo veiklos sritys, kurias įgyvendina vietos savivalda. Apibendrinus atlikto tyrimo duomenis, pateikiamos išvados ir pasiūlymai savivaldybių švietimo srities administravimo gerinimui.

ANNOTATION

COMPETENCE OF MUNICIPALITIES AND THEIR IMPLEMENTATION IN THE FIELD OF EDUCATION: DRUSKININKAI CITY AND LAZDIJAI DISTRICT MUNICIPALITIES COMPARATIVE ANALYSIS

Key words: competencies, local government, municipality, education, public administration functions.

Master's thesis examined the competences of municipalities and their implementation in the field of education. After discussing the scientific literature review and the existing legal framework, the work examines six key areas of public administration activities carried out by the local government. Summarizing the survey data, the conclusions and recommendations of municipal educational administration improvement were provided.

SANTRAUKA

Švietimo valdymo svarbą globalaus pasaulio akivaizdoje atspindi vis dažniau keliamas klausimas apie technologijų poveikį švietimo sistemai - kaip pasivyti greitėjančią švietimo kaitą, išsaugoti jo svarbą ir užtikrinti švietimo prieinamumą. Aukščiausių valdžios institucijų indėlis į Lietuvos švietimo sistemos plėtrą ir tobulinimą yra viešai aptariamas ir visiems gerai žinomas. Tačiau retas iš piliečių žino kas vyksta vietos savivaldos lygmeniu ir kaip sėkmingai savivaldybės savo kompetencijos ribose geba tvarkytis su valstybės jai priskirtomis bei savarankiškomis funkcijomis švietimo srityje.

Mokslinio darbo **tikslas –** išnagrinėjus savivaldybių kompetencijos nustatymo ir jos įgyvendinimo teorinius ir teisinius aspektus, įvertinti viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje įgyvendinimą, pokyčius ir kylančias problemas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu.

Darbo tikslui įgyvendinti išskiriami tokie **uždaviniai:** 1) apibrėžti Lietuvos švietimo sistemą ir jos valdymą; 2) apibrėžti vietos savivaldos sampratą ir savivaldybės institucinę struktūrą; 3) atskleisti Lietuvos vietos savivaldybių kompetenciją įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje; 4) dokumentų analizės metodo pagalba įvertinti viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje įgyvendinimą Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu; 5) taikant kokybinį tyrimą, išsiaiškinti viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje įgyvendinimą ir kylančias problemas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu; 6) pateikti rekomendacijas svarbiausioms problemoms spręsti.

Darbas susideda iš trijų skyrių. *Pirmajame skyriuje* nagrinėjama švietimo politika ir švietimo sektorius Lietuvoje. Taip pat išskiriamos pagrindinės valstybiniame ir vietiniame lygmenyje taikomos politikos formavimo it įgyvendinimo ribos. Šiame skyriuje taip pat apibrėžiama kompetencijų pasiskirstymas tarp valstybinio ir vietos lygmens švietimo sistemoje. Svarbi šio skyriaus dali skiriama vietos savivaldos sampratai ir jai reglamentuojantiems įstatymai bei teisės aktams. Išnagrinėjus sampratą, išanalizuojama savivaldos administracinė struktūra, atliekamos funkcijos bei bendrosios kompetencijos. Išnagrinėjus vietos savivaldos struktūrą ir bendrąsias kompetencijas, pereinama prie savivaldybių kompetencijos ir atliekamų funkcijų švietimo sistemos ribose. Šioje dalyje taip pat pabrėžiama savivaldos administracinė ir institucinė struktūra, būtina švietimo sistemos užtikrinimui ir palaikymui. *Metodologiniame skyriuje* pristatomi darbe naudojami metodai: glaustai aprašoma kokie naudojamų metodų privalumai ir trūkumai, kodėl pasirinkti būtent šie metodai ir kaip jie bus pritaikomi moksliniame darbe. *Analitiniame skyriuje* pateikiama dokumentų analizės bei struktūrizuoto interviu informacija. Apibendrinus gautus duomenis ir atlikus dviejų savivaldybių, Druskininkų bei Lazdijų rajono, lyginamąją analizę pateikiamos išvados ir rekomendacijos.

Darbo pabaigoje galima daryti tokias pagrindines **išvadas**: švietimo planavimo sritis Druskininkų miesto savivaldybėje yra gerokai labiau išvystyta nei Lazdijų rajono savivaldybėje; švietimo organizavimas abiejose savivaldybėse vykdomas labai panašiai, o per ketverius metus nevyko didesnių pokyčių; švietimo koordinavimo sritis abiejose savivaldybėse lieka pakankamai neaiški ir miglota, nes šiai sričiai nėra teisinio reguliavimo; Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse susiduria su dvejomis pagrindinėmis kontrolės ydomis: kontrolės mechanizmo orientavimu į baudimą, o ne prevenciją, bei per menku visuomeninių organizacijų įtraukimu.

SUMMARY

COMPETENCES OF MUNICIPALITIES AND THEIR IMPLEMENTATION IN THE FIELD OF EDUCATION: DRUSKININKAI CITY AND LAZDIJAI DISTRICT MUNICIPALITIES COMPARATIVE ANALYSIS

Master‘s Thesis

Education management in the face of the global world reflects a growing awareness of the issue of the impact of technologies- education needs to catch up with the accelerating educational change, preserving the importance of access to education ensurrance. The highest authorities of Lithuania contribute to the development of education policy and system and the improvement is publicly discussed and well - known. However, very few citizens know what is the situation in the level of local government and municipalities and how successfully they deal with the functions that state goverment assigned to them and independent functions in education.

The aim of the thesis: to examine municipal competences and their implementation in the educational field with reference to legal aspects; to analyze how and for what reasons it changed during the 2010 – 2014 in Druskininkai and Lazdijai district municipalities, and what major problems they face.

Hypothesis: Druskininkai city municipality, within its jurisdiction, initiate more changes in the education system and encouter less problems than Lazdijai district municipality does.

The tasks of the Thesis: 1) define the Lithuanian education system; 2) define the concept of local self-government and municipal institutional structure; 3) disclose Lithuanian local municipal competencies in public administration functions in education 4) analyze what are the most important challenges that Druskininkai and Lazdijai district municipalities face and what are the main reasons causing these problems; 5) to find out what are the main factors causing the main problems in Druskininkai and Lazdijai district municipalities implementation excellence in education; 6) to make proposals, recommendations for the most important problems.

Methods used in the research: the research contained various methods such as flections, comparative, analytical, inventory and other research methods. The study data was applied to structured interviews, and data processing - logical and graphical modeling, statistical and data analysis.

The work consists of three main sections. *The first* chapter deals with education policy and the education sector in Lithuania. It also highlights key national and local level policy making it subject to implementation limits. This section also defines the distribution of competences between the state and local levels of the education system. An important part of this section is on local self-government concept and its governing laws and regulations. An examination of the concept of analyzing the municipal administrative structure, performed functions and general excellence. The examination of local government structures and competences, proceed to municipal competencies and functions performed within the educational system. This section also highlights the self-governing administrative and institutional framework necessary to ensure the education and support. *Methodological part* presents the work methods used: a brief description of the methods used to what the advantages and disadvantages, why to choose these methods and how they will be applied to scientific work. *The analytical part* of the work presented in document analysis and structured interview information. Summarizing the findings, and after two municipalities of Druskininkai and Lazdijai district, a comparative analysis of the findings and recommendations.

PRIEDAI

1 priedas. Dėl savivaldybių įgyvendinamų funkcijų švietimo srityje. Lietuvos savivaldybių asociacijos medžiaga.

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS

7. Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimas; mokyklų (klasių), vykdančių bendrojo lavinimo programas ir skirtų šalies mokiniams, turintiems išskirtinių gabumų ar specialiųjų poreikių, išlaikymas.

7.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga atsakinga už šios f-jos įgyvendinimą?

Už šios funkcijos įgyvendinimą yra atsakingas Druskininkų savivaldybės administracijos Švietimo skyrius

1.2.Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

Šios funkcijos įgyvendinimui teisinė bazė yra tinkama.

1.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas (MK, ūkio lėšos) šios f-jos įgyvendinimui?

MK lėšų šios funkcijos įgyvendinimui nepakanka (mokytojų darbo apmokėjimui už papildomus darbus).

1.4. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

Šiuo metu valstybės investicijų šios funkcijos įgyvendinimui nėra.

1.5. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas,

Šios funkcijos įgyvendinimui Druskininkų savivaldybė yra patvirtinusi tvarkas – tai Druskininkų savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisijos sudėtis ir jos darbo reglamentas patvirtintas Druskininkų savivaldybės administracijos direktoriaus 2011 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 35-86, Druskininkų savivaldybės tarybos 2012 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T1-106 „Dėl kompleksiškai teikiamos pagalbos Druskininkų savivaldybės teritorijoje gyvenantiems ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų tėvams (globėjams) tvarkos aprašo ir kompleksinės pagalbos Druskininkų savivaldybės šeimoms, auginančioms vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios paslaugų plėtros plano 2012-2014 metams patvirtinimo“ patvirtintas pagalbos vaikui priemonių planas, kompleksiškai teikiamą pagalbą organizuoja tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius, Druskininkų „Saulės“ pagrindinėje mokykloje įsteigtos specialiosios klasės specialiųjų poreikių mokiniams, kitose mokyklose specialiųjų poreikių mokiniai yra integruojami į bendrojo

ugdymo klases, skiriant jiems mokytojo padėjėjus, Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyrius

1 priedas

atsakingas už Druskininkų savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas, Druskininkų savivaldybės administracijos direktorius 2012 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. V35-417 įpareigojo Švietimo skyriaus vedėją Jevgrafijų Samuchovą vykdyti savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos organizavimo ir vykdymo kontrolę.

1.6. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai tarp kokių ir kaip?

Druskininkų savivaldybėje vyksta tarpinstitucinis bendradarbiavimas; Druskininkų savivaldybės administracija bendradarbiauja su Druskininkų švietimo įstaigomis, Druskininkų švietimo centro pedagogine psichologine tarnyba, Druskininkų policijos komisariatu, Druskininkų pirminės priežiūros centru, Druskininkų vaikų dienos užimtumo centrais, Jaunimo užimtumo centru ir kt.

1.7. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Druskininkų savivaldybės administracijos Švietimo skyrius

1.8. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją.

Neturime

1.9. Kiti pasiūlymai...

8. Nepasiturinčių šeimų mokinių, deklaravusių gyvenamąją vietą arba gyvenančių savivaldybės teritorijoje, aprūpinimo mokinio reikmenimis administravimas.

8.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga atsakinga už šios f-jos įgyvendinimą?

- Druskininkų savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius atsakingas už šios f-jos įgyvendinimą.

8.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

- Šiai f-jai įgyvendinti teisinė bazė tinkama.

8.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas šios f-jos įgyvendinimui?

- Šios f-jos įgyvendinimui valstybės finansavimas pakankamas.

8.4. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

- Šios f-jos įgyvendinimui nevykdomos valstybės investicijos.

8.5. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas?

- Šios f-jos įgyvendinimas organizuojamas vadovaujantis Socialinės paramos mokiniams įstatymu, Druskininkų savivaldybės tarybos 2008 m. birželio 10 d. sprendimu Nr. T1-165 „Dėl paramos mokinio reikmenims įsigyti Druskininkų savivaldybėje tvarkos aprašo“.

8.6. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai tarp kokių ir kaip?

- Betarpiškas bendradarbiavimas vyksta su bendrojo lavinimo ir ikimokyklinio ugdymo mokyklomis.

8.7. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

1 priedas

Paramai mokinio reikmenims įsigyti skirtų lėšų panaudojimo auditą atlieka Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba ar Centralizuota savivaldybės vidaus audito tarnyba.

8.8. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją.

- Įgyvendinant šią f-ją problemų nėra.

8.9. Kiti pasiūlymai...

9. Bendrojo lavinimo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas.

9.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga atsakinga už šios f-jos įgyvendinimą?

Druskininkų savivaldybėje už bendrojo lavinimo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimą yra atsakingas Druskininkų savivaldybės administracijos Švietimo skyrius, o šią funkciją vykdo Druskininkų švietimo centras.

9.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

Teisinė bazė pakankama

9.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas šios f-jos įgyvendinimui?

Nepakankamas

9.4. Kiek trūksta Geltonųjų autobusų, kiek senų GA reikia pakeisti naujais?

Druskininkų savivaldybėje mokinių vežimui į mokyklas reikia dviejų naujų Mokyklinių autobusų, kuriais būtų pakeisti seni, 2001 ir 2004 metais gauti, mokykliniai autobusai.

9.5. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

Valstybės investicijos bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus funkcijos įgyvendinimui šiuo metu nevykdomos.

9.6. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas.

Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus funkcijai įgyvendinti patvirtintos tvarkos: Druskininkų savivaldybės tarybos 2010 m. rugsėjo 20 d. sprendimu Nr. T1-164 „Dėl neatlygintino mokinių vežiojimo mokykliniais autobusais tvarkos aprašo“, 2013 m. sausio 28 d. sprendimu Nr.T1-29 „Dėl važiavimo išlaidų kompensavimo Druskininkų savivaldybės teritorijoje esančių mokyklų mokiniams

tvarkos aprašo“, kiekvienais mokslo metais yra tvirtinami Druskininkų savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais Mokyklinių autobusų maršrutai.

9.7. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai kokių ir kaip?

1 priedas

Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus klausimais bendradarbiavimas vyksta tarp savivaldybės administracijos, bendrojo ugdymo mokyklų, Druskininkų švietimo centro, privataus vežėjo - keleivių vežimo bendrove „Kautra“.

9.8. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Druskininkų savivaldybės administracijos Švietimo skyrius, Druskininkų centralizuota vidaus audito tarnyba.

9.9. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją.

2001 metais ir 2004 metais gauti mokykliniai autobusai yra nusidėvėję iki 80 procentų, o rida pasiekė 0,5 mln. km, todėl nuolat brangsta autobusų eksploatacija (remontai), todėl reikalingi nauji mokykliniai autobusai mokinių vežimui.

9.10.Kiti pasiūlymai...

10. Švietimo pagalbos teikimo mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimaliosios priežiūros priemonių vykdymo organizavimas ir koordinavimas. (informaciją pateikti atskirai ŠP teikimo ir VM priežiūros)

10.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga (-os) atsakinga (-os) už šios f-jos įgyvendinimą?

Už švietimo pagalbos teikimo mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimaliosios priežiūros priemonių vykdymo organizavimo ir koordinavimo funkciją atsakingas Druskininkų savivaldybės administracijos Švietimo skyrius, Druskininkų švietimo centro pedagoginė psichologinė tarnyba.

10.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

Pakankama

10.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas (MK, kitos lėšos) šios f-jos įgyvendinimui?

Šios funkcijos įgyvendinimui valstybės finansavimas (MK krepšelio lėšos) nepakankamas. Ypač trūksta lėšų kaimo mokykloms, kuriose mokosi nuo 121 iki 200 mokinių, specialiajai ir socialinei pedagoginei pagalbai finansuoti bei pedagoginės psichologinės tarnybos specialistų išlaikymui.

10.4. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

Šiuo metu valstybės finansavimo nėra.

10.5. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas,

Švietimo pagalbos funkciją vykdo Druskininkų savivaldybės administracijos Švietimo skyrius, Druskininkų švietimo centro pedagoginė psichologinė tarnyba, o mokyklose Vaiko gerovės komisijos. Vaiko minimalios priežiūros priemonių organizavimą ir koordinavimą vykdo Druskininkų savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisija.

1 priedas

10.6. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai kokių ir kaip?

Druskininkų savivaldybėje vyksta tarpinstitucinis bendradarbiavimas: Druskininkų savivaldybės administracija bendradarbiauja su Druskininkų švietimo įstaigomis, Druskininkų švietimo centro pedagogine psichologine tarnyba, Druskininkų policijos komisariatu, Druskininkų pirminės priežiūros centru, Druskininkų dienos centrais, Jaunimo užimtumo centru ir kt.

10.7. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Druskininkų savivaldybės administracija

10.8. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją.

Neturime

10.9. Kiti pasiūlymai...

11. Prašome išsakyti nuomonę dėl investicijų skiriamų savivaldybėms iš Valstybės investicijų 2014-2016 m. programoje numatytų Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų programų, paskirstymo savivaldybėms principų ir kriterijų.

Paskirstymo savivaldybėms principai ir kriterijai ne visoms administruojamoms programoms yra pakankami.

12. Gal jau galite pateikti informaciją apie šių investicijų įsisavinimą?

Druskininkų savivaldybė iš Valstybės investicijų 2014-2016 m. programos gavo 150 tūkst. Lt Druskininkų lopšelio-darželio „Žibutė“ pastatui modernizuoti. Modernizacija baigta, visos lėšos įsisavintos laiku.

Lina Gražulienė, Druskininkų savivaldybės administracijos, Švietimo skyriaus vyriausioji specialistė, tel. Nr.8-313-53372, el. p. lina.g@druskininkai.lt

DĖL SAVIVALDYBIŲ ĮGYVENDINAMŲ FUNKCIJŲ ŠVIETIMO SRITYJE

Lazdijų r. savivaldybės

1. Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimas; mokyklų (klasių), vykdančių bendrojo lavinimo programas ir skirtų šalies mokiniams, turintiems išskirtinių gabumų ar specialiųjų poreikių, išlaikymas.

1.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga atsakinga už šios f-jos įgyvendinimą?

Švietimo, kultūros ir sporto skyrius.

1.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

1 priedas

Pagal LR Vyriausybės nutarimu patvirtintą Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos tvarkos aprašą nesimokančiu vaiku yra laikomas - ,,neįregistruotas Mokinių registre vaikas iki 16 metų, kurio deklaruota gyvenamoji vieta yra atitinkamoje savivaldybėje, arba vaikas, įrašytas į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą pagal savivaldybę, kurioje gyvena“. Problema ta, kad yra nemažai vaikų, kurie išvykę su tėvais gyventi į užsienį, tačiau jų deklaruota gyvenamoji vieta yra registruota savivaldybės teritorijoje ir jie tokiu būdu laikomi nesimokančiais, nors realiai Lietuvoje negyvena. Taip yra iškraipoma nesimokančių vaikų Lietuvoje statistika.

1.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas (MK, ūkio lėšos) šios f-jos įgyvendinimui? Savivaldybių savarankiškoms funkcijoms įgyvendinti lėšų nuolat trūksta.

1.4. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

Įgyvendinama Mokyklų aprūpinimo geltonaisiais autobusais 2013–2017 metų programa, VIP Švietimo įstaigų modernizavimo programa, Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programa, 2007-2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 1 prioriteto „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos ir išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtra" įgyvendinimui skirta 1836864,49 Lt (Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos aplinkos sutvarkymui), 2 prioriteto „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ įgyvendinimo priemonė „Universalių daugiafunkcių centrų kaimo vietovėse steigimas“.

1.5. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas,

Vadovaujamasi nustatytais teisės aktais, užtikrinamas švietimo prieinamumas įvairius poreikius turintiems vaikams, numatyta administracinė atsakomybė tėvams už trukdymą vaikams lankyti mokyklą. Savivaldybės administracijoje išgrynintos skyrių funkcijos tarp Finansų, Buhalterinės apskaitos, Investicijų, Ekonomikos, Švietimo, kultūros ir sporto skyrius, Socialinės paramos skyrių.

1.6. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai tarp kokių ir kaip?

Bendradarbiavimas vyksta tarp savivaldybės administracijos padalinių (Finansų, Buhalterinės apskaitos, Vaiko teisių apsaugos, Švietimo, kultūros ir sporto, Socialinės paramos, Investicijų, Ekonomikos skyrių), seniūnijų, taip pat tarp savivaldybės administracijos ir policijos, sveikatos

priežiūros įstaigų ir kt.). Keičiamasi informacija, vyksta veiksmų koordinaciniai pasitarimai, bendraujama su tėvais.

1.7. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Priežiūrą ir kontrolę vykdo savivaldybės administracijos Vidaus audito skyrius.

1.8. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją.

Sudėtinga socialinė aplinka, tėvų išvykimas į užsienį.

1.9. Kiti pasiūlymai...

1 priedas

2. Nepasiturinčių šeimų mokinių, deklaravusių gyvenamąją vietą arba gyvenančių savivaldybės teritorijoje, aprūpinimo mokinio reikmenimis administravimas.

2.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga atsakinga už šios funkcijos įgyvendinimą?

Už aprūpinimo mokinio reikmenimis funkcijos įgyvendinimą atsakingas Socialinės paramos skyrius.

2.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai funkcijai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

Teisinė bazė tinkama.

2.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas šios funkcijos įgyvendinimui?

Finansavimas pakankamas.

2.4. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios funkcijos įgyvendinimui?

Valstybės tikslinės dotacijos lėšų pakanka šios funkcijos įgyvendinimui.

2.5. Kaip organizuojamas šios funkcijos įgyvendinimas,

Prašymai dėl socialinės paramos mokiniams ir sprendimai dėl skyrimo ir/ar neskyrimo priimami seniūnijose. Socialinės paramos skyrius patikrina socialinės paramos informacinėje sistemoje suvestus duomenis ir suformuoja mokėjimo žiniaraščius, pagal kuriuos Buhalterinės apskaitos skyrius išmoka pinigus mokinio reikmenims įsigyti paramos gavėjams. Šeimos, patyrusios socialinę riziką, paramą mokinio reikmenims įsigyti gauna nepinigine forma, jiems parama teikiama per VšĮ Lazdijų socialinių paslaugų centrą (centro socialiniai darbuotojai, dirbantys su socialinę riziką patiriančiomis šeimomis, bendradarbiaudami su švietimo įstaigų darbuotojais, padeda šioms šeimoms apsirūpinti konkrečiai kiekvienam vaikui reikalingais mokinio reikmenimis).

2.6. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai tarp kokių ir kaip?

Vyksta bendradarbiavimas tarp Švietimo įstaigų pedagogų ir VšĮ Lazdijų socialinių paslaugų centro socialinių darbuotojų, dirbančių su socialinę riziką patiriančiomis šeimomis, sudarant reikiamų įsigyti mokymo priemonių sąrašus.

2.7. Kas vykdo funkcijos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Funkcijos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę vykdo Socialinės paramos skyrius.

2.8. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią funkciją.

Su problemomis nesusiduriame.

2.9. Kiti pasiūlymai...

Pasiūlymų neturime.

3. Bendrojo lavinimo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas.

1 priedas

3.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga atsakinga už šios funkcijos įgyvendinimą?

Švietimo, kultūros ir sporto skyrius.

3.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

Reikėtų koreguoti Geltonųjų autobusų skyrimo mokykloms kriterijų sąrašą, didesnį dėmesį skiriant senų, jau praktiškai netinkamų eksploatuoti, autobusų pakeitimui naujais.

3.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas šios f-jos įgyvendinimui?

Trūksta lėšų tinkamai kelių priežiūrai.

3.4. Kiek trūksta Geltonųjų autobusų, kiek senų GA reikia pakeisti naujais?

Trūksta 2 Geltonųjų autobusų, keturis senus GA reikia pakeisti naujais.

3.5. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui? Ne.

3.6. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas,

Yra nustatyta savivaldybės tarybos Geltonųjų autobusų naudojimo tvarka, mokinius taip pat paveža vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutiniai autobusai, yra patvirtinta pavėžėjimo nuosavu transportu išlaidų kompensavimo tėvams tvarka. Visi mokiniai, gyvenantys kaime toliau negu 3 km nuo mokyklos pavežami.

3.7. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai kokių ir kaip?

Bendradarbiaujama tarp savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus, Finansų skyriaus, Ekonomikos skyriaus, pavėžėjimą koordinuojančiomis mokyklomis, autobusų parku.

3.8. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Priežiūrą ir kontrolę vykdo savivaldybės administracijos Vidaus audito skyrius.

3.9. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją.

Seni Geltonieji autobusai. Dažnai genda, dėl to sutrinka mokinių pavėžėjimas, daug lėšų išleidžiama remontams, brangi eksploatacija.

Prasta kaimo kelių būklė, keliai retai lyginami, žiemą keliai būna slidūs, kartais nepravažiuojami, todėl sudėtinga užtikrinti saugų mokinių pavėžėjimą.

3.10. Kiti pasiūlymai...

Daugiau dėmesio skirti senų Geltonųjų autobusų pakeitimui naujais, tai turėtų būti priskirta prie svarbiausių autobusų skyrimo mokykloms kriterijų.

4. Švietimo pagalbos teikimo mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimaliosios priežiūros priemonių vykdymo organizavimas ir koordinavimas. (informaciją pateikti atskirai ŠP teikimo ir VM priežiūros)

4.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga (-os) atsakinga (-os) už šios f-jos įgyvendinimą?

1 priedas

Lazdijų rajono savivaldybėje švietimo pagalbos teikimą mokiniui atsakingas Švietimo, kultūros ir sporto skyrius, pagalbą teikia VšĮ Lazdijų švietimo centras (švietimo centre dirba švietimo pagalbos specialistai: psichologai, spec. pedagogai-logopedai, soc. pedagogas), taip pat švietimo įstaigos, kuriose yra įsteigti švietimo pagalbą teikiančių specialistų etatai.

4.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

Tinkama.

4.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas (MK, kitos lėšos) šios f-jos įgyvendinimui? Savivaldybių savarankiškoms funkcijoms įgyvendinti lėšų nuolat trūksta.

4.4. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

Teikiami projektų paraiškos, kurių dėka iš įvairių fondų pritraukiamos lėšos švietimo pagalbos teikimui gerinti. 2010-2012 m. COMENIUS REGIO partneryščių projektas „Saugi mokykla“, 2014-2016 m. ERASMUS+ projektas HELP AND BE HELPED. Savivaldybė dalyvavo projekte „Pedagoginių psichologinių tarnybų infrastruktūros, švietimo įstaigose dirbančių specialiųjų pedagogų, socialinių pedagogų, psichologų, logopedų darbo aplinkos modernizavimas“, buvo modernizuoti Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos švietimo pagalbos specialistų kabinetai ir renovuotos Lazdijų rajono savivaldybės pedagoginės psichologinės tarnybos patalpos.

4.5. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas?

Švietimo pagalbą mokiniams, mokytojams ir mokyklai teikia mokyklų švietimo pagalbos specialistai ir VšĮ Lazdijų švietimo centro specialistai. VšĮ Lazdijų švietimo centras teikia pedagoginę psichologinę pagalbą vaikams, tėvams ir pedagogams. Tarnyboje visus metus atliekami išsamūs kompleksiniai (psichologinis, pedagoginis, logopedinis) vaiko įvertinimai. Teikiamos individualios psichologinės, pedagoginės konsultacijos, šviečiamoji pagalbą mokyklos bendruomenei –užsiėmimai mokiniams, tėvams, metodinės dienos švietimo įstaigose. Centras vykdo tarpžinybinį bendradarbiavimą, sveikatos priežiūros, švietimo, socialinės apsaugos srityse. Atlieka mokinių adaptacijos, psichoaktyvių medžiagų vartojimo tyrimus.

Vaiko minimaliosios priežiūros priemonių vykdymo organizuoja Lazdijų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu sudaryta Lazdijų rajono savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisija. Vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdymą koordinuoja Lazdijų rajono savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyrius.

4.6. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai kokių ir kaip?

Bendradarbiavimas vyksta tarp Lazdijų rajono savivaldybės administracijos, jos skyrių, Lazdijų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro, VšĮ Lazdijų švietimo centro, policijos komisariato, švietimo įstaigų, Lazdijų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos, kitų kultūros įstaigų, sveikatos,

1 priedas

socialinių paslaugų įstaigų ir t.t. Šios įstaigos įsitraukia Vaiko minimaliosios priežiūros priemonių organizavimą ir vykdymą.

4.7. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Lazdijų rajono savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyrius

4.8. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją.

Trūksta finansavimo.

5. Prašome išsakyti nuomonę dėl investicijų skiriamų savivaldybėms iš Valstybės investicijų 2014-2016 m. programoje numatytų Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų programų, paskirstymo savivaldybėms principų ir kriterijų.

Valstybės investicijų programoje numatytų ŠMM administruojamų programų, paskirstymo savivaldybėms principams ir kriterijams pastabų neturime.

6. Gal jau galite pateikti informaciją apie šių investicijų įsisavinimą?

Visos skirtos lėšos yra įsisavinamos laiku, nepažeidžiant tai reglamentuojančių Lietuvos Respublikos teisės aktų.

Dalius Mockevičius, tel. (8 318) 66 143, el. p. dalius.mockevicius@lazdijai.lt

2 priedas. Dėl savivaldybių funkcijų švietimo srityje. Lietuvos savivaldybių asociacijos medžiaga.

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Kodas 124111348, T. Vrublevskio g. 6, LT-01100 Vilnius, tel. (8 5) 261 6063, faksas (8 5) 261 5366,
el. p. bendras@lsa.lt, atsisk. sąsk. LT287044060001377867 AB SEB bankas, banko kodas 70440

Lietuvos Respublikos Seimo
Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui

2014 - 10- Nr. (13)-SD-
1 2014 - 09-10 Nr. S-2014-6530

DĖL SAVIVALDYBIŲ FUNKCIJŲ ŠVIETIMO SRITYJE

Lietuvos savivaldybių asociacija, atsižvelgdama į Jūsų 2014 m. rugsėjo 10 d. rašte Nr. S-2014-6530 pateiktą prašymą „Dėl savivaldybių funkcijų švietimo srityje“, apklausė šalies savivaldybes. Informaciją pateikė 46 savivaldybės.

Pateikiame informaciją apie savivaldybių įgyvendinimas Vietos savivaldos įstatyme nustatytas savarankiškas ir valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) funkcijas švietimo srityje pagal savivaldybių vykdomas funkcijas:

1. Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimas; mokyklų (klasių), vykdančių bendrojo lavinimo programas ir skirtų šalies mokiniams, turintiems išskirtinių gabumų ar specialiųjų poreikių, išlaikymas.

1.1. Koks savivaldybes administracijos padalinys ar kita įstaiga atsakinga už šios f-jos įgyvendinimą?

Savivaldybės administracijos švietimo ir biudžeto skyriai.

1.2. Ar tinkama teisinė baze šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

Iš dalies.

1.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas (MK. ūkio lešos) šios f-jos įgyvendinimui?

Lėšų skiriamų šios funkcijos įgyvendinimui nepakanka (mokytojų darbo apmokėjimui už papildomus darbus)

1.4. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

Rengiami projektai lėšoms gauti.

1.5. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas,

Šios funkcijos įgyvendinimui Druskininkų savivaldybė yra patvirtinusi tvarkas – tai Druskininkų savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisijos sudėtis ir jos darbo reglamentas patvirtintas Druskininkų savivaldybės administracijos direktoriaus 2011 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 35-86, Druskininkų savivaldybės tarybos 2012 m. balandžio 26 d. sprendimu Nr. T1-106 „Dėl kompleksiškai teikiamos pagalbos Druskininkų savivaldybės teritorijoje gyvenantiems ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų tėvams (globėjams) tvarkos aprašo ir kompleksinės pagalbos Druskininkų savivaldybės šeimoms, auginančioms vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios paslaugų plėtros plano 2012-2014 metams patvirtinimo“ patvirtintas pagalbos vaikui priemonių planas, kompleksiškai teikiamą pagalbą organizuoja tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius, Druskininkų „Saulės“ pagrindinėje mokykloje įsteigtos specialiosios klasės specialiųjų poreikių mokiniams, kitose mokyklose specialiųjų poreikių mokiniai yra integruojami į bendrojo ugdymo klases, skiriant jiems mokytojo

padėjėjus, Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyrius atsakingas už Druskininkų savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų mokymąsi pagal privalomojo švietimo programas, Druskininkų savivaldybės administracijos direktorius 2012 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. V35-417 įpareigojo Švietimo skyriaus vedėją Jevgrafiją Samuchovą vykdyti savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitos organizavimo ir vykdymo kontrolę.

1.6. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai tarp kokių ir kaip?

Savivaldybėse vyksta tarpinstitucinis bendradarbiavimas su švietimo įstaigomis, švietimo centrais, pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai centrais, pedagogine psichologine tarnyba, policijos komisariatu, pirminės priežiūros centrais, vaikų dienos užimtumo centrais, jaunimo užimtumo centrais, socialinių paslaugų centrais ir kt..

1.7. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Savivaldybės administracijos. Funkcijų įgyvendinimo priežiūrą vykdo atsakingi savivaldybės administracijos **švietimo ir biudžeto skyriai,** kontrolę – Vidaus audito ir Valstybės kontrolės tarnybos Teikiamos ataskaitos įvairiems registrams.

1.8. Problemos su kuriomis susidariate įgyvendinant šią f-ją.

Problema yra tai, kad pagal migracijos tarnybos duomenis savivaldybės teritorijoje yra registruotų vaikų, kurie realiai savivaldybėje negyvena, t. y. gyvenamoji vieta nežinoma. Galimai šie vaikai yra išvykę į užsienį, tačiau nėra kas šį faktą patvirtintų. Tie vaikai patenka į mokyklos nelankančių vaikų registrą ir tampa mūsų savivaldybės vaikais, kurie nelanko mokyklos.

Dėl mažo mokinių skaičiaus klasėse, skirtose šalies mokiniams, turintiems specialiųjų poreikių, negalima (sudėtinga) teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas (masažuotojo, kineziterapijos specialisto ir kt.).

Specialiųjų poreikių mokiniai, turintys didelius ir labai didelius poreikius, iš atokesnių rajono, regiono kampelių gyvena mokyklos bendrabutyje. Trūksta norminių dokumentų įgalinančių tinkamai finansuoti kai kurias pareigybes: auklėtojo, auklėtojo padėjėjo, naktinės auklės ir kt.

1.9. Kiti siūlymai.

Diferencijuoti MK pagal vaikų specialiuosius poreikius taip, kad lėšų pakaktų specialiųjų poreikių tenkinimui.

2. Nepasiturinčių šeimų mokinių, deklaravusių gyvenamąją vietą arba gyvenančių savivaldybės teritorijoje, aprūpinimo mokinio reikmenimis administravimas.

2.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga atsakinga už šios f-jos įgyvendinimą?

Savivaldybės administracijos socialinės paramos ir biudžeto skyriai.

2.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

Tinkama.

2.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas šios f-jos įgyvendinimui?

Didėjant mokymosi priemonių kainoms siūlome didinti mokinio reikmenims įsigyti bazinės socialinės išmokos dydžio sumą iki 150 procentų (195 Lt) vienam mokiniui per kalendorinius metus.

Siūloma socialinei paramai mokiniams gauti įtraukti ir vaikus, kuriems įstatymų nustatyta tvarka yra skiriama globos (rūpybos) išmoka.

2.4. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

Ne.

2.5. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas?

2 priedas

Funkcijos įgyvendinimas organizuojamas vadovaujantis Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintu Paramos mokinio reikmėms įsigyti tvarkos aprašu. Dėl paramos galima kreiptis į Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrių arba į gyvenamosios vietos seniūniją pagal pareiškėjo deklaruotą gyvenamąją vietą, o jeigu gyvenamoji vieta nedeklaruota – į faktiškai gyvenamosios vietos seniūniją. Teisę į socialinę paramą vertina Socialinės paramos skyrius. Skyrius tvarko paramą teikiamą pinigais, t.y. aprūpina būtiniausiais mokinio reikmenimis vaikus iš socialinės rizikos šeimų.

2.6. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai tarp kokių ir kaip?

Savivaldybės administracijos Socialinės paramos Švietimo ir sporto skyrius bendradarbiauja su seniūnijomis ir mokyklomis teikiant informaciją apie mokinio paramos skyrimą ir finansavimą bei supažindina su teisine baze šiai funkcijai įgyvendinti.

2.7. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Savivaldybės administracijos švietimo, socialinės paramos ir biudžeto skyriai. Paramai mokinio reikmenims įsigyti skirtų lėšų panaudojimo auditą atlieka Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba ar Centralizuota savivaldybės vidaus audito tarnyba. Valstybės biudžeto lėšų, skiriamų socialinei paramai mokiniams, tikslinio naudojimo kontrolę atlieka Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė.

2.8. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją.

–

2.9. Kiti pasiūlymai...

Siūlome mokinių nemokamiems pusryčiams išskirtiniais atvejais valstybės biudžeto lėšų panaudojimą padidinti iki 4 procentų Socialinės paramos mokiniams įstatymo 4 straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse numatytų lėšų (šiuo metu yra iki 2 proc.

3. Bendrojo lavinimo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas.

3.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga atsakinga už šios f-jos įgyvendinimą?

Savivaldybės administracijos švietimo, biudžeto ir buhalterinės apskaitos skyriai.

3.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

Be teisės aktų, kurie patvirtinti Lietuvos Respublikos vyriausybės, mokinių pavėžėjimą reglamentuoja ir savivaldybės tarybos sprendimai: „Mokinių priėmimo į savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas tvarkos aprašas“, savivaldybės švietimo įstaigų mokinių pavėžėjimo tvarkos aprašas ir kt.

Minėtuose teisės aktuose **nėra numatyta apie ikimokyklinio ugdymo vaikų pavėžėjimą**. Ikimokyklinukų pavėžėjimą vykdo tėvai. Jei vaikams priešmokyklinis ugdymas bus privalomas, tai atsiranda problema, kaip vaikus pavežti.

3.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas šios f-jos įgyvendinimui?

Nepakankamas. Valstybė šios funkcijos įgyvendinimui (pavėžėjimui) lėšų neskiria. Pavėžėjimui lėšos skiriamos iš savivaldybės biudžeto.

3.4. Kiek trūksta Geltonųjų autobusų, kiek vienų GA reikia pakeisti naujais?

Padidinti perkamų autobusų skaičiu būtina, nes įvertinus iš savivaldybių gautą informaciją, matosi, kad mokykloms jau dabar reikia virš 400 geltonųjų autobusų ir dar apie 300 geltonieji autobusai yra virš 7 metų, kurie po 1-3 metų gali būti nebetinkami mokinių vežiojimui. Galima teigti, kad kol kas tenkinama tik apie 50 proc. realaus geltonųjų autobusų poreikio. Mokykloms reikia ne tik M2 klasės 19+1 vietų, bet ir M3 klasės 30+1 vietų geltonųjų autobusų.

2 priedas

3.5. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

Vykdomas Mokyklų aprūpinimo geltonaisiais autobusais 2013-2017 metų programos įgyvendinimas.

3.6. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas?

Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, nealygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus funkcijai įgyvendinti patvirtintos tvarkos, taip pat kiekvienais metais savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais tvirtinami Mokyklinių autobusų maršrutai.

Mokinių pavėžėjimas vykdomas:

1. Maršrutiniu transportu;
2. Mokyklų transportu;
3. Geltonaisiais autobusais;
4. Privačiu transportu;
5. Kitais vežiojimo būdais.

Ugdymo įstaigose atsakingi darbuotojai sudaro Mokinių sąrašus mokinių pavėžėjimui. Sąrašai teikiami pavėžėjimą vykdančiai institucijai. Vežėjas sąrašus tikrina, derina, sudaro maršrutus.

Mokyklos transportu ir geltonaisiais autobusais pavežėjami mokiniai ugdymo įstaigos nustatyta tvarka.

3.7. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai kokių ir kaip?

Bendradarbiaujama su savivaldybių autobusų parkais. Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, nealygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus klausimais bendradarbiavimas vyksta tarp savivaldybės administracijos, bendrojo ugdymo mokyklų, švietimo centro, privataus vežėjo - keleivių vežimo bendrovėmis.

3.8. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Savivaldybės administracijos švietimo, biudžeto ir buhalterinės apskaitos skyriai, centralizuota vidaus audito tarnyba.

3.9. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją.

2001 metais ir 2004 metais gauti mokykliniai autobusai yra nusidėvėję iki 80 procentų, o rida pasiekė 0,5 mln. km, todėl nuolat brangsta autobusų eksploatacija (remontai), todėl reikalingi nauji mokykliniai autobusai mokinių vežimui.

Gerinant mokinių pavėžėjimą savivaldybės pačios perka mokyklinius autobusus.

3.10. Kiti siūlymai.

Savivaldybėms geltonuosius autobusus Švietimo ir mokslo ministerija turėtų skirstyti atsižvelgdama ne į reorganizuotų, likviduotų mokyklų skaičių, o į kaimo vietovėse gyvenančių ir į mokyklas pavežamų mokinių skaičių.

2013 m. pakeitus Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymą dėl 1–8 klasių mokinių pavėžėjimo iki artimiausios ugdymo įstaigos, sulaukėme neigiamos tėvų reakcijos.

4. Švietimo pagalbos teikimo mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai, vaiko minimaliosios priežiūros priemonių vykdymo organizavimas ir koordinavimas.

<u>Švietimo pagalbos teikimas mokiniui, mokytojui, šeimai, mokyklai:</u>

4.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga (-os) atsakinga (-os) už šios f-jos įgyvendinimą?

Už švietimo pagalbos teikimą mokiniui, mokytojui, mokyklai ir šeimai atsakingi savivaldybės administracijos švietimo, vaiko teisių apsaugos skyriai, Pedagoginė psichologinė tarnyba ugdymo įstaigos.

2 priedas

4.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.

Teisinė bazė yra tinkama.

4.3. ***Ar pakankamas valstybės finansavimas (MK, kitos lėšos) šios f-jos įgyvendinimui?***

Funkcijos įgyvendinimui valstybės finansavimas yra numatytas Mokinio krepšelyje, tačiau šių lėšų nepakanka. Ypač trūksta lėšų mažesnėms savivaldybėms ir kaimo mokykloms, specialiajai ir socialinei pedagoginei pagalbai finansuoti bei pedagoginės psichologinės tarnybos specialistų išlaikymui.

4.4. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

Pastaruoju metu valstybės investicijų savivaldos lygmenyje neskiriama.

4.5. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas?

Pagalbos teikimą mokiniui, šeimai, įgyvendina mokyklos ir atskirais atvejais Pedagoginė psichologinė tarnyba, mokytojui ir mokyklai - Pedagoginė psichologinė tarnyba.

4.6. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai kokių ir kaip?

Vyksta bendradarbiavimas tarp visų švietimo pagalbos teikėjų keičiantis informacija, dalykinėmis ir metodinėmis žiniomis, atskirų sričių švietimo pagalbos specialistai susibūrę į metodines grupes pagal sritį, bendradarbiauja su mokymo įstaigomis, Švietimo ir mokslo ministerijos atskirais padaliniais.

4.7. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Priežiūrą vykdo savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės administracijos švietimo padalinys, Pedagoginė psichologinė tarnyba, mokyklų vadovai, kontrolę – Vidaus audito ir Valstybės kontrolės tarnybos.

4.8. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją

Dėl nepakankamo pedagoginės psichologinės pagalbos finansavimo, ne visos mokyklos pagal savo dydį ir pagalbos gavėjų skaičių, turi reikalingus specialistus ir tai gali turėti įtakos vaikų patyčių nemažėjimui, savižudybėms ir pan.

Kita problema – dažnu atveju šeima neprisideda siekiant pagalbos efektyvumo.

4.9. Kiti siūlymai.

Vaiko minimalios priežiūros priemonių vykdymo organizavimas ir koordinavimas:

4.1. Koks savivaldybės administracijos padalinys ar kita įstaiga (-os) atsakinga (-os) už šios f-jos įgyvendinimą?

Vaiko minimalios priežiūros priemones skiria ir jų vykdymą iš dalies koordinuoja savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisija, kurios darbą organizuoja savivaldybės administracijos švietimo ir sporto skyrius. Priemonių vykdymą organizuoja mokyklos, nes vykdytojais beveik visada skiriami mokyklų, kuriose vaikas mokosi, pedagogai. Mokyklose atsakinga mokyklos administracija ir mokyklos vaiko gerovės komisijos.

4.2. Ar tinkama teisinė bazė šiai f-jai įgyvendinti? Jei ne tai ką ir kaip keisti, papildyti ar pan.?

Reikėtų įstatyme ar poįstatyminiuose aktuose numatyti vaiko minimalių priežiūros priemonių vykdytojus (kas dar be pedagogų tai privalėtų daryti), reglamentuoti bent minimaliai, kokius dokumentus būtina parcikti kartu su prašymu skirti MPP. Dar ir dėl tėvų, kurių vaikams skirta MPP, pareigų vykdymo – numatyti, kas bus tokiu atveju, jei tėvai šių pareigų nevykdys.

4.3. Ar pakankamas valstybės finansavimas (MK, kitos lėšos) šios f-jos įgyvendinimui?

Vaiko minimaliosios priežiūros priemonių vykdymo organizavimas ir koordinavimas visai nefinansuojama. Neskirtas finansavimas savivaldybių vaiko gerovės komisijų darbui organizuoti, o buvo žadama nuo 2007 m..

4.4. Ar vykdomos ir kokios valstybės investicijos šios f-jos įgyvendinimui?

2 priedas

Pastaruoju metu valstybės investicijų savivaldos lygmenyje neskiriama.

4.5. Kaip organizuojamas šios f-jos įgyvendinimas?

Vaiko minimalios priežiūros priemonių organizavimą ir koordinavimą vykdo savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtinta Vaiko gerovės komisija. Vadovaujamasi LR vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu komisija svarsto vaikus, skiria priemones ir atsakingus asmenis už paskirtų priežiūros priemonių įgyvendinimą.

4.6. Ar vyksta bendradarbiavimas tarp institucijų, jei vyksta, tai kokių ir kaip?

Bendradarbiaujama su savivaldybės Vaiko teisų apsaugos skyriumi, apskrities vyriausiojo policijos komisariato viešosios policijos skyriumi, švietimo įstaigomis, pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai centru, seniūnijomis, dienos centrais, socializacijos centrais ir kt..

Savivaldybės vaiko gerovės komisijos sudėtyje yra policijos, psichikos sveikatos centro, visuomenės sveikatos biuro, prokuratūros, pedagoginės-psichologinės tarnybos, vaiko teisių apsaugos, probacijos, socialinių paslaugų centro specialistai ir kompetenciją. Jie dažniausiai atlieka ir tarpininkų su šiomis žinybomis vaidmenį, teikia informaciją, metodinę, konsultacinę ir dalykinę pagalbą mokyklų Vaiko gerovės komisijoms.

4.7. Kas vykdo f-jos įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę?

Teikiama informacija (už metus nuo rugsėjo 30 iki spalio 1) Švietimo ir mokslo ministerijai, informacija apie Vaiko gerovės komisijos darbą įtraukiama į savivaldybės administracijos švietimo padalinio metinę ataskaitą.

4.8. Problemos su kuriomis susiduriate įgyvendinant šią f-ją.

Neskiriamas savivaldybėms finansavimas vaiko minimaliai priežiūrai organizuoti ir vykdyti, kai tuo tarpu vidutinei priežiūrai - vaiko socializacijos centrams skiriami dešimtys milijonų.

Labai sunku pasiekti norimą rezultatą, nes nepakanka specialistų, kurie galėtų skirti pakankamai laiko, skirtoms vaiko minimalios priežiūros priemonėms įgyvendinti.

4.9. Kiti siūlymai.

Praverstų įvairūs (kaip buvo prieš keletą metų) šalies mastu skelbiami (ir finansuojami) programų konkursai (socializacijos, prevencijos, vaikų vasaros poilsio ir pan.)

5. Prašome išsakyti nuomonę dėl investicijų skiriamų savivaldybėms iš Valstybės investicijų 2014-2016 m. programoje numatytų Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų programų, paskirstymo savivaldybėms principų ir kriterijų.

Savivaldybė norėtų žinoti aiškius šių lėšų skirstymo savivaldybėms kriterijus.

Pastabų neturime, gal turėtų būti aiškesni paskirstymo kriterijai.

6. Gal jau galite pateikti informaciją apie šių investicijų įsisavinimą?

Pagal šią programą savivaldybė modernizuoja mokyklų pastatus

Direktorė Roma Žakaitienė

3 priedas. Struktūruotas klausimynas Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėjui švietimo klausimais.

Interviu tikslas – išnagrinėjus savivaldybių kompetencijos nustatymo ir jos įgyvendinimo teorinius ir teisinius aspektus, įvertinti viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje įgyvendinimą, pokyčius ir kylančias problemas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu.

Interviu uždaviniai:

1. Išsiaiškinti, kokie pokyčiai švietimo valdymo srityje įvyko Lietuvos savivaldybėse 2010 – 2014 metais.

2. Išsiaiškinti su kokiomis viešojo administravimo problemomis susiduria Lietuvos savivaldybės įgyvendindamos kompetenciją švietimo srityje.

Klausimai:

1. Kokie, jūsų manymu, svarbiausi pokyčiai įvyko Lietuvos švietimo sistemoje 2010 – 2014m.?

2. Kaip manote, ar Lietuvos savivaldybėms skiriamos kompetencija švietimo srityje leidžia sėkmingai tvarkytis švietimo srityje?

3. Kokią reikšmę švietimo valdymui (teigiamą/neigiamą) turi savivaldybių strateginiai (planavimo) dokumentai? Ar jie nėra tik privalomas formalumas?

4. Kuo ypatingas švietimo organizavimas savivaldybėse?

5. Kaip manote, ar efektyvi savivaldybių švietimo kontrolės sritis? Ar nekyla abejonių dėl veiklos skaidrumo, kuomet savivaldybėse švietimą ir organizuoja ir koordinuoja ir kontroliuoja tie patys centrai ar atsakingi asmenys?

6. Ar visuomenė yra įsitraukusi į švietimo valdymą savivaldybėse? Jei taip, kokį vaidmenį ji vaidina? Jei ne, kodėl neįtraukiama visuomenė į švietimo sritį?

7. Su kokiais didžiausiais iššūkiais šiuo metu susiduria Lietuvos savivaldybės įgyvendinant viešojo administravimo funkcijas švietimo srityje?

4 priedas. Struktūruotas klausimynas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybių švietimo ekspertams.

Interviu tikslas – išnagrinėjus savivaldybių kompetencijos nustatymo ir jos įgyvendinimo teorinius ir teisinius aspektus, įvertinti viešojo administravimo funkcijų švietimo sistemoje įgyvendinimą, pokyčius ir kylančias problemas Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metų laikotarpiu.

Interviu uždaviniai:

4 priedas

1. Išsiaiškinti, kokie pokyčiai švietimo valdymo srityje įvyko Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybėse 2010 – 2014 metais.

2. Išsiaiškinti su kokiomis problemomis susiduria Druskininkų ir Lazdijų rajono savivaldybės įgyvendindamos kompetenciją švietimo srityje.

Klausimai:

1. Kokie, Jūsų manymu, svarbiausi pokyčiai įvyko Jūsų savivaldybėje švietimo valdymo ir finansavimo srityje 2010 – 2014 m.? Koks jų poveikis švietimo sektoriui: teigiamas / neigiamas?

2. Kokiuose savivaldybės planavimo dokumentuose numatoma švietimo sektoriaus plėtra / veikla? Kas tuose dokumentuose numatoma (planuojama) ir kas juo ruošia/rengia?

3. Kas yra atsakingi už švietimo paslaugų organizavimą (pagal viešojo administravimo funkcijas) jūsų savivaldybėje

4. Kokį poveikį švietimui Jūsų savivaldybėje turi koordinavimo veikla (veiklos priežiūra)? Ar jį reikėtų stiprinti, ar atvirkščiai, silpninti? 5. Kokios kontrolės formos (vidaus kontrolė ir vidaus auditas/ išorės auditas) vykdomos jūsų savivaldybėje? Ar per 2010 – 2014 m. buvo rasta kokių nors pažeidimų/netikslumų/neatitikimų?

6. Kokios priežastys lėmė švietimui skiriamo finansavimo mažėjimą 2010 – 2014 m.? (pvz.: mažėjantis mokinių skaičius, mažėjantis valstybės finansavimas ir t.t.)

7. Ar įžvelgiate švietimo politikos formavimo ydų (valstybiniu lygmeniu), kurios trukdo savivaldai efektyviau/veiksmingiau tvarkytis švietimo srityje?

8. Ar visuomenės įtraukimas į švietimo srities administravimą Jums atrodo svarbus?

5 priedas. Interviu atsakymai

Klausimai savivaldybių švietimo ekspertams. Atsako Jevgrafijus Samuchovas, Druskininkų miesto savivaldybės švietimo skyriaus vedėjas.

1. 2010 metais V. K. Jonyno dailės mokykla ir M. K. Čiurlionio muzikos mokykla reorganizuotos į vieną M. K. Čiurlionio meno mokyklą. 2011 metais vaikų lopšeliai – darželiai „Liepaitė“ ir „Linelis“ prijungti atitinkamai prie Leipalingio ir Viečiūnų pagrindinių mokyklų ir tapo jų skyriais. 2012 metais pertvarkyta „Atgimimo“ mokyklos vidaus struktūra – iš vidurinės į pagrindinę. 2012 metais Druskininkų sanatorinės mokyklos 1-10 klasės prijungtos prie „Saulės“ pagrindinės mokyklos, o 11 klasė prijungta prie „Ryto“ gimnazijos. Visi šie pokyčiai sumažino administracinę naštą, sutaupė savivaldybės biudžeto lėšų.

2. Druskininkų savivaldybės plėtros 2014–2020 metų strateginiame plano Pagrindinis tikslas - kokybiškų švietimo paslaugų ir mokymosi visą gyvenimą galimybių užtikrinimas, bendrosios kultūros

ugdymas. Numatytos priemonės: a)skatinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę ir įvairovę, stiprinti materialinę bazę bei žmogiškuosius išteklius; b)skatinti verslo dalyvavimą, vystant kokybišką

3. ir įvairų profesinį ir aukštąjį mokslą, atitinkantį darbo rinkos poreikius; c)plėtoti vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo aprėptį, suteikiant palankiausias galimybes atsiskleisti individualiems gebėjimams, ir tenkinti specialiuosius ugdymosi poreikius; d)modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą; e)vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, remti mokyklų strategijų rengimą; e)skatinti "sumanios" ir "geros mokyklos koncepcijos" taikymą savivaldybėje, didinti ugdymo prieinamumą. Druskininkų savivaldybės 2015-2017 metų veiklos plane numatoma užtikrinti kokybiškų švietimo paslaugų teikimą ir sudaryti galimybes mokytis visą gyvenimą, įgyvendinant šiuos uždavinius:

I. Vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, skatinti ir prižiūrėti mokyklų strategijų rengimą
II. Modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą
III. Įgyvendinti LR įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytą švietimo politiką, teikiant kokybišką ugdymą savivaldybės švietimo įstaigose bei užtikrinant teikiamų paslaugų kokybę.

3. Už švietimo paslaugų organizavimą atsakingas Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyrius.

4. Poveikis netirtas. Manau kad teigimas, nes tai rodo švietimo rodikliai. Koordinavimo veiklą reikėtų stiprinti.
5. 2010 – 2014 m. švietimo veiklą tikrino Valstybės kontrolė, savivaldybės kontrolierius, savivaldybė auditas, švietimo įstaigas vertino išorinio vertinimo grupės, o taip mokyklos savo veiklas įsivertino pačios. Kontrolė yra pakankama.
6. Valingi politikų sprendimai nulėmė finansavimo mažėjimą
7. Ydos švietimo formavimo politikoje yra: a) nenuoseklumas, b)per didelis priklausomumas nuo išrinktų politikų, c) ŠMM per daug politinio pasitikėjimo vadovų, d)trūksta ilgalaikės strategijos švietimo srityje, kurios laikytųsi visi, nepriklausomai nuo rinkimų rezultatų.
8. Visuomenė įtraukimas į švietimo administravimą – būtinas, nes priešingu atveju švietimas lieka dar labiau uždara ir nesuprantama sistema.

5 priedas

Klausimai savivaldybių švietimo ekspertams. Atsako Janina Matonienė, Druskininkų miesto savivaldybės švietimo skyriaus vedėjo pavaduotoja.

1. 2010 metais V. K. Jonyno dailės mokykla ir M. K. Čiurlionio muzikos mokykla reorganizuotos į vieną M. K. Čiurlionio meno mokyklą. 2011 metais vaikų lopšeliai – darželiai „Liepaitė“ ir „Linelis“ prijungti atitinkamai prie Leipalingio ir Viečiūnų pagrindinių mokyklų ir tapo jų skyriais. 2012 metais pertvarkyta „Atgimimo“ mokyklos vidaus struktūra – iš vidurinės į pagrindinę. 2012 metais Druskininkų sanatorinės mokyklos 1-10 klasės prijungtos prie „Saulės“ pagrindinės mokyklos, o 11 klasė prijungta prie „Ryto“ gimnazijos. Visi šie pokyčiai sumažino administracinę naštą, sutaupė savivaldybės biudžeto lėšų.

2. Druskininkų savivaldybės 2010 – 2014 metais rengtuose veiklos planuose buvo numatoma užtikrinti kokybiškų švietimo paslaugų teikimą ir sudaryti galimybes mokytis visą gyvenimą, įgyvendinant šiuos uždavinius:

I. Vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, skatinti ir prižiūrėti mokyklų strategijų rengimą
II. Modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą
III. Įgyvendinti LR įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytą švietimo politiką, teikiant kokybišką ugdymą savivaldybės švietimo įstaigose bei užtikrinant teikiamų paslaugų kokybę.

Druskininkų savivaldybės plėtros 2010–2014 metų strateginiame plano Pagrindinis tikslas - kokybiškų švietimo paslaugų ir mokymosi visą gyvenimą galimybių užtikrinimas, bendrosios kultūros ugdymas. Numatytos šios priemonės: a)skatinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę ir įvairovę, stiprinti materialinę bazę bei žmogiškuosius išteklius; b)skatinti verslo dalyvavimą, vystant kokybišką ir įvairų profesinį ir aukštąjį mokslą, atitinkantį darbo rinkos poreikius; c)plėtoti vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo aprėptį, suteikiant palankiausias galimybes atsiskleisti individualiems gebėjimams, ir tenkinti specialiuosius ugdymosi poreikius; d)modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą; e)vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, remti mokyklų strategijų rengimą; f)skatinti "sumanios" ir "geros mokyklos koncepcijos" taikymą savivaldybėje, didinti ugdymo prieinamumą.

3. Už švietimo paslaugų organizavimą atsakingas Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyrius.

5 priedas

4. Mano manymu, koordinavimas yra svarbi visos veiksmų grandinės dalis, be kurios nebūtų įgyvendinama švietimo politika. Mūsų savivaldybėje švietimo koordinavimo veikla, deja, nebuvo ir nėra tiriama. Koordinavimo poveikis švietimo sistemai taip pat netirtas. Tačiau švietimo rezultatai rodo, jog

poveikis yra teigiamas. Turėtų būti valstybiniu lygiu labiau reglamentuoja koordinavimo veikla ir labiau sustiprinta.

5. 2010 – 2014 m. švietimo veiklą tikrino Valstybės kontrolė, savivaldybės kontrolierius, savivaldybė auditas, švietimo įstaigas vertino išorinio vertinimo grupės, o taip mokyklos savo veiklas įsivertino pačios. Kontrolė yra pakankama, nes tai slidus reikalas. Plona linija tarp to, kas yra per didelė kontrolė ir tarp to, kas išvis nekontroliuoja. Dabar yra balansas, leidžiantis be baimės dirbti.

6. Vienareikšmiškai finansavimo mažėjimas buvo nulemtas politikų valdžioje.

7. Ydos švietimo formavimo politikoje, kaip tikriausiai pasakytų visi švietimo žmonės, yra:

a) nenuoseklumas;

b)per didelis priklausomumas nuo išrinktų politikų;

c) ŠMM per daug politinio pasitikėjimo vadovų;

d)trūksta ilgalaikės strategijos švietimo srityje, kurios laikytųsi visi, nepriklausomai nuo rinkimų rezultatų.

8. Visuomenė įtraukimas į švietimo administravimą – būtinas, nes priešingu atveju švietimas lieka dar labiau uždara ir nesuprantama sistema. Švietimo durų užtrenkimas nuo visuomenės gali atnešti daug žalos. Reikia nebijoti kritikos ir stengtis pasisemti žinių iš žmonių, kurie viską mato iš šalies ir iš kitų perspektyvų. Tai nieko nekainuojanti, tačiau labai galinga jėga.

Klausimai savivaldybių švietimo ekspertams. Atsako Algis Bolys, Druskininkų miesto savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto komiteto pirmininkas.

1. Visi šie pokyčiai 2010 – 2014 m. sumažino administracinę naštą, sutaupė savivaldybės biudžeto lėšų. 2010 metais V. K. Jonyno dailės mokykla ir M. K. Čiurlionio muzikos mokykla reorganizuotos į vieną M. K. Čiurlionio meno mokyklą. 2011 metais vaikų lopšeliai – darželiai „Liepaitė“ ir „Linelis“ prijungti atitinkamai prie Leipalingio ir Viečiūnų pagrindinių mokyklų ir tapo jų skyriais. 2012 metais pertvarkyta „Atgimimo“ mokyklos vidaus struktūra – iš vidurinės į pagrindinę. 2012 metais Druskininkų sanatorinės mokyklos 1-10 klasės prijungtos prie „Saulės“ pagrindinės mokyklos, o 11 klasė prijungta prie „Ryto“ gimnazijos.

2. Druskininkų savivaldybės plėtros 2014–2020 metų strateginiame plano Pagrindinis rikslas - kokybiškų švietimo paslaugų ir mokymosi visą gyvenimą galimybių užtikrinimas, bendrosios kultūros ugdymas. Numatytos šios priemonės: a)skatinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę ir

įvairovę, stiprinti materialinę bazę bei žmogiškuosius išteklius; b)skatinti verslo dalyvavimą, vystant kokybišką ir įvairų profesinį ir aukštąjį mokslą, atitinkantį darbo rinkos poreikius; c)plėtoti vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo aprėptį, suteikiant palankiausias galimybes atsiskleisti individualiems gebėjimams, ir tenkinti specialiuosius ugdymosi poreikius; d)modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą; e)vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, remti mokyklų strategijų rengimą; e)skatinti "sumanios" ir "geros mokyklos koncepcijos" taikymą savivaldybėje, didinti ugdymo prieinamumą. Druskininkų savivaldybės 2015-2017 metų veiklos plane numatoma užtikrinti kokybiškų švietimo paslaugų teikimą ir sudaryti galimybes mokytis visą gyvenimą, įgyvendinant šiuos uždavinius:1.Vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, skatinti ir prižiūrėti mokyklų strategijų rengimą2.Modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą3.Įgyvendinti LR įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytą švietimo politiką, teikiant kokybišką ugdymą savivaldybės švietimo įstaigose bei užtikrinant teikiamų paslaugų kokybę

3. Už švietimo paslaugų organizavimą atsakingas Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyrius. Mes, kaip komitetas, reikalui esant, bendradarbiaujame ir padedame švietimo skyriui.

4. Mano žiniomis, švietimo poveikis mūsų savivaldybėje nėra tirtas. Bet galiu tik spėti, jog teigiamas, nes tai rodo švietimo rodikliai. Koordinavimo veiklą reikėtų stiprinti.

5. 2010 – 2014 m. švietimo veiklą tikrino Valstybės kontrolė, savivaldybės kontrolierius, savivaldybė auditas, švietimo įstaigas vertino išorinio vertinimo grupės, o taip mokyklos savo veiklas įsivertino pačios. Priekaištų iš tikrinančiųjų įstaigų negavome, viską tvarkome pagal įstatymus ir net geriau. Kontrolė yra pakankama.

7. Mažėjimą lėmė ir politiniai sprendimai, finansinės krizės padariniai bei valdžios manymas, kad yra svarbesnių kitų sričių, kurias švietimui skirtais asignavimai turėtume paremti.

8. Aš įžvelgčiau šias švietimo formavimo ydas: a) nenuoseklumas, b)per didelis priklausomumas nuo išrinktų politikų, c) ŠMM per daug politinio pasitikėjimo vadovų, d)trūksta ilgalaikės strategijos švietimo srityje, kurios laikytųsi visi, nepriklausomai nuo rinkimų rezultatų.

9. Visuomenė įtraukimas į švietimo administravimą – būtinas, nes priešingu atveju švietimas lieka dar labiau uždara ir nesuprantama sistema. Mes savo savivaldybėje norime ta įsitraukimą stiprinti.

Klausimai savivaldybių švietimo ekspertams. Atsako Artūras Skausmenis, Druskininkų miesto savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto komiteto narys.

1. Ugdymo įstaigų reorganizacija buvo vienas svarbiausių ir daugiausiai laiko kainavusių pertvarkų: 2010 metais V. K. Jonyno dailės mokykla ir M. K. Čiurlionio muzikos mokykla

5 priedas

reorganizuotos į vieną M. K. Čiurlionio meno mokyklą. 2011 metais vaikų lopšeliai – darželiai „Liepaitė“ ir „Linelis“ prijungti atitinkamai prie Leipalingio ir Viečiūnų pagrindinių mokyklų ir tapo jų

skyriais. 2012 metais pertvarkyta „Atgimimo“ mokyklos vidaus struktūra – iš vidurinės į pagrindinę. 2012 metais Druskininkų sanatorinės mokyklos 1-10 klasės prijungtos prie „Saulės“ pagrindinės mokyklos, o 11 klasė prijungta prie „Ryto“ gimnazijos. Visi šie pokyčiai sumažino administracinę naštą, sutaupė savivaldybės biudžeto lėšų.

2. Druskininkų savivaldybės plėtros 2014–2020 metų strateginiame plano Pagrindinis rikslas - kokybiškų švietimo paslaugų ir mokymosi visą gyvenimą galimybių užtikrinimas, bendrosios kultūros ugdymas. Numatytos priemonės: a)skatinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę ir įvairovę, stiprinti materialinę bazę bei žmogiškuosius išteklius; b)skatinti verslo dalyvavimą, vystant kokybišką ir įvairų profesinį ir aukštąjį mokslą, atitinkantį darbo rinkos poreikius; c)plėtoti vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo aprėptį, suteikiant palankiausias galimybes atsiskleisti individualiems gebėjimams, ir tenkinti specialiuosius ugdymosi poreikius; d)modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą; e)vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, remti mokyklų strategijų rengimą; e)skatinti "sumanios" ir "geros mokyklos koncepcijos" taikymą savivaldybėje, didinti ugdymo prieinamumą.

Druskininkų savivaldybės 2010-2014 metų veiklos plane numatoma užtikrinti kokybiškų švietimo paslaugų teikimą ir sudaryti galimybes mokytis visą gyvenimą, įgyvendinant šiuos uždavinius:

i. 1.Vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, skatinti ir prižiūrėti mokyklų strategijų rengimą
ii. 2.Modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą
iii. 3.Įgyvendinti LR įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytą švietimo politiką, teikiant kokybišką ugdymą savivaldybės švietimo įstaigose bei užtikrinant teikiamų paslaugų kokybę.

3. Už švietimo paslaugų organizavimą atsakingas Druskininkų savivaldybės administracijos švietimo skyrius.

4. Poveikis netirtas. Manau kad teigimas, nes tai rodo švietimo rodikliai. Koordinavimo veiklą reikėtų stiprinti. 5. 2010 – 2014 m. švietimo veiklą tikrino Valstybės kontrolė, savivaldybės

kontrolierius, savivaldybė auditas, švietimo įstaigas vertino išorinio vertinimo grupės, o taip mokyklos savo veiklas įsivertino pačios. Kontrolė yra pakankama.

6. Valingi politikų sprendimai nulėmė finansavimo mažėjimą

7. Ydos švietimo formavimo politikoje yra: a) nenuoseklumas, b)per didelis priklausomumas nuo išrinktų politikų, c) ŠMM per daug politinio pasitikėjimo vadovų, d)trūksta ilgalaikės strategijos švietimo srityje, kurios laikytųsi visi, nepriklausomai nuo rinkimų rezultatų.

8. Visuomenė įtraukimas į švietimo administravimą – būtinas, nes priešingu atveju švietimas lieka dar labiau uždara ir nesuprantama sistema.

Klausimai ir atsakymai Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėjui švietimo ir kultūros klausimui Jonui Mickui.

1. Bendrojo ugdymo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis ir rodiklių sistema atnaujinami siekiant:

•modernizuoti požiūrį į gerą ugdymą ir gerą mokyklos veiklą;

•atkreipti mokyklų dėmesį į aktualiausius jų veiklos aspektus, lemiančius ugdymo šiuolaikiškumą ir kokybę;

•pateikti nuoseklią, integralią mokyklos veiklą grindžiančių vertybinių principų sistemą;

•skatinti įsivertinimą kaip kasdienę mokyklos bendruomenės praktiką - savistabą, refleksiją, dialogą;

•stiprinti sistemingo įsivertinimo gebėjimus ir įrodymai grįstų sprendimų priėmimą mokyklose.
Bendrojo ugdymo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis ir rodiklių sistema sukurti vadovaujantis:

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (2011)

Valstybės pažangos strategija "Lietuva 2030" (2011)

Valstybine švietimo 2013–2022 metų strategija (2013)

Geros mokyklos koncepcija (2013)

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo projektu (2014)

Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcija (2008)

Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo samprata (2004)

2. Ugdymo rezultatai yra svarbiausias mokyklos veiklos kokybės požymis. Vertinant šią sritį siekiama išsiaiškinti, ko pasiekiama ugdant kiekvieną mokinį ir kokie yra apibendrinti mokyklos veiklos rezultatai, taip pat suvokti rezultatų kaitą – mokinio ir mokyklos pažangą.

Sritį sudaro šios temos, rodikliai ir raktiniai žodžiai: 1.1. Asmenybės branda: 1.1.1 Asmenybės tapsmas (savivoka ir aspiracijos, socialumas, gyvenimo planavimas); 1.2. Pasiekimai ir pažanga: 1.2.1. Mokinio pasiekimai ir pažanga (optimalumas, visybiškumas, efektyvumas, pasiekimų asmeniškumas); 1.2.2. Mokyklos pasiekimai ir pažanga (rezultatyvumas, stebėsenos sistemingumas, pažangos pagrįstumas, atsakomybė).

5 priedas.

2 sritis. Ugdymas(is) ir mokinių patirtys

Mokyklinio ugdymo rezultatus labai apibendrinant lemia du ugdymo proceso aspektai: formalus ugdymas ir visas mokyklinis gyvenimas, visos mokykloje ar mokyklai organizuojant įgyjamos mokinių patirtys, įskaitant mokyklos kultūros poveikį („paslėptoji ugdymo programa“). Vertinant sritį siekiama išsiaiškinti, kaip planuojamas ir organizuojamas ugdymas bei ką mokykloje patiria mokiniai. Sritį sudaro šios temos, rodikliai ir raktiniai žodžiai: 2.1. Ugdymo planavimas: 2.1.1.Ugdymo tikslai (pagrįstumas ir sąryšingumas, kontekstualumas); 2.1.2. Ugdymo planai ir tvarkaraščiai (planų naudingumas, tvarkaraščių patogumas mokiniams); 2.1.3. Orientavimasis į mokinių poreikius (poreikių pažinimas, pagalba mokiniui, gabumų ir talentų ugdymas); 2.2 Vadovavimas mokymuisi: 2.2.1. Mokymosi lūkesčiai ir mokinių skatinimas (tikėjimas mokinio galiomis, mokymosi džiaugsmas, mokymosi įprasminimas); 2.2.2. Mokymosi organizavimas (diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas, ugdymo integralumas, įvairovė, klasės valdymas); 2.3. Mokymosi patirtys: 2.3.1. Mokymasis (savivaldumas mokantis, mokymosi konstruktyvumas, mokymosi socialumas); 2.3.2. Ugdymas mokyklos gyvenimu (santykiai ir mokinių savijauta; narystė ir bendrakūra; veiklos, įvykiai ir nuotykiai; darbinga tvarka); 2.4.Vertinimas ugdant: 2.4.1. Vertinimas ugdymui (vertinimo kriterijų aiškumas, vertinimo būdai, pažangą skatinantis grįžtamasis ryšys); 2.4.2. Mokinių įsivertinimas(dialogas vertinant, įsivertinimas kaip savivoka).

3 sritis. Ugdymo aplinkos

Srityje akcentuojama fizinių ir virtualių mokymosi aplinkų reikšmė ugdymui. Pabrėžiamas aplinkų kūrimo ir ugdymo ryšys, ugdymo proceso dalyvių įtraukimas į erdvių bendrakūrą. Vadovaujamasi atviros mokyklos, „mokymosi be sienų“, neformalių mokymosi bendruomenių ir nuolatinio mokymosi idėjomis.

Sritį sudaro šios temos, rodikliai ir raktiniai žodžiai: 3.1. Įgalinanti mokytis fizinė aplinka: 3.1.1. Įranga ir priemonės (įvairovė, šiuolaikiškumas); 3.1.2. Pastatas ir jo aplinka (estetiškumas, ergonomiškumas); 3.1.3. Aplinkų bendrakūra (mokinių įtraukimas, mokinių darbų demonstravimas); 3.2. Mokymasis be sienų: 3.2.1. Mokymasis ne mokykloje (edukacinių galimybių panaudojimas, edukacinės išvykos); 3.2.2. Virtualios aplinkos (tikslingumas, įvairiapusiškumas).

4 sritis. Lyderystė ir vadyba

Srityje vertinama, kaip mokyklos bendruomenėje susitariama dėl veiklos perspektyvos, kokiomis nuostatomis grindžiama bet kuri vykstanti veikla, kiek nuosekliai ir darniai veikia visa mokyklos bendruomenė, siekdama mokinių mokymosi pažangos ir asmenybės brandos (ūgties).

Sritį sudaro šios temos, rodikliai ir raktiniai žodžiai: 4.1. Mokyklos valdymas: 4.1.1. Perspektyva ir bendruomenės susitarimai (veiklos kryptingumas, vizijos bendrumas, planų gyvumas, optimalus išteklių paskirstymas, sprendimų pagrįstumas, tobulinimo kultūra); 4.1.2. Lyderystė (pasidalinta lyderystė, lyderystė mokymuisi, įsipareigojimas susitarimams); 4.1.3. Mokyklos savivalda (skaidrumas ir atvirumas, sprendimų pagrįstumas ir veiksmingumas); 4.2. Mokymasis ir veikimas komandomis: 4.2.1. Veikimas kartu (bendradarbiavimo kultūra, kolegialus mokymasis); 4.2.2. Bendradarbiavimas su tėvais/globėjais (pažinimas ir sąveika, į(si)traukimas); 4.2.3. Mokyklos tinklaveika (atvirumas, prasmingumas). 4.3. Asmeninis meistriškumas: 4.3.1. Kompetencija (pozityvus profesionalumas); 4.3.2. Nuolatinis profesinis tobulėjimas (reiklumas sau; atkaklumas ir nuoseklumas).

3. Vizijos bendrumas

5 priedas

Mokyklos vizija yra reali mokyklos veiklos perspektyva, priimtina visiems mokyklos bendruomenės nariams. Strateginiai, metiniai planai, veiklos programos grindžiamos bendrai apmąstytu mokytojų, mokinių, tėvų, socialinių partnerių sutarimu.

Veiklos kryptingumas - Mokyklos vizija orientuota į ateities iššūkius švietimui, paremta šiuolaikinių švietimo tyrimų rezultatais, atitinka nacionalinę, regiono strategiją.

Planų gyvumas - Planų, programų laikymasis ir įgyvendinimas yra akivaizdus visoje mokyklos veikloje, susitarimas dėl ateities demonstruojamas ir kasdien bendraujant, bendradarbiaujant, priimant taktinius sprendimus. Mokyklos bendruomenės nariai atsakingai dalyvauja įgyvendindami išsikeltus mokyklos tikslus ir uždavinius.

Optimalus išteklių paskirstymas - Personalo politika yra vykdoma atsižvelgiant į mokinių interesus. Finansiniai ištekliai skirstomi skaidriai, esant poreikiui randami papildomi (pasinaudojant įvairiomis projektinio finansavimo ir veiklos galimybėmis, parama ir pan.). Materialiniai mokyklos ištekliai panaudojami lanksčiai, kūrybingai.

Sprendimų pagrįstumas - Mokykla įsivertinimą ir atskaitomybę laiko svarbiausia veiklos tobulinimo prielaida ir sąlyga. Mokyklos veiklos tobulinimo sprendimai priimami vadovaujantis sutarta bendros veiklos perspektyva, atsakingo mokyklos veiklos įsivertinimo rezultatais ir bendromis diskusijomis.

Tobulinimo kultūra - Mokykloje suvokiama, kad gyvybinga organizacija turi būti savikritiška, kūrybinga ir nuolat besimokanti. Joje apmąstoma, ką būtų galima atlikti geriau ar patobulinti, ir siekiama nuolatinės pažangos įvairiose aktualiausiose mokyklos veiklos srityse: ugdymo rezultatų, ugdymo proceso, ugdymo aplinkų kūrimo bei kt.

Klausimai savivaldybių švietimo ekspertams. Atsako Lazdijų rajono savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas Jonas Gudžiauskas.

1. Pertvarkyta Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos struktūra įsteigiant Šeštokų vidurinio ugdymo skyrių.

Pertvarkyta Lazdijų r. Šeštokų mokyklos struktūra keičiant mokyklos tipą iš vidurinės mokyklos į pagrindinę mokyklą.

Reorganizuotas Lazdijų r. Veisiejų lopšelis-darželis „Ąžuoliukas“, prijungiant jį prie Lazdijų r. Veisiejų Sigito Gedos gimnazijos (tapo Lazdijų r. Veisiejų Sigito Gedos gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyriumi).

Pertvarkyta Lazdijų r. Veisiejų gimnazijos struktūra, įsteigiant Lazdijų r. Veisiejų gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrių. Lazdijų r. Veisiejų gimnazijai suteiktas Sigito Gedos vardas. „Informatikos ir gamtos mokslų bazinės įrangos atnaujinimas Lazdijų rajono mokslo įstaigose“ (pirmas Švietimo sk. parengtas projektas).Gauta 1 141 485,12 Lt finansinė parama. Įsigyta ir mokyklose įrengta: 10 – naujų Informacinių technologijų ir gamtos mokslo kabinetų su įranga:1 – techninė stotis; 10 – kompiuterių mokytojams ir 128 – kompiuteriai mokiniams.

2. Lazdijų rajono savivaldybės plėtros 2014–2020 metų strateginiame plano pagrindinis tikslas - kokybiškų švietimo paslaugų ir mokymosi visą gyvenimą galimybių užtikrinimas, bendrosios

kultūros ugdymas. Numatytos šios priemonės: a)skatinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę ir įvairovę, stiprinti materialinę bazę bei žmogiškuosius išteklius; b)skatinti verslo dalyvavimą, vystant kokybišką ir įvairų profesinį ir aukštąjį mokslą, atitinkantį darbo rinkos poreikius; c)plėtoti vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo aprėptį, suteikiant palankiausias galimybes atsiskleisti individualiems gebėjimams, ir tenkinti specialiuosius ugdymosi poreikius; d)modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą; e)vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, remti mokyklų strategijų rengimą; e)skatinti "sumanios" ir "geros mokyklos koncepcijos" taikymą savivaldybėje, didinti ugdymo prieinamumą.

Lazdijų savivaldybės 2015-2017 metų veiklos plane numatoma užtikrinti kokybiškų švietimo paslaugų teikimą ir sudaryti galimybes mokytis visą gyvenimą, įgyvendinant šiuos uždavinius:

1.Vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, skatinti ir prižiūrėti mokyklų strategijų rengimą

2.Modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą

3.Įgyvendinti LR įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytą švietimo politiką, teikiant kokybišką ugdymą savivaldybės švietimo įstaigose bei užtikrinant teikiamų paslaugų kokybę.

3. Už švietimo paslaugų organizavimą atsakingas Lazdijų rajono savivaldybės administracijos švietimo, kultūros ir sporto skyrius.

4. Poveikis netirtas. Manau kad teigimas, nes tai rodo švietimo rodikliai. Koordinavimo veiklą reikėtų stiprinti; mokyklų tinklas optimalus; savivaldybėje yra visos reikalingos švietimo pagalbos ir neformaliojo švietimo įstaigos;

5. 2010 – 2014 m. švietimo veiklą tikrino Valstybės kontrolė, savivaldybės kontrolierius, savivaldybė auditas, švietimo įstaigas vertino išorinio vertinimo grupės, o taip mokyklos savo veiklas įsivertino pačios. Kontrolė yra pakankama.

6. Bendra prasta finansinė valstybės situacija. Lazdijų rajono savivaldybei specialioji tikslinė dotacija mokinio krepšeliui (toliau – MK) finansuoti 2014 m. MK finansuoti buvo skirta 3986300 Eur (13 mln. 764 tūkst. Lt). 2013 m. sausio 1 d. – 3993295 Eur. Metų pradžioje MK trūko 155 tūkst. Eur. MK lėšų trūko 11 švietimo įstaigų – Veisiejų Sigito Gedos gimnazijai (33 tūkst. Eur) , Lazdijų r. Būdviečio mokyklai“ (37 tūkst. Eur.), Lazdijų r. Kučiūnų mokyklai (16 tūkst. Eur) , Lazdijų mokyklai-darželiui ,,Vyturėlis“ (16 tūkst. Eur.), Lazdijų mokyklai-darželiui ,,Kregždutė“ (14 tūkst. Eur. MK lėšų netrūko 4 mokykloms, Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijai, Seirijų A. Žmuidzinavičiaus gimnazijai, Lazdijų r. Šventežerio mokyklai, Lazdijų r. Aštriosios Kirsnos mokyklai. 2012 metais iš savivaldybės perskirstomos 7 proc. MK dalies savivaldybė turėjo pridėti 7 bendrojo ugdymo mokykloms ir 4 ikimokyklinio ugdymo įstaigoms. Mokyklos taupiai naudoja lėšas: mokymo

reikmėms nustatė minimalius koeficientus .Už darbą su specialiųjų poreikių mokiniais, bei už darbą gimnazijos klasėse padidino koeficientus 5 proc. Vidutinė 2010-2014 m. vienam mokiniui tenkanti MK lėšų suma 1395,7 Eur. Mokyklose taikytas vidutinis mokytojų darbo užmokesčio koeficientas. Lazdijų r. savivaldybės mokyklų mokytojų darbo užmokesčio vidutinis tarifinio atlygio koeficientas R mokyklose yra nuo 12,3 iki 13,09. Daug mokytojų dirba keliose mokyklose, nes mažėja vaikų skaičius ir klasių komplektų skaičius mokyklose.

7. Trūksta politinio nuoseklumo ir finansavimo, kad būtų galima tęsti pradėtus darbus ir įgyvendinti naujus siekius ir tikslus, kurių vieni iš svarbiausių šiuo metu:

1.Kapčiamiesčio Emilijos Pliaterytės mokyklą reikia apšiltinti ir atnaujinti lauko sporto aikštyną.

2.VšĮ Lazdijų sporto centro pastatą reikia apšiltinti ir atlikti vidaus rekonstrukcijos darbus.

3.Vidaus rekonstrukcijos darbus reikia atlikti Lazdijų mokykloje – darželyje „Vyturėlis“ ir Lazdijų mokykloje – darželyje „Kregždutė“.

4.Lazdijų mokykloje – darželyje „Vyturėlis“ ir Lazdijų mokykloje – darželyje „Kregždutė“ reikia įrengti lauko sporto aikštynus.

5.Reikalinga Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos senojo pastato rekonstrukcija.

6.Reikia ŠMM pagalbos susidėvėjusiems keturiems geltoniesiems autobusiukams pakeisti.

5 priedas

Mokinių skaičiaus ir klasių skaičiaus mažėjimas. Mažėja mokytojų krūviai, o kartu ir jų darbo užmokestis. Mokytojų netrūksta ir ateityje netrūks. Jaunų mokytojų priimama mažai, tik atsiradus poreikiui, kai į pensiją išeina atitinkamos specialybės mokytojai.

8. Visuomenės įtraukimas su metais tik didėja, nes visuomenė darosi sąmoningesnė ir nebe tokia patikli. Mūsų savivaldybėje visuomenės įtraukimo sferą dar reikia tobulinti, ji geriau išvystyta sporto ir kultūros srityse. Apskritai be visuomenės ir nevyriausybinių organizacijų įtraukimo, nei viena savivaldybės veiklos sritis negali būti laikoma nei skaidria, nei tinkamai egzistuojanti ir veikia. Visuomenė – vienas iš pagrindinių ir svarbiausių variklių.

Klausimai savivaldybių švietimo ekspertams. Atsako Lazdijų rajono savivaldybės švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vyr. specialistas Dalius Mockevičius.

Klausimai:

1. Pertvarkyta Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos struktūra įsteigiant Šeštokų vidurinio ugdymo skyrių.

Pertvarkyta Lazdijų r. Šeštokų mokyklos struktūra keičiant mokyklos tipą iš vidurinės mokyklos į pagrindinę mokyklą.

Reorganizuotas Lazdijų r. Veisiejų lopšelis-darželis „Ąžuoliukas“, prijungiant jį prie Lazdijų r. Veisiejų Sigito Gedos gimnazijos (tapo Lazdijų r. Veisiejų Sigito Gedos gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyriumi).

Pertvarkyta Lazdijų r. Veisiejų gimnazijos struktūra, įsteigiant Lazdijų r. Veisiejų gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrių. Lazdijų r. Veisiejų gimnazijai suteiktas Sigito Gedos vardas. Lazdijų rajono savivaldybė labai išvystė savo infrastruktūrą: savivaldybės tarybos pasėdžius galima stebėti šioje salėje ir internetu; išgrynintos savivaldybės administracijos skyrių funkcijos; visos savivaldybės biudžetinės ir kitos įstaigos finansiškai savarankiškos; daug investuojama į personalo mokymą.

2. Lazdijų rajono savivaldybės plėtros 2010–2020 metų strateginiame plano pagrindinis tikslas - kokybiškų švietimo paslaugų ir mokymosi visą gyvenimą galimybių užtikrinimas, bendrosios kultūros ugdymas. Numatytos priemonės: a)skatinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę ir įvairovę, stiprinti materialinę bazę bei žmogiškuosius išteklius; b)skatinti verslo dalyvavimą, vystant kokybišką ir įvairų profesinį ir aukštąjį mokslą, atitinkantį darbo rinkos poreikius; c)plėtoti vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo aprėptį, suteikiant palankiausias galimybes atsiskleisti individualiems gebėjimams, ir tenkinti specialiuosius ugdymosi poreikius; d)modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą; e)vykdyti

5 priedas

mokyklų tinklo optimizavimą, remti mokyklų strategijų rengimą; e)skatinti "sumanios" ir "geros mokyklos koncepcijos" taikymą savivaldybėje, didinti ugdymo prieinamumą.

Lazdijų savivaldybės 2015-2017 metų veiklos plane numatoma užtikrinti kokybiškų švietimo paslaugų teikimą ir sudaryti galimybes mokytis visą gyvenimą, įgyvendinant šiuos uždavinius:

1.Vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, skatinti ir prižiūrėti mokyklų strategijų rengimą

2.Modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą

3.Įgyvendinti LR įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytą švietimo politiką, teikiant kokybišką ugdymą savivaldybės švietimo įstaigose bei užtikrinant teikiamų paslaugų kokybę.

3. Už švietimo paslaugų organizavimą atsakingas Lazdijų rajono savivaldybės administracijos švietimo, kultūros ir sporto skyrius. Švietimo, kultūros ir sporto skyrių sudarė:1 vedėjas;1 vedėjo pavaduotojas;4 vyriausieji specialistai; 0,5 etato tarpinstitucinio bendradarbiavimo specialistas (iš projekto).

4. Poveikis netirtas. Manau kad teigimas, nes tai rodo švietimo rodikliai. Koordinavimo veiklą reikėtų stiprinti; mokyklų tinklas optimalus; savivaldybėje yra visos reikalingos švietimo pagalbos ir neformaliojo švietimo įstaigos.

5 priedas

5. 2010 – 2014 m. švietimo veiklą tikrino Valstybės kontrolė, savivaldybės kontrolierius, savivaldybė auditas, švietimo įstaigas vertino išorinio vertinimo grupės, o taip mokyklos savo veiklas įsivertino pačios. Kontrolė yra pakankama.

6. Bendra prasta finansinė valstybės situacija

7. Trūksta politinio nuoseklumo ir finansavimo, kad būtų galima tęsti pradėtus darbus ir įgyvendinti naujus siekius ir tikslus, kurių vieni iš svarbiausių šiuo metu:

1.Kapčiamiesčio Emilijos Pliaterytės mokyklą reikia apšiltinti ir atnaujinti lauko sporto aikštyną.

2.VšĮ Lazdijų sporto centro pastatą reikia apšiltinti ir atlikti vidaus rekonstrukcijos darbus.

3.Vidaus rekonstrukcijos darbus reikia atlikti Lazdijų mokykloje – darželyje „Vyturėlis“ ir Lazdijų mokykloje – darželyje „Kregždutė“.

4.Lazdijų mokykloje – darželyje „Vyturėlis“ ir Lazdijų mokykloje – darželyje „Kregždutė“ reikia įrengti lauko sporto aikštynus.

5.Reikalinga Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos senojo pastato rekonstrukcija.

6.Reikia ŠMM pagalbos susidėvėjusiems keturiems geltoniesiems autobusiukams pakeisti.

Mokinių skaičiaus ir klasių skaičiaus mažėjimas. Mažėja mokytojų krūviai, o kartu ir jų darbo užmokestis. Mokytojų netrūksta ir ateityje netrūks. Jaunų mokytojų priimama mažai, tik atsiradus poreikiui, kai į pensiją išeina atitinkamos specialybės mokytojai.

8. Visuomenės įtraukimas su metais tik didėja, nes visuomenė darosi sąmoningesnė ir nebe tokia patikli. Mūsų savivaldybėje visuomenės įtraukimo sferą dar reikia tobulinti, ji geriau išvystyta sporto ir kultūros srityse. Apskritai be visuomenės ir nevyriausybinių organizacijų įtraukimo, nei viena savivaldybės veiklos sritis negali būti laikoma nei skaidria, nei tinkamai egzistuojanti ir veikia. Visuomenė – vienas iš pagrindinių ir svarbiausių variklių.

Klausimai savivaldybių švietimo ekspertams. Atsako Jurgita Balevičiūtė, Lazdijų rajono savivaldybės švietimo centro metodininkė.

1.Pertvarkyta Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos struktūra įsteigiant Šeštokų vidurinio ugdymo skyrių. Pertvarkyta Lazdijų r. Šeštokų mokyklos struktūra keičiant mokyklos tipą iš vidurinės mokyklos į pagrindinę mokyklą. Reorganizuotas Lazdijų r. Veisiejų lopšelis-darželis „Ąžuoliukas“,

5 priedas

prijungiant jį prie Lazdijų r. Veisiejų Sigito Gedos gimnazijos (tapo Lazdijų r. Veisiejų Sigito Gedos gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyriumi).Pertvarkyta Lazdijų r. Veisiejų gimnazijos struktūra, įsteigiant Lazdijų r. Veisiejų gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrių. Lazdijų r. Veisiejų gimnazijai suteiktas Sigito Gedos vardas. 2011-2012 m. m. rajono bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi – 2770 mokiniai;2012-2013 m. m. – 2579 mokiniai;2013-2014 m. m. – 2434 mokiniai; 2014-2015 m. m. – 2323 mokiniai;2015-2016 m. m. – 2203 mokiniai.

2. Lazdijų rajono savivaldybės plėtros 2010–2020 metų strateginiame plano pagrindinis tikslas - kokybiškų švietimo paslaugų ir mokymosi visą gyvenimą galimybių užtikrinimas, bendrosios kultūros ugdymas. Numatytos priemonės: a)skatinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę ir įvairovę, stiprinti materialinę bazę bei žmogiškuosius išteklius; b)skatinti verslo dalyvavimą, vystant kokybišką ir įvairų profesinį ir aukštąjį mokslą, atitinkantį darbo rinkos poreikius; c)plėtoti vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo aprėptį, suteikiant palankiausias galimybes atsiskleisti individualiems gebėjimams, ir tenkinti specialiuosius ugdymosi poreikius; d)modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą; e)vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, remti mokyklų strategijų rengimą; e)skatinti "sumanios" ir "geros mokyklos koncepcijos" taikymą savivaldybėje, didinti ugdymo prieinamumą.

Lazdijų savivaldybės 2015-2017 metų veiklos plane numatoma užtikrinti kokybiškų švietimo paslaugų teikimą ir sudaryti galimybes mokytis visą gyvenimą, įgyvendinant šiuos uždavinius:

1.Vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, skatinti ir prižiūrėti mokyklų strategijų rengimą

2.Modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą

3.Įgyvendinti LR įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytą švietimo politiką, teikiant kokybišką ugdymą savivaldybės švietimo įstaigose bei užtikrinant teikiamų paslaugų kokybę.

3. Už švietimo paslaugų organizavimą atsakingas Lazdijų rajono savivaldybės administracijos švietimo, kultūros ir sporto skyrius.

4. Koordinavimo vienas iš rezultatų toks, jog mokyklų tinklas optimalus; savivaldybėje yra visos reikalingos švietimo pagalbos ir neformaliojo švietimo įstaigos. Koordinavimo poveikis nėra tirtas, nes to nenumato įstatymas. Manau kad teigimas, nes tai rodo švietimo rodikliai. Koordinavimo veiklą reikėtų stiprinti.

5. 2010 – 2014 m. švietimo veiklą tikrino Valstybės kontrolė, savivaldybės kontrolierius, savivaldybė auditas, švietimo įstaigas vertino išorinio vertinimo grupės, o taip mokyklos savo veiklas įsivertino pačios. Kontrolė yra pakankama.

5 priedas.

6. Bendra prasta finansinė valstybės situacija

7. Trūksta politinio nuoseklumo ir finansavimo, kad būtų galima tęsti pradėtus darbus ir įgyvendinti naujus siekius ir tikslus, kurių vieni iš svarbiausių šiuo metu:

1.Kapčiamiesčio Emilijos Pliaterytės mokyklą reikia apšiltinti ir atnaujinti lauko sporto aikštyną.2.VšĮ Lazdijų sporto centro pastatą reikia apšiltinti ir atlikti vidaus rekonstrukcijos darbus.

3.Vidaus rekonstrukcijos darbus reikia atlikti Lazdijų mokykloje – darželyje „Vyturėlis“ ir Lazdijų mokykloje – darželyje „Kregždutė“.4.Lazdijų mokykloje – darželyje „Vyturėlis“ ir Lazdijų mokykloje – darželyje „Kregždutė“ reikia įrengti lauko sporto aikštynus.

5.Reikalinga Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos senojo pastato rekonstrukcija.

6.Reikia ŠMM pagalbos susidėvėjusiems keturiems geltoniesiems autobusiukams pakeisti.

Mokinių skaičiaus ir klasių skaičiaus mažėjimas. Mažėja mokytojų krūviai, o kartu ir jų darbo užmokestis. Mokytojų netrūksta ir ateityje netrūks. Jaunų mokytojų priimama mažai, tik atsiradus poreikiui, kai į pensiją išeina atitinkamos specialybės mokytojai.

8. Visuomenės įtraukimas su metais tik didėja, nes visuomenė darosi sąmoningesnė ir nebe tokia patikli. Mūsų savivaldybėje visuomenės įtraukimo sferą dar reikia tobulinti, ji geriau išvystyta sporto ir kultūros srityse. Apskritai be visuomenės ir nevyriausybinių organizacijų įtraukimo, nei viena

savivaldybės veiklos sritis negali būti laikoma nei skaidria, nei tinkamai egzistuojanti ir veikia. Visuomenė – vienas iš pagrindinių ir svarbiausių variklių.

Klausimai savivaldybių švietimo ekspertams. Atsako Edita Gudišauskienė Lazdijų rajono savivaldybės švietimo centro metodininkė.

1. Įdiegta Centralizuotos laisvų vietų apskaitos savivaldybės įsteigtų biudžetinių švietimo įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse informacinė sistema.. Pertvarkyta Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos struktūra įsteigiant Šeštokų vidurinio ugdymo skyrių.

Pertvarkyta Lazdijų r. Šeštokų mokyklos struktūra keičiant mokyklos tipą iš vidurinės mokyklos į pagrindinę mokyklą.

Reorganizuotas Lazdijų r. Veisiejų lopšelis-darželis „Ąžuoliukas“, prijungiant jį prie Lazdijų r. Veisiejų Sigito Gedos gimnazijos (tapo Lazdijų r. Veisiejų Sigito Gedos gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyriumi).

Pertvarkyta Lazdijų r. Veisiejų gimnazijos struktūra, įsteigiant Lazdijų r. Veisiejų gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrių. Lazdijų r. Veisiejų gimnazijai suteiktas Sigito Gedos vardas.

2**.** Lazdijų rajono savivaldybės 2010 m. Lazdijų švietimo centro veiklos planas 2011 m. savivaldybės administracijos direktoriaus veiklos ataskaita, Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus 2012 m. ataskaita , Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus 2012 m. veiklos planas, Tarybos ir mero 2011 m. ir 2012 m. veiklos ataskaitos, Lazdijų rajono savivaldybės 2011 – 2020 m. strateginio plėtros plano

ataskaita už 2011 – 2012 m. Lazdijų švietimo centro veiklos ataskaita; 2014 m. savivaldybės administracijos veiklos planas ir jo ataskaita; Lazdijų švietimo centro 2012 m., 2013 m., 2014 m. ataskaitos; Lazdijų rajono savivaldybės 2013 – 2015 m. veiklos planas; Lazdijų rajono bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarka 2012 m. – 2015 m. planų pagrindinis tikslas - kokybiškų švietimo paslaugų ir mokymosi visą gyvenimą galimybių užtikrinimas, bendrosios kultūros ugdymas. Priemonės: a)skatinti mokymosi visą gyvenimą paslaugų kokybę ir įvairovę, stiprinti materialinę bazę bei žmogiškuosius išteklius; b)skatinti verslo dalyvavimą, vystant kokybišką ir įvairų profesinį ir aukštąjį mokslą, atitinkantį darbo rinkos poreikius; c)plėtoti vaikų ir jaunimo neformaliojo švietimo aprėptį, suteikiant palankiausias galimybes atsiskleisti individualiems gebėjimams, ir tenkinti specialiuosius ugdymosi poreikius; d)modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą; e)vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, remti mokyklų strategijų rengimą; e)skatinti "sumanios" ir "geros mokyklos koncepcijos" taikymą savivaldybėje, didinti ugdymo prieinamumą.

Lazdijų savivaldybės 2015-2017 metų veiklos plane numatoma užtikrinti kokybiškų švietimo paslaugų teikimą ir sudaryti galimybes mokytis visą gyvenimą, įgyvendinant šiuos uždavinius:

a. Vykdyti mokyklų tinklo optimizavimą, skatinti ir prižiūrėti mokyklų strategijų rengimą

b. Modernizuoti ikimokyklinio, bendrojo ir neformalaus ugdymo įstaigas ir aprūpinti jas reikalinga materialine baze ir didinti šių įstaigų infrastruktūros energetinį efektyvumą, įskaitant atsinaujinančių išteklių panaudojimą

c. Įgyvendinti LR įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytą švietimo politiką, teikiant kokybišką ugdymą savivaldybės švietimo įstaigose bei užtikrinant teikiamų paslaugų kokybę.

3. Už švietimo paslaugų organizavimą atsakingas Lazdijų rajono savivaldybės administracijos švietimo, kultūros ir sporto skyrius.

4. Koordinavimo vienas iš rezultatų toks, jog mokyklų tinklas optimalus; savivaldybėje yra visos reikalingos švietimo pagalbos ir neformaliojo švietimo įstaigos. Koordinavimo poveikis nėra tirtas, nes to nenumato įstatymas. Manau kad teigimas, nes tai rodo švietimo rodikliai. Koordinavimo veiklą reikėtų stiprinti.

5. 2010 – 2014 m. švietimo veiklą tikrino Valstybės kontrolė, savivaldybės kontrolierius, savivaldybė auditas, švietimo įstaigas vertino išorinio vertinimo grupės, o taip mokyklos savo veiklas įsivertino pačios. Kontrolė yra pakankama.

6. Bendra prasta finansinė valstybės situacija

7. Trūksta politinio nuoseklumo ir finansavimo, kad būtų galima tęsti pradėtus darbus ir įgyvendinti naujus siekius ir tikslus, kurių vieni iš svarbiausių šiuo metu: 1.Kapčiamiesčio Emilijos Pliaterytės mokyklą reikia apšiltinti ir atnaujinti lauko sporto aikštyną. 2.VšĮ Lazdijų sporto centro pastatą reikia apšiltinti ir atlikti vidaus rekonstrukcijos darbus. 3.Vidaus rekonstrukcijos darbus reikia atlikti Lazdijų mokykloje – darželyje „Vyturėlis“ ir Lazdijų mokykloje – darželyje „Kregždutė“. 5.Reikia ŠMM pagalbos susidėvėjusiems keturiems geltoniesiems autobusiukams pakeisti. Mokinių skaičiaus ir klasių skaičiaus mažėjimas. Mažėja mokytojų krūviai, o kartu ir jų darbo užmokestis. Mokytojų netrūksta ir ateityje netrūks. Jaunų mokytojų priimama mažai, tik atsiradus poreikiui, kai į pensiją išeina atitinkamos specialybės mokytojai.

8. Visuomenės įtraukimas su metais tik didėja, nes visuomenė darosi sąmoningesnė ir nebe tokia patikli. Mūsų savivaldybėje visuomenės įtraukimo sferą dar reikia tobulinti, ji geriau išvystyta sporto ir kultūros srityse. Apskritai be visuomenės ir nevyriausybinių organizacijų įtraukimo, nei viena savivaldybės veiklos sritis negali būti laikoma nei skaidria, nei tinkamai egzistuojanti ir veikia. Visuomenė – vienas iš pagrindinių ir svarbiausių variklių.

ugne.laseviciute@gmail.com